

De houding van Vlaamse studenten tegenover het West-Vlaamse accent en dialect

Een attitudinele *mixed guise* studie

Michael Bauwens

Masterproef aangeboden binnen de opleiding
master in de Taalkunde

Promotor prof. dr. Dirk Spielman

Academiejaar 2015-2016

155.827 tekens

Voorwoord

Er kan zeker gezegd worden dat dit onderzoek een onderzoek van lange adem was, maar dat maakte het zeker niet minder interessant. Ik was eraan begonnen met weinig voorkennis van het Vlaamse taallandschap en nog minder kennis van statistiek, maar wel met een erg grote interesse in die twee zaken. Door mijn gewoonte om elke – vooral Limburgse of West-Vlaamse – vriend of vriendin na te proberen doen wanneer die ook maar voor het minste regionaal getint sprak, wist ik op voorhand al dat ik gebeten was door onze typische, Vlaamse accenten en dialecten. De grootte die ik voor ogen had voor mijn enquête en bijgevolg mijn onderzoek over het West-Vlaams was redelijk ambitieus en dus ook helaas iets té ambitieus voor de tijdsperiode van één academiejaar – zeker in combinatie met al mijn overige niet-universiteitsgerelateerde bezigheden. Toch heb ik mijn onderzoek met heel veel plezier, inzet en voldoening uitgevoerd.

Graag wil ik héél veel mensen voor mijn enquête bedanken – te veel om op te noemen – maar dan vooral: (i) de West-Vlaamse sprekers die hun stem wilden lenen aan de geluidsfragmenten; (ii) zij die in de jury zaten van de fragmentselectie en zij die de pilootstudie hebben uitgevoerd; (iii) iedereen die op welke manier dan ook reclame heeft gemaakt voor mijn enquête; en (iv) letterlijk iedere persoon die mijn enquête heeft ingevuld. Bedankt!

Ik bedank ook graag mijn promotor Prof. dr. Speelman die naast de vaak lange thesisbesprekingen ook een aantal vakken gaf die essentieel waren voor zowel het construeren van het onderzoek als de volledige analyse in R ervan. Daarnaast bedank ik uiteraard ook nog iedereen die mij gedurende het hele proces van het schrijven van de verhandeling heeft geïnspireerd, gesteund en geholpen, zijnde mijn familie, vrienden en vooral mijn vriendin, die mij altijd heeft bijgestaan bij allerlei aspecten van de thesis.

Het zijn veel bedankingen, maar zoals reeds vermeld, was het een onderzoek van lange adem en zonder al die mensen kon de thesis nooit tot voltooiing gebracht zijn geweest. Bedankt!

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	2
Boxplots.....	4
Figuren	4
Tabellen.....	4
Inleiding.....	5
1. Literatuurstudie	6
1.1. Dialectologie	6
1.1.1. Het regionale accent en het dialect.....	6
1.1.2. De status van dialecten.....	8
1.1.3. Het dialectverlies.....	10
1.2. Het West-Vlaamse taalcontinuüm	12
1.2.1. De afbakening	12
1.2.2. De selectie van de steden	16
1.3. Attitudeonderzoek	18
1.3.1. Wat is een attitude?.....	18
1.3.2. Attitudeonderzoek ten opzichte van regiolect	19
1.3.3. De nulhypothesen	25
2. Design en methodologie.....	27
2.1. Selectieprocedure van de sprekers, fragmenten en jury	27
2.1.1. De sprekers.....	27
2.1.2. De fragmenten.....	29
2.1.3. De jury	31
2.2. Het <i>mixed guise</i> onderzoek.....	33
2.3. Online enquête voor Vlaamse studenten.....	34
2.3.1. Online	34
2.3.2. Het doelpubliek	35
2.3.3. De Likertschaal	36
2.3.4. Magnitude estimation.....	38
2.3.5. Operationalisering	40
2.4. Pilotstudie.....	45
2.4.1. Sample en opdracht.....	45
2.4.2. Evaluatie.....	45
2.5. Statistisch model en technieken	49
2.5.1. Repeated measures design	49
2.5.2. Factoranalyse	49
2.5.3. Variantieanalyse.....	50
2.6. Campagne.....	51

3.	Statistische analyse	54
3.1.	Verkennende Analyse.....	54
3.1.1.	Factoranalyse.....	54
3.1.2.	Controle	55
3.1.3.	Verkenning.....	58
3.2.	Analyse van Factoren	59
3.2.1.	Publiek.....	61
3.2.2.	Typiciteit	64
3.2.3.	Intelligentie	68
3.2.4.	Sociaal.....	71
3.2.5.	Algemeen.....	74
4.	Discussie.....	79
4.1.	Methodologische criteria.....	79
4.2.	Directe vragen	80
4.3.	Conclusie	82
5.	Bibliografie.....	86
6.	Appendices	93
	APPENDIX A – Richtlijnen Jury	93
	APPENDIX B – Transcripties	95
	APPENDIX C – R-code	103
	APPENDIX D – Enquête.....	104

Boxplots

Boxplot 1: Sociaal ~ Spreker.....	57
Boxplot 2: Publiek ~ Woonplaats.....	61
Boxplot 3: Publiek ~ Opleiding.....	62
Boxplot 4: Typiciteit ~ Leeftijd.....	64
Boxplot 5: Typiciteit ~ Opleidingsfase.....	64
Boxplot 6: Typiciteit ~ Woonplaats.....	64
Boxplot 7: Typiciteit ~ Woonplaats (accent)	65
Boxplot 8: Typiciteit ~ Woonplaats (dialect)	65
Boxplot 9: Typiciteit ~ Opleiding.....	66
Boxplot 10: Typiciteit ~ Type Opleiding.....	66
Boxplot 11: Intelligentie ~ Woonplaats.....	68
Boxplot 12: Intelligentie ~ Woonplaats (accent)	69
Boxplot 13: Intelligentie ~ Woonplaats (dialect)	69
Boxplot 14: Intelligentie ~ Opleiding.....	69
Boxplot 15: Intelligentie ~ Opleiding (accent)	69
Boxplot 16: Intelligentie ~ Type Opleiding.....	70
Boxplot 17: Sociaal ~ Gender.....	71
Boxplot 18: Sociaal ~ Woonplaats.....	71
Boxplot 19: Sociaal ~ Woonplaats(West-Vlaanderen)	72
Boxplot 21: Sociaal ~ Woonplaats (accent)	72
72Sociaal ~ Woonplaats (accent)	
Boxplot 20: Sociaal ~ Woonplaats (dialect)	72
Boxplot 22: Sociaal ~ Opleiding.....	73
Boxplot 23: Publiek ~ Attitude (direct)	80

Figuren

Figuur 1: Het West-Vlaams (i).....	13
Figuur 2: Het West-Vlaams (ii).....	14
Figuur 3: Het West-Vlaams (iii).....	14
Figuur 4: Het West-Vlaams (iv).....	17
Figuur 5: Magnitude estimation.....	39
Figuur 6: De Taal van Politici.....	51

Tabellen

Tabel 1: Invloed variabelen op factoren.....	59
Tabel 2: De faculteitsgroepen.....	60
Tabel 3: Verschil provincies Publiek.....	61
Tabel 4: Verschil provincies Typiciteit	65
Tabel 5: Verschil provincies Intelligentie.....	68
Tabel 6: Verschil provincies Sociaal.....	72
Tabel 7: Attitude ten opzichte van West-Vlaams.....	75
Tabel 8: Contact met West-Vlaams.....	81

Inleiding

Het West-Vlaams staat bij sommigen bekend als een dialect dat niet altijd even verstaanbaar is en dat soms ook een ‘platte’ indruk maakt. Dit Vlaams regiolect is echter interessant aangezien het een van de laatste ‘sterke’ dialecten in het Vlaams taallandschap is. Daarnaast is de variëteit de laatste tijd veel in populariteit gestegen. De Provincie West-Vlaanderen heeft zelfs recentelijk met de populaire actie ‘Iedereen West-Vlaams op reis’ een DMA (Digital Marketing Award) gewonnen in de categorie ‘Most Performing Campaign for the Egov scene’ en met de vele aandacht in de media lijkt het wel alsof “West-Vlamingen de wereld aan het overnemen zijn”, of tenminste toch al Vlaanderen (De Poucq 2015, kidr 2012, Vandenweghe 2015, Verstraete 2015 & west-vlaanderen.be, 2015).

In dit onderzoek zal aan de hand van een *mixed guise* enquête die afgenomen is bij 529 respondenten, worden bekeken wat de parameters juist zijn van de houding van Vlaamse studenten tegenover het West-Vlaams. Er zal ten eerste ingegaan worden op de literatuur omtrent het West-Vlaams enerzijds en omtrent het domein van de attitudestudies anderzijds. Ten tweede wordt het design en de methodologie van het onderzoek uitgebreid toegelicht, met als doel een zo valide en betrouwbaar mogelijke studie voor te kunnen stellen. Ten slotte zal de data aan de hand van een aantal factoren en variabelen kwantitatief geanalyseerd worden in het statistische programma R door middel van variantieanalyses (eenweg-ANOVA’s) en *post hoc* t-tests en zullen de resultaten bediscussieerd worden.

1. Literatuurstudie

In dit onderdeel worden ten eerste de algemene dialectologie, ten tweede het West-Vlaams en ten derde het (taal)attitudeonderzoek behandeld. In eerste instantie wordt er bij het attitudeonderzoek ingegaan op meer algemene zaken waar er vervolgens regiolect-specifieke attitude studies worden bekeken om er aan de hand daarvan een aantal nulhypoteses te halen.

1.1. Dialectologie

1.1.1. Het regionale accent en het dialect

In de literatuur is er niet veel onderzoek gewijd aan het onderscheid tussen regionale accenten en dialecten: er bestaat veel onderzoek over het onderscheid tussen niet-standaardtalige en standaardtalige variëteiten maar meestal valt accentvariatie uit de boot als thema op zich (Grondelaers et al. 2010: 101). Dat is merkwaardig aangezien een standaardtaalspreker met regionaal accent van heel groot belang is bij een attitudevorming (Grondelaers en Van Hout 2010: 236). Bijgevolg is de differentiatie tussen ‘dialect’ en ‘accent’ niet altijd even scherp afgelijnd, zeker omdat beiden in elkaar kunnen overvloeien (Chambers en Trudgill 1984: 5). Er wordt in Chambers en Trudgill (ibid.) ook beweerd dat de termen meestal *ad hoc* worden toegepast door taalkundigen en daaruit volgt dat een poging dient ondernomen te worden om een definitie te verwoorden voor de concepten. Chambers en Trudgill (ibid.: 5) fraseren het als volgt:

'Accent' refers to the way in which a speaker pronounces, and therefore refers to a variety which is phonetically and/or phonologically different from other varieties. 'Dialect', on the other hand, refers to varieties which are grammatically (and perhaps lexically) as well as phonologically different from other varieties. (eigen nadruk)

Graag zou ik de definitie van ‘dialect’ ietwat aanpassen door enerzijds toe te voegen dat regionaalspecifiek lexicon een (zeer waarschijnlijke) *must* is voor dialecten – toch zeker in het West-Vlaams – en anderzijds dat morfologie en morfosyntax een erg grote rol spelen in het bepalen van de grammatica van het dialect.

Hoewel Devos en Vandekerckhove (2005: 106) niet meteen een onderscheid maken tussen beide types van de West-Vlaamse variëteit, wordt benadrukt dat uitspraakkenmerken “de krachtigste markeerders van dialectische eigenheid” zijn. Peeters (2001: 9) kent die typische uitspraakkenmerken toe aan het basiskenmerk van een ‘accent’. De uitspraak is dan een interferentie van de (regionale) moedertaal met de standaardtaal en dient als onderscheidende markering tussen verschillende regionale accenten. Devos en Vandekerckhove (2005: 106) voegen daarnaast ook nog toe dat afzonderlijke uitspraakkenmerken door het systeemkarakter van isoglossen worden samengebundeld, dit in tegenstelling tot een verdeling op basis van woordenschat. In die zin wordt een dialect niet samengesteld door zijn lexicon – “[e]lk woord kent zijn eigen verspreiding” – maar door het fonologisch en fonetisch geheel (ibid.).

Op het niveau van het West-Vlaams is er dus geen sprake van een ‘algemene woordenschat’, wat wel vaak foutief wordt verondersteld. Op het macroniveau van het Vlaamse/Nederlandstalige taallandschap kan echter wel gesteld worden dat er een aantal woorden exclusief West-Vlaams zijn. Ten opzichte van andere Vlaamse dialecten kent het West-Vlaams namelijk een sterkere afwijking op vlak van woordenschat, vermoedelijk omwille van de afgelegen status en het meer agrarische karakter van de regio (Devos en Vandekerckhove 2005: 107). Op die manier kan dit dialect zich dus ook lexicaal onderscheiden van de andere variëteiten, zoals gesteld in de aangepaste definitie van ‘dialect’. Er dient ook nog opgemerkt te worden, met betrekking tot het accent, dat er in West-Vlaanderen een perceptie van een eigen ‘tussentaal’ bestaat als iets dat “wel degelijk tussen standaardtaal en dialect ligt, d.w.z. niet ‘goed’ genoeg is voor het eerste en ‘te goed’ voor het tweede” (Willemyns 2008: 61). Op die manier zouden we de variëteit met het regionale accent ook als tussentaal kunnen bestempelen. Om verwarring te voorkomen met de ‘tussentaal’ uit de literatuur (Vlaams-Brabantse, Antwerpse ‘gij’-tussentaal), zullen we die term hier niet aan toewijzen.

We concluderen dus dat een **regionaal accent** als variëteit niet veel verschilt op vlak van syntax van, in dit geval, de standaardtaal maar dat het veeleer een kwestie van uitspraak is – zowel fonetisch en fonologisch. Vervolgens overkoepelt een **dialect** het regionale accent, in die zin dat het ook diezelfde fonetische en fonologische verschillen heeft ten opzichte van de standaardtaal, maar dat het daarnaast ook nog eigen morfologische en (morfo)syntactische karakteristieken bezit, alsook een eigen

uitbreidend en/of vervangend lexicon. Een dialect aanduiden op basis van zijn syntax is niet iets dat in de traditionele dialectologie vaak gebeurt, maar het is zeker een innovatieve mogelijkheid (Barbiers et al. 2005 & Berger et al. 2012).

1.1.2. De status van dialecten

De houding van de maatschappij ten opzichte van zogenaamde ‘minder prestigieuze’ variëteiten (vaak dialecten) is niet altijd even positief. In Chambers en Trudgill (1984: 3) wordt de algemene perceptie als volgt beschreven:

[S]ubstandard, low status, often rustic form of language, generally associated with the peasantry, the working class, or other groups lacking in prestige [...] also often regarded as some kind of (often erroneous) deviation from a norm - as aberrations of a correct or standard form of language.

Toch is het niet correct om een bepaald prestige of taalkundige superioriteit toe te schrijven aan de ene variëteit ten opzichte van een andere (ibid.).

Vaak worden dialect en standaardtaal onderscheiden op basis van de beweegreden voor het gebruik, zoals Peeters (2001: 10-11) het toepast in het kader van de *Face Theory*. Daar is een prestigetaal een *power face* – formeel en cultuurtaal – en een dialectale variant een *solidarity face* – solidair en vriendschappelijk. Bernstein (1971 in Degrendele 2000: 17) zegt dan weer dat er enerzijds een *elaborated code* bestaat met een grote en rijke syntactische variatie, met als doel een gebruik in open gemeenschappen en anderzijds een *restricted code* met een eenvoudigere syntax die gebruikt wordt in gesloten gemeenschappen. Hier zijn open gemeenschappen dan gewoonlijk van een hogere status dan de gesloten gemeenschappen. Labov (1972 in Degrendele 2000: 18) brengt hier echter tegenin dat de *restricted code* niet minderwaardig is ten opzichte van de *elaborated code*. Het zijn simpelweg verschillende variëteiten die structureel evenwaardig zijn en dus niet noodzakelijk te linken zijn aan verschillende sociale *strata* (Degrendele 2000: 17-18).

Hoewel het begrijpelijk is dat Labov dit niet wil linken aan sociale klassen, is het duidelijk dat standaardtaal en dialect een verschillende maatschappelijke positie hebben gekregen in het Vlaamse taallandschap en daardoor ook een verschillende maatschappelijke waardering (Devos en Vandekerckhove 2005: 6). Dit zou enerzijds te

wijten zijn aan de korte en weinig algemene verspreiding van de standaardtaal in België en anderzijds aan een gebrek aan politieke steun (ibid.: 11). Peeters (2001: 36-38) merkt ook op dat de maatschappij een negatieve attitude heeft ten opzichte van de minder prestigieuze dialecten/variëteiten. Om die attitude te neutraliseren of om te keren zou er echter moeten gewerkt worden aan een maatschappij die vrij is van vooroordelen met betrekking tot taalgebruik. Die gedachte is echter té utopisch of naïef aangezien de vooroordelen te diep in onze maatschappij zijn geworteld volgens Peeters (ibid.: 38). De attitude kan enkel veranderen wanneer er een mentaliteitswijziging plaatsvindt ten opzichte van lagere sociale klassen *tout court* (ibid.: 39).

Deken Leonard Lodewijk De Bo, “pleitbezorger van 'de catholieke taal van de catholieke Vlamingen' [het West-Vlaams]” (Devos en Vandekerckhove 2005: 25), bemerkt ook reeds een negatieve attitude ten opzichte van het West-Vlaamse regiolect in De Bo (1984: VI):

[H]et Westvlaamsch in 't bijzonder heeft nog eenen derden vijand die gevaarlijker is dan de twee andere [Frans en Hoogduits]: het is de kwade taal van sommigen die gedurig herhalen dat het westvlaamsch dialect eene platte taal is, en louter provincialisme.

De reacties op de negatieve attitude vanuit de maatschappij ten opzichte van dialecten zijn van diverse aard. Zo is er in schoolcontext reeds de poging geweest om dialecten uit te roeien (Peeters 2001: 36-37), maar is er ook een merkbare heropleving van de populariteit van regionaal getint taalgebruik. Gijs Polspoel, regisseur van de VTM-reeks ‘Spitsbroers’ – een serie met acteurs die het Limburgse dialect gebruiken – claimt dat “[h]oe meer tongvallen [er zijn], hoe rijker een reeks [is]” (Van de Velde 2015). Voor het West-Vlaamse dialect kunnen hier dan de erg populaire één- en Canvasreeksen (resp.) ‘Eigen Kweek’ en ‘Bevergem’ aangehaald worden als voorbeeld (km 2015 & Vankersschaever 2015). Een ander voorbeeld is ook de immense populariteit van het kledingmerk *West-Flemish for beginners*, dat in zekere zin het West-Vlaams ‘sensibiliseert’ (Theuns 2014 & Verstraete 2015).

Het is duidelijk dat standaardtalige en dialectale variëteiten te onderscheiden zijn op basis van het doel van het taalgebruik maar het valt ook op dat dit vaak onlosmakelijk samenhangt met sociale klassen (Degrendele 2000: 17 & Peeters 2001: 10-11). Aangezien er tegenover lagere sociale klassen een negatieve attitude bestaat, bestaat diezelfde

negatieve attitude ook ten opzichte van de ‘minder prestigieuze’ variëteit van het dialect (Peeters 2001: 38). Toch valt het enigszins op dat dialecten ook soms populair kunnen worden door bijvoorbeeld *Eigen Kweek* en *West-Flemish for beginners* en lijkt het dus niet noodzakelijk te betekenen dat dialectaal taalgebruik *de facto* negatief overkomt.

1.1.3. Het dialectverlies

Naast een vaak negatieve houding ten opzichte van dialecten, is het grootste gevaar voor deze variëteit het dialectverlies of de dialecterosie. Het dialectaal taalgebruik is in de voorbije jaren over heel Vlaanderen op een dramatische wijze afgenomen en moet vaak plaats maken voor tussentaal of standaardtaal (Devos en Vandekerckhove 2005: 10-12; Geerts et al. 1983: 8 & Taeldeman 1996: 20-21). Bij verschillende onderzoeken wordt aangetoond dat er bij jonge informanten in abrupte mate sprake is van dialectverlies (Belemans en Van de Wijngaard 1995: 252 in Willemyns 2000: 485). Al in 1983 werd er gesproken over een overgang van “dialektale [sic] quasi-exclusiviteit naar ruime standaardtaalsuperioriteit” (Geerts et al. 1983: 69). Dialectkennis neemt steeds meer af en dialect wordt steeds meer gebruikt in minder communicatieve situaties (Willemyns 1997 in *ibid.* 2000: 483). De beide variëteiten worden gedifferentieerd op vlak van domein en formaliteitsgraad en standaardtaal heeft ‘superioriteit’ in formele situaties – aangezien algemene verstaanbaarheid hier primeert (Degrendele 2000: 8-9, 11 & Willemyns 2000: 483, 485). Een reden die hiervoor kan genoemd worden is de stelling dat dialect – als *restricted code* – zijn “ideale biotoop [is] kwijt geraakt: de oude besloten gemeenschappen van vroeger” (Devos en Vandekerckhove 2005: 146-148).

Dialectverlies verschilt echter per provincie (Degrendele 2000: 1-2) en de grootste manifestatie vertoont zich in het centrale gedeelte van Vlaanderen – met o.a. Vlaams-Brabant als een van de centrale punten. In de West-Vlaamse taalregio is de dialecterosie veel minder merkbaar (Willemyns 2000: 483). Uit onderzoeken blijkt dat de dialectkennis en het dialectgebruik in West-Vlaanderen nagenoeg hetzelfde gebleven is (met als laatste meetpunt 2008 – zie *ibid.* 2008). Waar de andere regio’s tussen de 30 en 45 procent verlies van dialectkennis kenden, verloor West-Vlaanderen, dat in de eerste fase veruit het hoogste percentage dialectkennis vertoonde, slechts 10 procent

(van 98 naar 88) in 15 jaar (1979-1993) (Van Keymeulen 1993 in Willemyns 2000: 484; Willemyns 1979 in *ibid.* 2000: 484 & *ibid.* 2008: 52). In een vervolgstudie van Vandekerckhove (1998: 263, 266 in Willemyns 2000: 489) blijkt 89 procent van de studenten aan de Kulak (van niet-taalgerelateerde richtingen) nog dialect te kennen én te gebruiken, alhoewel dat het taalgebruik in formele situaties lager ligt. Als laatste studies dienen nog vermeld te worden: een Kortrijkse studie in 1997 (Willemyns 2008: 53) waar 97 procent van de Kortrijkzanen dialectkennis had en de Westhoek-studie van 2006 (Willemyns 2008: 58) waar de dialectkennis zelfs 100 procent is.

Een reden waaraan de collectieve weerstand tegen het dialectverlies te wijten zou kunnen zijn is de late verstedelijking van West-Vlaanderen en de afwezigheid van een grote inwijking van Vlamingen uit andere regio's (Devos en Vandekerckhove 2005: 148).

Het is duidelijk dat de West-Vlaamse taalregio zich onderscheidt van de andere regio's als "dialectvast gebied" en bijgevolg bezit het een conservatief klankenspectrum (Devos en Vandekerckhove 2005: 37, 144). Ondanks de stelling van Willemyns (2000: 485) dat er geen significant verschil is in dialectverlies tussen de verschillende West-Vlaamse regiolecten en het feit dat dit gebied hier als één blok wordt voorgesteld, wordt dit later ontkracht door de vaststelling dat er erg veel geografische variatie bestaat in het West-Vlaamse dialectgebruik. Zo heeft de Westhoek bijvoorbeeld minder contact met standaardtaal en is het dialect daar dus minder gevoelig voor de norm (Willemyns 2008: 62). Het West-Vlaamse dialect dient dus niet gezien te worden als één dialect onderhevig aan dezelfde factoren en invloeden, maar als een verzameling en continuüm van een groot aantal regiolecten, verspreid over het hele taalgebied, met hun eigen kenmerken, invloeden en, vooral, eigen evoluties.

1.2. Het West-Vlaamse taalcontinuüm

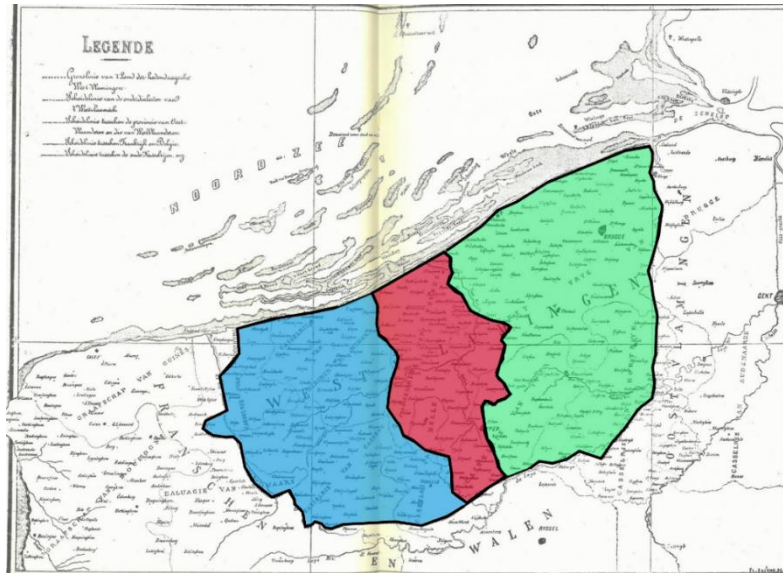
1.2.1. De afbakening

We spreken over West-Vlaams als één van de vier overkoepelende regio- of dialecten in het Zuid-Nederlandse (Vlaamse) taallandschap, naast Oost-Vlaams, Brabants en Limburgs (Devos 2006: 36; Peeters 2001: 7 & Soete 2013: 3). De afbakening van het dialect komt echter niet gewoon overeen met de grenzen van de provincie. Een taalvariëteit die namelijk redelijk dicht bij West-Vlaams aanleunt, vooral om historische redenen, is het Frans-Vlaams. Volgens sommigen is deze variëteit dan ook niet los te zien van West-Vlaams (Debrabandere 2002: 9; Devos en Vandekerckhove 2005: 19-20; Ryckeboer 1977 & ibid. 2004). Ook de taalvariëteit van het Zeeuws (Zeeland; West-Zeeuws-Vlaanderen en Land van Axel) komt uit de West-Vlaamse taalfamilie, maar bevindt zich staatkundig niet in hetzelfde gebied (Devos en Vandekerckhove 2005: 20). Voor dit onderzoek worden die laatstgenoemde specifieke variëteiten niet behandeld en wordt enkel de Belgische West-Vlaamse variëteit in acht genomen.

Er bestaat echter een zekere vaagheid over de overgangszone van het West-Vlaams naar het Oost-Vlaams (en omgekeerd) en de dialecten die hier gesproken worden, horen volgens sommigen apart behandeld te worden als isoglossenbundel of “overgangsdialecten” (Devos 2006: 36; Devos en Vandekerckhove 2005: 21 & Soete 2013: 3). Op die specifieke overgangsdialecten wordt niet ingezoomd, maar er wordt wel rekening gehouden met het feit dat de overgangszone een grote invloed uitoefent op het (zuid)oostelijk deel van het West-Vlaamse dialectgebied (Devos en Vandekerckhove 2005: 20 & Jacobs 1927: 2).

Het West-Vlaams wordt vaak als homogeen beschouwd (Devos en Vandekerckhove 2005: 28 & Goossens et al. 1998: V) maar toch dient het taalgebied opgedeeld te worden om de verzameling van het dialect meer te nuanceren en de representativiteit van de steekproef voor de studie te ondersteunen. Er zijn namelijk steeds meer cumulatieve verschillen van de ene plaats tot de andere, maar hoe verder men gaat, hoe groter de kans is dat het ene dialect uiteindelijk té verschillend is van het andere qua verstaanbaarheid. In taalgebieden die zo aan elkaar verbonden zijn door “mutual intelligible dialects” heerst er een geografisch dialectcontinuüm (Chambers en Trudgill 1984: 6). De Bo (1984: V) onderscheidt voor het West-Vlaams:

Wegens den tongval of de stembuiging in de rede, deze is niet, gelijk aan de klanken, overal een en dezelfde; hij verschilt volgens de streken. Bijkans eentonig en zonder voois in 't Brugsche Vrije en in de Kasselrije van Kortrijk, wordt hij zangerig en gezwind in Veurne-Ambacht en in 't Poperingsche, nog gezwinder maar een weinig verkept, verder op in Fransch Vlaanderen.

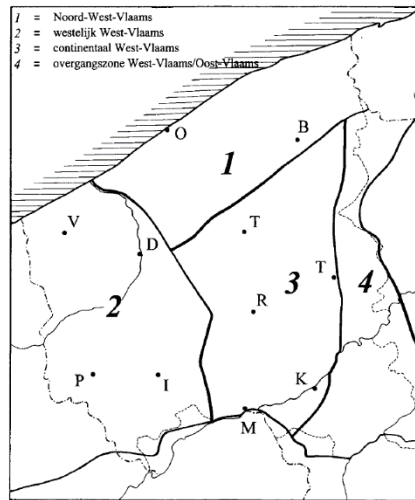

Figuur 1: Het West-Vlaams (i)

(De Bo 1984: V)

Op Figuur 1 wordt de zuidoostelijke regio ongeveer van Brugge tot en met Kortrijk samengenomen tot een eerste gebied (groen op de kaart), de ‘centrale’ (nu westelijke) regio ongeveer van Veurne tot en met Poperinge vormt een tweede gebied (rood op de kaart) en ten slotte bestaat het laatste gebied (blauw op de kaart) uit het westelijke (nu Franse) gedeelte van het Frans-Vlaams. De onderverdeling van De Bo geeft goed weer dat er een groot onderscheid bestaat tussen de zuidelijke en westelijke West-Vlaamse dialecten (Devos en Vandekerckhove 2005: 20).

Een volgende mogelijke onderverdeling is die van Jacobs, te zien in Figuur 2:

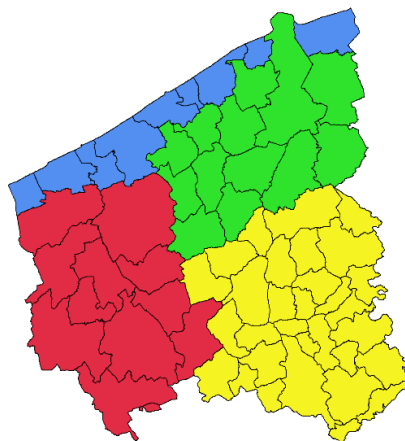

Figuur 2: Het West-Vlaams (ii)

(Devos en Vandekerckhove 2005: 30)

Het westelijk West-Vlaams gebied komt overeen met De Bo (nummer 2 op de kaart) maar het zuidoostelijke gebied is nu opgesplitst in een noordelijk gedeelte gecentreerd rond Oostende en Brugge (nummer 1 op de kaart) en een zuidelijk gedeelte met als centrum Roeselare en Kortrijk (nummer 3 op de kaart). Voorts is de overgangszone tussen West- en Oost-Vlaanderen ook aangeduid (nummer 4 op de kaart).

Een laatste verdeling is te vinden in Devos en Vandekerckhove (2005). Zoals op de vorige kaarten wordt het westelijk en zuidelijk West-Vlaams van elkaar gescheiden, maar het West-Vlaams dat aan de kust wordt gesproken (Noord-West-Vlaams) krijgt nog een eigen gebied. Het volgende zelf getekende kaartje geeft die verdeling weer, met eigen aanpassingen op basis van de vorige verdelingen:

Figuur 3: Het West-Vlaams (iii)

De grenzen tussen de regio's zijn bepaald op basis van arrondissementen en gemeentes en zijn bijgevolg dus niet volledig accuraat: dialecten volgen niet (noodzakelijk) dezelfde grenzen als degene die 'gerechtelijk' bepaald zijn. De regiomarkeringen zijn dus indicatief en beogen slechts een benadering van de verdeling weer te geven. Ten eerste zijn twee grote overkoepelende variëteiten te onderscheiden: het Kust-West-Vlaams enerzijds (blauw en rood op de kaart) en het Continentaal West-Vlaams anderzijds (groen en geel op de kaart) (Devos en Vandekerckhove 2005: 28, 30-34). Het Kust-West-Vlaams ontleent zijn naam aan het feit dat het afkomstig is van de Kust-West-Germaanse Saksische volksstam en dus veel gelijkenissen vertoont met het Engels (Devos en Vandekerckhove 2005: 28). Deze variëteit kan echter nog verder onderverdeeld worden in de dialectengroep die aan de kust wordt gesproken met als bekende centra o.a. Oostende, De Panne, Knokke & Nieuwpoort ('Kust-Kust-West-Vlaams', blauw op de kaart) en de dialectengroep die in het westelijk gedeelte of 'Westhoek' wordt gesproken, met als bekende centra o.a. Veurne-Ambacht, Ieper & Poperinge ('Westhoek-Kust-West-Vlaams', rood op de kaart) (Devos en Vandekerckhove 2005: 34-36). Om verwarring te vermijden en duidelijke taal te hanteren, zal naar deze variëteiten verwezen worden als 'kust-West-Vlaams' (blauw) en Westhoek-West-Vlaams (rood).

Het Continentale West-Vlaams is onderverdeeld in een noordelijk gebied met o.a. Brugge als centrum ('Noord-Continentaal West-Vlaams', groen op de kaart) en een zuidelijk gebied met o.a. Kortrijk en Roeselare als centra ('Zuid-Continentaal West-Vlaams'). Die verdeling is deels gebaseerd op de kaart van Jacobs (cf. supra) en op Devos en Vandekerckhove (2005: 29) maar is ook deels zelf samengesteld. In Devos en Vandekerckhove (ibid.) wordt de regio van het Houtland (Brugge – Torhout) namelijk ook gerekend tot de Noord-West-Vlaamse regio en dus tot de grote overkoepelende Kust-West-Vlaamse verzameling en niet de Continentale variëteit. In De Bo (1984: V) wordt echter de Brugse regio nog bij de Kortrijkse gerekend en bij Jacobs (Devos en Vandekerckhove 2005: 30) reikt de Noord-West-Vlaamse regio niet zo ver als Torhout (wat bij Devos en Vandekerckhove (ibid.: 29) wel zo is). Om die redenen wordt de regio van Brugge en Torhout als aparte regio beschouwd en niet als deel van het kust-West-Vlaams. Ook viel tevens op na een rondvraag bij West-Vlaamse dialectsprekers dat het West-Vlaams dat effectief aan de kust wordt gesproken als heel anders wordt gepercipieerd dan het West-Vlaams dat bijvoorbeeld in Brugge wordt gesproken.

Omwille van onder andere geografische redenen is het uiteraard wel heel waarschijnlijk dat de talige relatie tussen het kust-West-Vlaams enerzijds en het Noord-Continentaal West-Vlaams anderzijds heel wat sterker is dan de relatie tussen de beide Continentale West-Vlaamse dialecten.

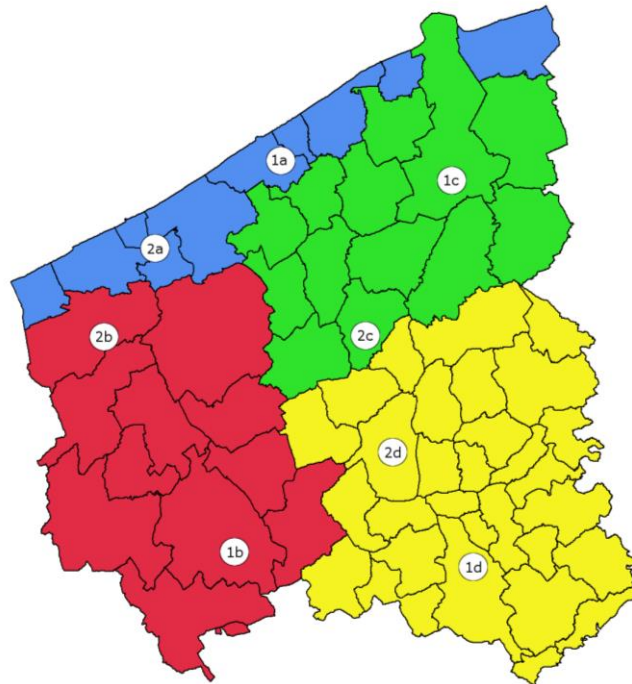
Voor verder en dieper onderzoek naar het West-Vlaams als dialect *an sich* dient de verdeling echter opnieuw bekeken en onderzocht te worden. Hij is namelijk veel complexer aangezien er erg veel en brede isoglossenbundels zijn tussen de regio's in (Devos en Vandekerckhove 2005: 30). Toch zal er in dit onderzoek nu met de voorgestelde verdeling worden gewerkt, zijnde Kust-West-Vlaams – Continentaal West-Vlaams en de respectievelijke, verdere onderverdeling tussen kust-West-Vlaams en Westhoek-West-Vlaams & Noord- en Zuid-Continentaal West-Vlaams.

1.2.2. De selectie van de steden

Er moesten een aantal steden geselecteerd worden om als representatieve steekproef te dienen voor het West-Vlaamse dialectgebied. Er werden er acht gekozen uit de vier voorgestelde gebieden (cf. supra), grotendeels gebaseerd op (i) de frequenties ervan in selecties in eerdere literatuur voor dialectonderzoek; (ii) op geografische ligging en verspreiding ten opzichte van elkaar en (iii) voor een klein deel ook op een 'niet-gedocumenteerde rondvraag' bij West-Vlamingen waarbij werd gevraagd of de set van steden een representatieve steekproef zou zijn voor hun dialecten.

De dialectatlassen waren de *Syntactische, Morfologische en Fonologische Atlas van de Nederlandse Dialecten* – SAND (Barbiers et al. 2005: 10-11); MAND (De Schutter et al. 2005: 10-11); FAND (Goossens et al. 1998: XII-XV) – en de *Dialectatlas van West-Vlaanderen en Fransch-Vlaanderen* (Pée 1946: V, LXXXIII-LXXXVI). Hiernaast is ook de *Indeling van de Nederlandse streektalen* gebruikt (Hoppenbrouwers en Hoppenbrouwers 2001: 25-26, 60-61). Er werd een lijst opgesteld waarin bekeken werd welke steden het frequentst gebruikt werden als studieobject en hieruit kwamen voort: Oostende, Brugge, Gistel, Nieuwpoort, Veurne, Torhout, Roeselare, Waregem, Kortrijk, Wervik, Ieper & Poperinge.

Om de steekproef goed gespreid te maken, werden er telkens twee steden gekozen uit elk van de vier deelgebieden van het West-Vlaams:

Figuur 4: Het West-Vlaams (iv)

Een eerste groep van vier steden (Oostende (1a op de kaart), Ieper (1b), Brugge (1c) & Kortrijk (1d)) is centraal gelegen en bijgevolg – vermoedelijk – prototypisch voor de streek en een tweede groep van vier steden (Nieuwpoort (2a), Veurne (2b), Torhout (2c) & Roeselare (2d)) bevindt zich meer in de marge van de gebieden. Zo liggen respectievelijk Nieuwpoort en Veurne & Torhout en Roeselare erg dicht bij elkaar. Die dialecten zullen dan allicht meer op elkaar lijken dan die van de centrale steden vergeleken met elkaar. De gekozen steden werden ook goedgekeurd als diverse, representatieve steekproef door een aantal West-Vlamingen.

Als ‘meetpunten’ zijn dus enkel steden gekozen en wordt er bijgevolg niet meteen aandacht geschonken aan een mogelijke differentiatie tussen ‘stads- en plattelandsdialect’. Zo zou er volgens sommige onderzoekers daartussen een onderscheid bestaan met betrekking tot hoe het dialect wordt gebruikt en geapprecieerd (Debrabandere 1986: VIII; Degrendele 2000: 1 & Devos en Vandekerckhove 2005: 13). Willemys (2008: 66) stelt echter dat dit verschil helemaal niet zo groot is, dus wordt hier niet verder op ingegaan.

1.3. Attitudeonderzoek

1.3.1. Wat is een attitude?

[An attitude is the] sum total of a man's inclinations and feelings, prejudice or bias, preconceived notions, ideas, fears, threats, and convictions about any specified topic.

(Thurstone 1967a: 77)

Op basis van (voornamelijk) Fishbein's *Readings in Attitude Theory and Measurement* (1967) wordt in dit onderdeel getracht een overzicht te geven over wat een attitude nu specifiek is. Volgens Fishbein (1967: V) zijn de drie belangrijkste facetten van 'attitude' (i) de theorie; (ii) de manier van meten; en (iii) de verandering van attitudes. De manier van meten wordt besproken in '2. Design en Methodologie', terwijl de attitudetheorie (en in mindere mate de verandering) in dit hoofdstuk worden toegelicht.

Wanneer de betekenis van een concept, zoals het West-Vlaams, gezien wordt als iets wat toegewezen is aan een punt in een multidimensionale semantische ruimte, dan is de 'attitude' die een persoon ten opzichte van dat concept kan hebben, opgebouwd uit affectieve, cognitieve en conatieve componenten (Agheyisi en Fishman 1970: 139 & Fishbein 1967: V) en is het een "projectie van dat punt op de evaluatieve dimensie van die ruimte" (Osgood et al. 1971: 190; eigen vertaling). Een attitude is dus één van de dimensies die vasthangt aan het concept in een netwerk van semantiek. Hoewel taalattitude niet direct in een één-op-één-relatie samenhangt met taalgebruik – een negatieve attitude ten opzichte van dialect wordt niet vanzelfsprekend omgezet in de afwezigheid van dialectaal taalgebruik –, kunnen taalattitudes gezien worden als een vrij betrouwbare indicator van toekomstig taalgedrag (Taeldeman 1996: 11-12).

Toch moet men oppassen dat men taalattitudes niet ziet als concrete voorstellingen van de stand van zaken in de realiteit, zoals daarnaar wordt verwezen in Allport (1967: 7). Iets wat eveneens erg belangrijk is bij (openbaar) gedrag ten opzichte van het concept waartegenover de attitude gemeten wordt, is de context van de situatie. De attitudinele predispositie van de persoon in kwestie zal een mediërende functie opnemen tussen de situatie, de context en het effectieve gedrag. Dit is dus een verklaring waarom twee personen met identieke attitudes zich toch nog op verschillende

manieren kunnen gedragen en reageren op eenzelfde concept (Osgood et al. 1971: 198 & Vandenhende 2001: 16).

Attitudes zijn niet onveranderlijk en ze worden bijgevolg (al dan niet frequent) bijgesteld wanneer de kennis van de persoon over het concept wordt geüpdatet. Dit gebeurt op basis van twee pijlers: persuasieve communicatie en actieve participatie. Als een persoon op een gerichte manier nieuwe informatie krijgt omtrent een concept, afkomstig vanuit een betrouwbare bron, dan is dit persuasieve communicatie. In het geval van dit onderzoek zou een academische lezing over de mooie kanten van dialect en over de ongegrondheid van de ‘minderwaarde’ van die variëteit de attitude van een persoon kunnen wijzigen. Als een persoon dan weer zélf in dialoog zou treden met dialectsprekers en zou meemaken dat zij ‘helemaal niet zo erg zijn als hij of zij dacht’, is dit actieve participatie (Kuijper en Münstermann 1983: 127).

Ten slotte wordt er vaak verwezen naar een ‘attitude’ ten opzichte van een concept als slechts één kenmerk van de houding (bv. de mening over de verstaanbaarheid van het West-Vlaams is slechts één kenmerk van de hele houding ten opzichte van het West-Vlaams). Samengenomen vormen deze overtuigingen of attitudes één verzameling van meningen, zijnde het *belief* (zie de artikels van Fishbein omtrent dit thema in Fishbein 1967 & Kuijper en Münstermann 1983: 127). In dit onderzoek zal er echter zowel naar de overkoepelende attitude (het *belief*) als naar de sub-attitudes verwezen worden als ‘attitude’ aangezien ze allebei worden beschouwd als attitudes, maar de sub-attitudes gewoon een verfijning zijn van de overkoepelende.

1.3.2. Attitudeonderzoek ten opzichte van regiolect

In dit onderdeel worden enkele attitudeonderzoeken met betrekking tot taal, en vooral in verband met standaardtaal – tussentaal – dialect, nader bekeken om te onderzoeken welke resultaten eventueel later kunnen worden gefalsifieerd, verfijnd of weerlegd met mijn eigen onderzoek. Belangrijk om te vermelden is dat niet iedere studie een even representatieve steekproef heeft voor een populatie: sommige onderzoeken hebben een heel specifiek responspubliek (bv. West-Vlamingen, middelbaar onderwijs) en er zijn ook onderzoeken met een redelijk kleine *subject sample*. Er dient dus zeker heel goed in het achterhoofd gehouden te worden dat elke veralgemeende of geëxtrapoleerde hypothese uiteindelijk maar een hypothese blijft en dat enkel het kwantitatief onderzoek zal uitwijzen of die hypothese ook daadwerkelijk falsifieerbaar is.

In chronologische volgorde zijn de voornaamste onderzoeken die bekeken worden:

- (i) Brouwer en Van der Post (1976) – waar genderverschillen in taalattitude en -gebruik onderzocht worden;
- (ii) Brouwer en Schenk-van Witsen (1983) – idem;
- (iii) Taeldeman (1996) – idem;
- (iv) Degrendele (2000) – waar sociolinguïstisch taalattitude en -gebruik onderzocht worden in West-Vlaanderen;
- (v) Peeters (2001) – waar taalattitude en -gebruik ten opzichte van dialect en standaardtaal op een middelbare school worden bekeken;
- (vi) Vandenhende (2001) – idem;
- (vii) Heijmer en Vonk (2002) – een studie waar de attitude ten opzichte van regionale accenten in Nederland wordt gemeten;
- (viii) Grondelaers et al. (2010) – idem;
- (ix) Grondelaers en Van Hout (2010) – idem; en
- (x) Speelman et al. (2013) – waar taalattitude wordt geanalyseerd aan de hand van *auditory affective priming*.

A. Onafhankelijke variabelen

Vooraleer dat de onafhankelijke variabelen bekeken worden, dient vermeld te worden dat Grondelaers et al. (2010: 110) stelt dat demografische gegevens slechts een gematigde invloed uitoefenen op de taalattitude (in zijn onderzoek). Dit zal niet meegenomen worden als concrete hypothese aangezien de onafhankelijke variabelen al getest worden o.a. aan de hand van de hypothesen die gevormd zullen worden in dit onderdeel.

I. *Taalattitude & gender*

Sever Pop (1952: 30 in Brouwer en Van der Post 1976: 16) verklaart dat attitudes niét genderbepaald zijn maar strikt individueel en Vandenhende (2001: 4-5) stelt dat de geslachtsvariabele in haar onderzoek niet als predictor wordt gebruikt aangezien er geen opmerkelijk verschil vast te stellen is. Toch zijn er onderzoeken die wijzen op een onderscheid tussen de taalattitudes van vrouwen tegenover die van mannen. Peeters

(2001: 78-79) bevond in een kwalitatieve studie dat vrouwen uitgesproken positiever stonden tegenover de standaardtaal dan mannen en zowel Taeldeman (1996: 12, 15) als Trudgill (1972 in Brouwer en Schenk-van Witsen 1983: 2) bevestigen dit. In Taeldeman (ibid.: 13, 21-22) wordt ook toegevoegd dat vrouwen vooral ten opzichte van hun éigen dialect kritischer staan en dat wanneer vrouwen dialect spreken, het vaker met een minder ‘plat’ klinkerregister is dan mannen. In andere onderzoeken wordt aangehaald dat zowel (jonge) meisjes (9-12 jaar) (Taeldeman 1996: 13) als vrouwen in het algemeen (Brouwer en Schenk-van Witsen 1983: 2) een grotere band leggen tussen sociaal prestige en taalgebruik.

Interessante zaken die hieruit kunnen worden meegenomen, zijn: (i) Is er een verschil tussen mannen en vrouwen in de appreciatie van dialect enerzijds en accent anderzijds?; (ii) Beoordelen de West-Vlaamse, vrouwelijke respondenten de dialectfragmenten strenger?; en (iii) Wordt sociaal prestige meer gekoppeld aan de minder dialectale fragmenten door de vrouwen dan door de mannen?

II. *Taalattitude & afkomst*

Vandenhende (2001) heeft het meeste onderzoek verricht naar de relatie tussen taalattitudes en de provincie waarvan de beoordelaar afkomstig is. Zo komen inwoners van Vlaams-Brabant en vooral Limburg uit de bus als tolerant ten opzichte van dialectsprekers. Hoewel de West-Vlaamse dialectspreker van de andere provincies lage scores krijgt op vlak van sympathie, kent sprekers uit Limburg nog een relatief hoge score toe. Dit zou misschien te wijten kunnen zijn aan solidariteit omwille van de grotere dialectgeschiedenis en -voeling van Limburg. Tussentaal wordt echter opvallend niet-sympathiek aangeduid door diezelfde provincie (ibid.: 27-28, 30-31, 72).

Oost-Vlaamse en Vlaams-Brabantse respondenten kiezen vaker standaardtaal in informele situaties terwijl Antwerpse, Limburgse en West-Vlaamse respondenten nog gaan voor de dialectale of tussentalige variëteit. Dit zou alweer kunnen liggen aan de afwezigheid van dialecttraditie in Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant (ibid.: 64). Bijkomend lijkt er nog een algemene tendens te bestaan in de taalattitudes dat het éigen dialect positief wordt beoordeeld (Speelman et al. 2013: 90), vooral in het geval van de West-Vlamingen (Vandenhende 2001: 33, 42). Toch blijken in de resultaten van het onderzoek met *auditory affective priming* de West-Vlamingen nog steeds positiever

te staan ten opzichte van standaardtaal in tegenstelling tot dialect (Speelman et al. 2013: 90). Degrendele (2000: 48-49) voegt ook nog toe dat dialect veel sneller als ‘typisch’ geografisch gebonden wordt beschouwd ten opzichte van minder dialectale variëteiten.

Eventuele hypotheses die hieruit kunnen worden afgeleid zijn: (iv) Beschouwen Limburgse respondenten ten opzichte van de andere respondenten de dialectfragmenten als sympathieker, maar de accentfragmenten minder?; (v) Zijn Limburgse en Vlaams-Brabantse respondenten tolerant ten opzichte van dialect?; (vi) Kan men stellen: “hoe meer dialecttraditie, hoe positiever ten aanzien van dialect en hoe minder het gekoppeld wordt aan de norm (informele situaties)”?; (vii) Beoordelen West-Vlamingen hun eigen dialect positiever dan de andere respondenten?; (viii) Zijn West-Vlamingen positiever ten opzichte van standaardtaal in vergelijking met dialect?; en (ix) Wordt dialect als ‘typischer’ voor de regio beschouwd dan accent?

III. Taalattitude & opleiding

Degrendele (2000) onderscheidt de variabelen ‘gezellig’ en ‘sympathiek’ voor standaardtaal en dialect en meet hiervoor de attitude van een divers West-Vlaams publiek. Personen die hoger opgeleid zijn zullen het Algemeen Nederlands gezellig vinden terwijl niet-hoogopgeleiden dialect eerder gezelliger vinden (ibid.: 53). Op vlak van sympathie is er tussen de beide opleidingsniveaus geen verschil voor het Standaardnederlands, maar lager opgeleide respondenten vinden dialect wel sympathieker dan hoger opgeleiden (Degrendele 2000: 54). Dit vloeit waarschijnlijk voort het feit dat West-Vlamingen met een hogere opleiding zelf sneller niet-dialectale variëteiten zullen gebruiken en hier dus positiever tegenover staan (Degrendele 2000: 42-47 & Geerts et al. 1986 in Willemyns 2000: 483). Mensen met lagere opleiding vinden in de studie van Degrendele (2000: 55) het Standaardnederlands dan weer gewichtiger en kiezen bijgevolg eerder voor een niet-standaardtalige variëteit. Iets wat wel gelijk is voor beide opleidingsniveaus is het feit dat beiden het dialect in gelijke mate als ‘lelijk’ en ‘boers’ bestempelen (Degrendele 2000: 56).

Peeters (2001: 93, 95-96) vindt niet meteen een correlatie tussen de academische ambitie (hoger onderwijs korte type – lange type) en de taalattitude van de middelbare scholieren van zijn studie. Vandenhende (2001: 41) voegt aan de discussie over hoger

onderwijs toe dat in haar studie de studenten die op relevante wijze gelieerd zijn aan het onderzoek (germanisten in haar geval) zowel streng zijn voor dialect op vlak van norm, maar toch nog sympathie en waardering uiten voor het dialect.

Een belangrijke noot hierbij is dat er in dit onderzoek enkel met studenten hoger onderwijs gewerkt zal worden. Een link met het onderscheid tussen hoger en lager opgeleid kan bijgevolg niet gemaakt worden. Vergelijkingen tussen hogeschool en universiteit of bachelor en master kunnen echter wel gemaakt worden. Zaken die kunnen meegenomen worden zijn: (x) Is er enigszins een gelijkenis te vinden tussen de attitudes van hoger opgeleid – lager opgeleid en universiteit – hogeschool?¹; (xi) Is er *tout court* een verschil tussen de scores van hogeschool en universiteit?; (xii) Zijn relevante, taalgerichte studies strenger voor het dialect op vlak van norm?; en (xiii) Tonen diezelfde studies ook een zekere sympathie voor de ‘charmes’ van dialect?

B. Afhankelijke variabelen

I. *Dialect – standaardtaal: normatief?*

Uit veel onderzoeken bleek dat er sprake is van een “situationele *code-switching*” voor het dialect en de standaardtaal (Giesbers 1989 in Degrendele 2000: 8; eigen accentuatie). Zo wordt het Standaardnederlands het frequentst gelinkt aan zaken als schooltaal, taal voor op het werk, en andere formele situaties terwijl dialect (of tussentaal) meer geschikt is voor informele situaties (Degrendele 2000: 39, 124 & Vandenhende 2001: 64-65).

Hieruit kan geabstraheerd worden: (xiv) Scoren de niet-dialectale fragmenten beter op vlak van normativiteit?

II. *Dialect – standaardtaal: intelligent?*

In de studie van Vandenhende (2001: 66-67, 71) wordt er geen verband tussen intelligentie en taalgebruik geconstateerd en wordt dialect dus ook bijgevolg niet verbonden met ‘dom zijn’. Dit verband is vooral bij Oost-Vlaamse respondenten afwezig, hoewel er doorgaans wel door iedere respondent gezegd wordt dat standaardtaal bijvoorbeeld wel zeker vereist is in professionele situaties. De West-

¹ Zonder de implicatie dat lager opgeleid gelijk staat aan een hogeschoolopleiding.

Vlaamse respondenten vinden echter wel dat beide variëteiten belangrijk zijn en koppelen het iets meer aan intelligentie dan de andere provincies.

Mogelijks valt hieruit te halen: (xv) Is er een significante relatie tussen intelligentie en dialect/standaardtaal?; en (xvi) Is die link dan eventueel minder sterk bij Oost-Vlamingen en sterker bij West-Vlamingen?

III. Dialect – standaardtaal: verzorgd?

Een algemene tendens is in Vandenhende (2001: 24-26) zichtbaar op dit vlak: dialectaal taalgebruik wordt sneller als minder verzorgd beschouwd. De meningen zijn hierover redelijk unaniem en er zijn weinig verschillen op te merken tussen de verschillende onafhankelijke variabelen. West-Vlaamse fragmenten worden in het onderzoek steeds laag beoordeeld op vlak van verzorgdheid.

De volgende hypothese kan hieruit gehaald worden: (xvii) Wordt dialectaal taalgebruik als minder verzorgd beschouwd?

IV. Dialect – standaardtaal: gezellig en/of sympathiek?

In verschillende studies worden de concepten ‘gezellig’ en ‘sympathiek’ met betrekking tot dialect en standaardtaal getoetst. Aangezien de interpretatie van de concepten echter van onderzoek tot onderzoek verschilt, wordt hier getracht ze onder één noemer te bespreken. In Vandenhende (2001: 71-72) wordt gesteld dat regionale kenmerken overkomen als sympathieker. De voornaamste eigenschap van dialect is in Degrendele (2000: 50) het ‘gezellige’ aangezien dialect en niet-dialect beiden ongeveer even goed scoren op de andere ‘sympathie’-variabele. Het belang van de gezelligheidsfactor blijkt groot te zijn in het solidaire karakter van het West-Vlaamse dialect, dat blijkbaar vereist is wanneer men vrienden wil maken in die regio (Degrendele 2000: 124). In het algemeen lijkt dialect in West-Vlaanderen dus vooral gekenmerkt te worden door een positieve waardering (Degrendele 2000: 48-49). Ook door niet-West-Vlamingen wordt dialect in het algemeen gezellig – maar soms boers – bevonden. Standaardtaal wordt dan als andere eind van het spectrum beoordeeld als ‘bekakt’, terwijl tussentaal vrij neutraal tot ietwat sympathiek – aangezien het niet zo ‘stijf’ overkomt – beoordeeld

wordt (Peeters 2001: 104 & Vandenhende 2001: 30). Zowel in Grondelaers et al. (2010: 109) als in Heijmer en Vonk (2002: 111-112) wordt er namelijk geconstateerd dat in het Noord-Nederlands een regionaal accent – wat meer aanleunt bij tussentaal – een trigger is voor een beoordeling als ‘sociaal’. Vermeldenswaardig is dat het West-Vlaamse dialect in Vandenhende (2001: 32) het laagst scoort op vlak van sympathie. Ten slotte concludeert Vandenhende (ibid.: 33, 82-83) dat de scores van ‘sympathie’ enigszins samenhangen met verzorgdheid en vooral de natuurlijkheid van de taal: (ietwat) minder verzorgd (dialect) komt sympathieker, spontaner en dus natuurlijker over bij de respondenten.

Hieruit kan meegenomen worden naar het eigen onderzoek: (xviii) Scoort dialect beter (en niet-dialect slechter) op sympathie en vooral op gezelligheid?; (xix) Of zijn accent en dialect even sympathiek?; en (xx) In hoeverre hangen verstaanbaarheid, verzorgdheid e.d. samen met sympathie en gezelligheid?

1.3.3. De nulhypotheses

- (i) Er is geen gendersverschil in de appreciatie van de variëteiten;
- (ii) Vrouwelijke, West-Vlaamse respondenten beoordelen dialectfragmenten niet op een strengere manier ten opzichte van de rest;
- (iii) Vrouwen koppelen sociaal prestige niet meer dan mannen aan niet-dialectale fragmenten;
- (iv) Limburgse respondenten beschouwen dialect niet als sympathieker dan de accentfragmenten;
- (v) Respondenten uit Limburg en Vlaams-Brabant zijn niet toleranter tegenover dialect ten opzichte van de rest van de respondenten;
- (vi) Een positieve houding ten opzichte van dialect is niet noodzakelijk gekoppeld aan een lange dialecttraditie. Noch is die gekoppeld aan een lagere, informele normativiteitsbeleving van die variëteit;
- (vii) West-Vlamingen beoordelen hun dialect niet positiever ten opzichte van de andere respondenten;
- (viii) West-Vlaamse respondenten staan niet positiever ten opzichte van standaardtaal in vergelijking met dialect;

- (ix) Dialect wordt niet als typischer ervaren voor de regio in vergelijking met accent;
- (x) Er is op vlak van taalattitude geen gelijkens tussen de opleidingsniveaus hoger opgeleid – lager opgeleid en universiteit – hogeschool;
- (xi) Er is geen verband tussen de scores van hogeschool- en universiteitsstudenten;
- (xii) Relevante, taalgerichte studies zijn niet normatiever ten aanzien van dialect;
- (xiii) Relevante, taalgerichte studies stellen zich niet sympathieker op ten aanzien van dialect;
- (xiv) Niet-dialectale fragmenten zullen niet beter op normativiteit scoren;
- (xv) Er is geen significant verband tussen intelligentie en de variëteiten;
- (xvi) Oost-Vlamingen beoordelen de variëteiten niet minder intelligent noch beoordelen West-Vlamingen ze hoger;
- (xvii) Dialectaal taalgebruik wordt niet als minder verzorgd beschouwd;
- (xviii) Dialect scoort niet beter, noch niet-dialect slechter, op sympathie en gezelligheid;
- (xix) Accent en dialect worden niet even sympathiek beoordeeld;
- (xx) Verstaanbaarheid en verzorgdheid hangen niet samen met sympathie en gezelligheid.

2. Design en methodologie

Dit hoofdstuk beslaat een groot deel van de thesis aangezien er telkens getracht werd een zo representatief mogelijk empirisch onderzoek uit te voeren dat, naar de toekomst toe, eventueel repliceerbaarheid zou kunnen bieden. Het handelt namelijk over (i) de selectie van audiomateriaal (zie 2.1. Selectieprocedure van de sprekers, fragmenten en jury); (ii) de methodologie die gebruikt wordt om de taalattitude te achterhalen (zie 2.2. Het *mixed guise* onderzoek); (iii) de methodologie achter het opzetten van de enquête op de manier waarop hij toegankelijk was voor het publiek (zie 2.3. Online enquête voor Vlaamse studenten); (iv) de pilootstudie (zie 2.4. Pilootstudie); (v) een kort overzicht over de statistiek die aangewend zal worden (zie 2.5. Statistisch model en technieken); en (vi) de reclamecampagne die is gevoerd ter promotie van de enquête (zie 2.6. Campagne).

2.1. Selectieprocedure van de sprekers, fragmenten en jury

2.1.1. De sprekers

Er werd in totaal met acht mannelijke sprekers gewerkt, afkomstig uit de acht verschillende bovengenoemde steden. Ze zijn allemaal geboren én getogen in West-Vlaanderen, ofwel in de stad die ze zelf vertegenwoordigen ofwel in een naburige gemeente en hebben hier dus hun hele leven gewoond. Om ervoor te zorgen dat hun taalgebruik zo typisch mogelijk is voor die plaats, is geprobeerd om een aantal externe beïnvloedende factoren ook te controleren. Zo zijn de ouders zo goed als altijd ook geboren in (minstens) dezelfde regio en heeft de spreker zijn secundaire schoolcarrière ook doorbracht in dezelfde regio. Er kan echter niet met zekerheid gezegd worden dat hun dialectaal en regionaal taalgebruik prototypisch is voor de stad, noch de regio aangezien er erg veel persoonlijke variatie bestaat in het West-Vlaams. Meer over die variatie in ‘2.1.2. De fragmenten’.

De reden waarom er steeds voor mannelijke sprekers is gekozen is puur praktisch: om de duur van de enquête binnen een doenbaar maximum te houden (zie 2.3.1. Online) moest er ook een maximum aan sprekers zijn. Er is dan gekozen om eerder de steekproef van het West-Vlaams te vergroten (acht steden in plaats van vier) en dus ook randsteden tegenover centrale steden te plaatsen in tegenstelling tot het selecteren van mannen en vrouwen (vier mannen, vier vrouwen in plaats van acht mannen). Of het

een groot verschil is of mannen of vrouwen beoordeeld worden, is niet zeker. Brouwer en Schenk-van Witsen (1983: 107) stelt dat mannen hoger worden ingeschat en Wilson en Bayard (1992 in Grondelaers et al. 2010: 105)² vermeldt dat vrouwen minder sterk worden ingeschat terwijl – recenter – Willemyns (2008: 67) geen significant afwijkend taalgedrag op grond van het sekseverschil kan aantonen. Hier kan geconcludeerd worden dat er nog geen duidelijk bewijs is dat zou wijzen op een groot verschil op vlak van het gender van de beoordeelde spreker. Om de representativiteit van de steekproef te vergroten zouden er idealiter zowel mannen als vrouwen gebruikt moeten worden, maar zoals eerder vermeld (cf. supra) gaat het hier om een praktische keuze.

De sprekers zijn steeds student en hun leeftijd ligt tussen de 19 en 22. Ze studeren allemaal aan de KU Leuven (op één uitzondering na die overgeschakeld is naar de UCLL hogeschool) op de campus in Leuven, om zo de vergelijkbaarheid te vergroten. De opleiding van de sprekers is verschillend, maar hiernaar wordt niet verwezen in de fragmenten (zie 2.1.2. De fragmenten). Het feit dat de sprekers allemaal mannelijk en West-Vlaams zijn en dat het studenten aan de KU Leuven zijn, zou moeten beperken dat de sprekers al te veel afwijken van elkaar (Toye 2010: 27).

Een potentieel probleem bij het *design* is echter dat er slechts één spreker per stad is en dat een bepaalde attitude ten opzichte van de spreker dus ook kan liggen aan de taal van de spreker zelf (woordkeuze, timbre, frasering, ...) in plaats van aan het dialect of accent van de stad. Er bestaat een grote kans dat dit geen probleem is – Grondelaers et al. (2010: 111) merkten in hun onderzoek geen verschil in de scores wanneer de nasaliteit in rekening werd genomen – maar toch wordt dit in het achterhoofd gehouden. Bij wijze van controle zijn alle spraakfragmenten achteraf geanalyseerd in het spraakprogramma Praat op niveau van toonhoogte (Pitch Analysis) om te zien of er sprekers zijn die een ietwat hogere toonhoogte hebben – wat zou kunnen leiden tot een minder positieve ontvangst. Doordat de audiobestanden een redelijk ruwe en niet opgeschoonde staat hadden, waren ze helaas niet het perfecte object voor een dergelijke analyse. Toch kon er een benadering van de toonhoogtes van de sprekers gemaakt worden: sprekers 2 & 4 hebben de laagste *pitch* met respectievelijk gemiddeld 99 & 107 Hz; sprekers 6, 8 & 1 bevinden zich in het midden met resp. gem. 110, 110 & 111 Hz; en, tot slot, hebben sprekers 5 & 7 de hoogste toonhoogte met beiden 127 Hz.

² Dit was te vinden in de *draft* van Grondelaers et al. (2010) maar is in de uiteindelijke versie weggelaten. Het oorspronkelijke artikel van Wilson en Bayard (1992) is helaas niet te consulteren.

Wanneer er echter voldoende rekening gehouden wordt met de standaarddeviatie op de toonhoogtes, overlappen de fragmenten in grotere mate. Er kan dus tentatief vastgesteld worden dat de toonhoogte – iets wat sterk gelieerd is aan timbre – niet erg verschillend is tussen de sprekers. Normaal gezien kan de andere spreker uit dezelfde regio telkens *post hoc* ietwat fungeren als controlegroep om erg afwijkende reacties te identificeren indien dit nodig zou moeten zijn.

2.1.2. De fragmenten

A. Selectie

Er worden in totaal 16 fragmenten beoordeeld, verdeeld over twee enquêtes. In de eerste enquête gaat het over vier sprekers van de eerste steden (Oostende, Ieper, Brugge, Kortrijk) met zowel een dialectaal als regionaal fragment, in de tweede enquête zijn het vier sprekers van de overige steden (Nieuwpoort, Veurne, Torhout, Roeselare). Om de fragmenten te verkrijgen zijn er opnames gemaakt van gesprekken die ikzelf heb gevoerd met de sprekers. De sprekers waren van het gevoerde onderzoek op de hoogte en er werd getracht voor de (eerste) helft van het gesprek gewoon regionaal gekleurd te spreken en voor de andere (tweede) helft meer dialectaal te spreken.

De gesprekken verliepen in de vorm van een soort interview maar werden zo spontaan mogelijk gehouden. Ook nam ik zelf als onderzoeker een soort pseudo-West-Vlaams aan wanneer de spreker dialectaal moest spreken om het dialect ietwat te stimuleren en dialectale woordkeuzes te primen. Tijdens de gesprekken kwamen steeds dezelfde thema's aan bod, zoals sport, hobby's, vakantie- of studentenjobs en werd er geprobeerd de West-Vlaamse spreker zo veel mogelijk aan het woord te laten over de thema's. Ook werden politiek of sociaal geladen thema's (politieke voorkeur, sociale status) zo veel mogelijk vermeden. De gesprekken verliepen – op één uitzondering na – op mijn eigen kot, werden met een microfoon opgenomen en er werd getracht achtergrondlawaai te vermijden.³

Hierna werden de mono-opnamen geknipt in verscheidene fragmenten met de software *Ableton Live Lite 7*. Regelmatig moesten er kleine ingrepen gedaan worden om een fragment te creëren. Zo werden onder andere lange stiltes, gevoelige thema's

³ De volledige en gedetailleerde set-up was als volgt: een *RØDE NT1-A* condensatormicrofoon in een *Line 6 POD Studio UX2 USB-interface* (externe geluidskaart) die vervolgens via USB 2.0 aan mijn *ASUS X53S* verbonden was. De gebruikte software voor de opnames was hierbij *Ableton Live Lite 7*.

(cf. *infra*) en storende ademhaling eruit gehaald. Voorwaarden voor het knippen waren wel dat de *editing* niet hoorbaar was en dat het resultaat nog steeds natuurlijk moest overkomen. Elk fragment kwam dus telkens overeen met één kleine anekdote of deel van een verhaal. Er werden geen twee volledig verschillende inhouden van het gesprek aan elkaar geplakt om een fragment te creëren.

Achteraf werden er per spreker enerzijds de twee meest geschikte dialectale en anderzijds de twee meest geschikte regionale fragmenten geselecteerd met telkens een duur van 20 seconden. De voorwaarden voor selectie van de fragmenten waren: (i) niet emotioneel geladen zijn (geen opgewekte fragmenten, fragmenten met lach, boze uitspraken etc.); (ii) niet politiek geladen zijn (geen politieke voorkeur laten uitschijnen); (iii) niet sociaal geladen zijn (geen vermelding van sociale status in de mate van het mogelijke); (iv) de opleiding van de student-spreker mag niet vermeld worden; (v) de specifieke West-Vlaamse regio mag niet vermeld worden; (vi) de opnamekwaliteit van het fragment moet goed zijn en alles moet duidelijk genoeg verstaanbaar zijn. Uiteraard werden fragmenten met herkenbare persoonlijke informatie *de facto* niet geselecteerd. Die 32 fragmenten⁴ werden doorgegeven aan een jury die (onafhankelijk van elkaar) moest beoordelen welke fragmenten dialectaal of regionaal waren. Hoewel de inhoud niet identiek is in de fragmenten en dit mogelijk een probleem zou kunnen stellen bij de houding van de respondenten ten opzichte van het fragment, wordt er toch van uitgegaan dat de inhoud geen al te grote invloed achterlaat op de respondenten door de relatieve neutraliteit ervan.

B. Transcriptie

In Appendix B zijn er transcripties en inhoudelijke weergaves van de gebruikte fragmenten te vinden, waarvan de ‘semifonetische’ transcripties grotendeels gebaseerd zijn op transcripties in Debrabandere (1986) en Vallaey (1997). De vetgedrukte woorden of woordgroepen duiden op typische regionale of echt dialectale kenmerken.

⁴ De oorspronkelijke geluidsbestanden waren in het wav-formaat. Uiteindelijk zijn ze via *Ableton* genormaliseerd en zijn ze geconverteerd naar mp3-bestanden zonder kwaliteitsverlies (voor een kleiner formaat) met het programma *WinLAME*.

Door een beknopte analyse kan er geconcludeerd worden dat niet ieder accent- noch dialectfragment een even grote densiteit van (al dan niet sterk) regionale kenmerken vertoont. Er dient dus op gelet te worden dat mogelijks niet elke spreker even regionaal of dialectaal spreekt.

2.1.3. De jury

A. Richtlijnen

Om niet alleen op mijn eigen oordeel af te gaan voor het selecteren van dialectale en regionale fragmenten is er een jury samengesteld. Een andere optie zou geweest zijn om kwantitatief het percentage dialectale of regionale woorden en klanken te berekenen dat de scheiding zou zijn tussen beide lecten. Die opdracht was echter complexer dan het gebruik van een jury en zou misschien te berekend zijn om te benaderen hoe een luisteraar dialect of accent ervaart en is dus niet uitgevoerd.

De jury bestond uit zeven leden vanuit verschillende provincies en kreeg per mail de richtlijnen voor het jureren. Om *priming* van de volgorde van fragmenten te voorkomen, bestonden er voor de audiofragmenten twee verschillende reeksen die willekeurig waren opgesteld maar er toch voor zorgden dat twee fragmenten van eenzelfde spreker niet na elkaar konden voorkomen. De reeksen werden ongeveer gelijk verdeeld onder de juryleden. De fragmenten mochten maximaal driemaal beluisterd worden en moesten aangeduid worden als *geen accent*, *accent*, *licht dialect* & *sterk dialect*. De categorie *geen accent* moest de fragmenten eruit halen die niet West-Vlaams genoeg klonken, *accent* moest de fragment aanduiden die regionaal gekenmerkt waren en zowel *licht dialect* als *sterk dialect* moesten de meest dialectale fragmenten eruit halen. Het onderscheid dat gemaakt is in die laatste categorie dient ervoor om rekening te houden met de persoonlijke variatie van de sprekers: niet iedereen zijn (bedoeld) ‘dialect’ klink even sterk of is even kenmerkend. Achteraf was er ook nog een document om opmerkingen te bespreken. Zie Appendix A voor de richtlijnen die de jury ontving.

B. Resultaten jury

Op vlak van inhoud en audiokwaliteit werden alle fragmenten goedgekeurd door de jury: alles was verstaanbaar en er zaten geen extreme, geladen fragmenten tussen. Er werd als opmerking wel eenmaal gegeven dat bij sterker dialectale fragmenten

inhoudelijk niet altijd alles 100% verstaanbaar was, maar dit is echter gewoon een eigenschap van specifieke dialecten. Wanneer er rekening gehouden wordt met het feit dat geen enkel van de fragmenten bedoeld was accentloos te zijn, zijn er over het algemeen relatief vaak fragmenten op die manier beoordeeld. Waarschijnlijk komt dit omdat de optie voorhanden was en omdat de jury dan vermoedde dat er wel accentloze fragmenten tussen zouden moeten zitten. Op die manier zijn echter de minder prototypische West-Vlaamse fragmenten er wel uit gehaald. Twee laatste opmerkingen omtrent het ‘dialectale gehalte’ van een fragment waren dat (i) West-Vlaamse juryleden het West-Vlaams vaker percipiëren als zijnde ‘standaard’ omwille van gewenning; en (ii) dat het voorkomen van slechts één of twee dialectale woorden of grammaticale keuzes niet noodzakelijk tot een ‘dialectaal fragment’ leidt: er moet voldoende dialect in voorkomen, anders is het een ‘regionaal fragment’ met een toevallige dialectkeuze.

In het algemeen gaf de jury ook wel de boodschap mee dat de fragmenten al bij al duidelijk genoeg West-Vlaams waren. Vanuit de jury werd – in het kader van audiokwaliteit van de fragmenten – ook meegegeven dat de stemklank (en timbre) van de ene spreker soms aangenamer is dan die van een andere spreker. Dit moet inderdaad in het achterhoofd gehouden worden, zoals eerder vermeld in ‘2.1.1. De sprekers’.

De fragmenten die werden uitgekozen, zijn getranscribeerd in het volgende puntje te vinden (cf. *infra*). Er zijn uiteindelijk door de jury een aantal fragmenten afgevallen als zijnde niet voldoende regionaal of dialectaal voor wat ze bedoeld waren, maar uiteindelijk was er van beide categorieën wel een fragment dat voldoende gemotiveerd kon worden voor de selectie. Een paar lichte problemen bevonden zich bij volgende sprekers: spreker 4 (Kortrijk) zijn accentfragmenten werden áf en toe (meer dan de rest) ietwat aangeduid als zijnde ‘geen accent’; spreker 6 (Veurne) en 7 (Torhout) hun dialectfragmenten werden ook vaak aangeduid als licht dialect en niet als sterk dialect. Bij de analyse moet dus onthouden worden dat het accentfragment van spreker 4 misschien volgens sommigen dichter aanleunt bij niet-accentfragmenten en dat spreker 6 en 7 mogelijk minder dialectaal spreken dan de andere sprekers, iets wat ook wordt bevestigd door een analyse van de transcripties (zie B. Transcripties in 2.1.2. De fragmenten).

2.2. Het *mixed guise* onderzoek

Een belangrijke keuze die gemaakt moet worden in enquête-onderzoek is of het een direct of indirect onderzoek moet zijn (Campbell 1967: 163; Osgood et al. 1971: 191 & Ten Have 1977: 28). In een ‘verborgen’, of hier *disguised-structured* onderzoek, worden vooroordelen gepeild zonder dat de respondenten bewust zijn van het doel van de studie (Campbell 1967: 163). Om de *guise* te verhogen worden er vaak ook extra vragen of stimuli toegevoegd die niets met het onderzoek te maken hebben (Osgood et al. 1971: 191). In het design van dit onderzoek is dat echter moeilijk aangezien dat de enquêteduur danig zou vergroten. Campbell (1967.: 174) oppert dat, hoewel men vaak veronderstelt dat indirect onderzoek een hogere validiteit heeft dan direct onderzoek, hij geen bewijs vindt dat dit effectief zo is.

Binnen de *guise* onderzoeken bestaan er onder andere *matched guise*, *mixed guise* en *verbal guise* onderzoeken. Bij *matched guise* onderzoeken wordt er eenzelfde spreker gebruikt die verschillende accentvariëteiten realiseert, zoals in Grondelaers et al. (2010: 102) en Lambert (1967 in Brouwer en Van der Post 1976: 36), een *mixed guise* onderzoek is een adaptatie van *matched guise* waarbij één spreker meerdere fragmenten inspreekt, zoals in Impe en Speelman (2007: 112-113) & Toye (2010: 26-27), en in *verbal guise* onderzoek voorzien verschillende sprekers eenzelfde aantal stimulifragmenten Toye (2010: 26-27) (Podesva en Sharma 2013: 105). Een *matched guise* zou niet mogelijk zijn in het geval van dit onderzoek, aangezien sprekers die verscheidene specifieke regionaal West-Vlaamse accenten hebben / dialecten kunnen spreken, niet te vinden zijn. Door verschillende sprekers te gebruiken, is er echter een probleem dat stemtimbre e.d. een invloed kunnen hebben (zie 2.1.1. De sprekers). Een voordeel aan het sprekersbestand is dat hun profielen veel overeenkomen, wat vereist is om de controle van een *matched guise* ietwat te kunnen benaderen (Impe en Speelman 2007: 113). Op het einde van de enquête werd er gevraagd of men doorhad waar de enquête over ging en dit werd achteraf subjectief beoordeeld op graad van correctheid. Er zal ook onderzocht worden of het correct raden waar de enquête over gaat een invloed heeft op de oordelen.

Voor dit onderzoek is gekozen om de *guise* van ‘De Taal van Politici’ te gebruiken. Dit gold als naam van de enquête en er werden verschillende relevante kanalen aangesproken voor de verspreiding van de enquête (zie 2.6. Campagne).

Theoretisch gezien is het domein van de politiek gekozen aangezien er de assumptie werd gemaakt dat politici zowel formeel moeten kunnen praten (voor grote evenement, televisie etc.) als *couleur locale* mogen bezitten (om met hun – al dan niet regionale – kieskring te communiceren).

Degrendele (2000: 39) merkte op dat fragmenten met eerder tussentalige variëteiten werden verbonden met o.a. politici in tegenstelling tot de puur standaardtalige fragmenten. Dit zou erop kunnen wijzen dat politici worden geacht een mengvorm te mogen gebruiken en zich situeren in het midden van standaardtaal-dialect. Ze merkt ook wel op dat er misschien een negatieve attitude bestaat van Belgen ten opzichte van politiek (ibid.: 40). Op het einde van de enquête in dit onderzoek werd er gevraagd in hoeverre dat men negatief dan wel positief stond ten opzichte van politici. Er zal ook onderzocht worden of die attitude al dan niet een invloed heeft op de oordelen en of er inderdaad een negatieve attitude is ten opzichte van politici.

2.3. Online enquête voor Vlaamse studenten

In dit onderdeel zullen alle facetten van het zogenaamde ‘veldwerk’ van het onderzoek besproken worden: (i) het platform waarop het gebeurde (zie 2.3.1. Online); (ii) het publiek waarvoor het bedoeld was (zie 2.3.2. Het doelpubliek); (iii) de methodes van ondervraging, zijnde het beoordelen van statements (zie 2.3.3. De Likertschaal) en de *magnitude estimation* (zie 2.3.4. Magnitude Estimation); (iv) en uiteindelijk de enquête *an sich* (zie 2.3.5. Operationalisering).

2.3.1. Online

De keuze om de enquête online te laten verlopen heeft zijn voor- en nadelen. Het voordeel is dat er een maximum is aan geografisch en sociaal bereik met slechts een minimum aan tijd, moeite en kosten ten opzichte van de klassieke *face-to-face* methode van enquêtering (Podesva en Sharma 2013: 99). Een nadeel is echter dat men heel wat controle verliest over de enquête, zoals bijvoorbeeld over hoelang de enquête moet duren. Een goede afname is rond de twintig minuten – wat ook ongeveer gemiddeld het geval was – aangezien er een grotere kans bestaat dat de respondent afhaakt indien de enquête langer duurt (Speelman 2015 & Podesva en Sharma 2013: 99). Normaliter is

de beste optie ook om iedere respondent even veel tijd te geven aangezien dit samenhangt met hoe nauwkeurig de respondenten de survey invullen (Guilford 1967: 277-281) en er zal in de analyse worden nagegaan of er een groot verschil is tussen de respondenten op vlak van de duur van hun enquête. De respondent kregen ook de kans om de enquête op te slaan – om hem later af te maken – aangezien dit de aantrekkelijkheid van de enquête verhoogde. Hoewel dit een grote impact zou kunnen hebben op de validiteit van die afnames, zijn er slechts een veertig- à vijftigtal enquêtes opgeslagen door de respondenten.

Er hangen dus inderdaad nadelen aan een online enquête vast, maar de potentiële schaalvergroting die het internet aanbiedt ten opzichte van traditionele enquêtes is een erg grote meerwaarde. Het behalen van 529 ingevulde enquêtes zou heel wat lastiger zijn als de enquête niet online was geweest. Ook was die manier de meest haalbare om studenten van álle hogeronderwijsinstellingen te bereiken.

2.3.2. Het doelpubliek

Er werd gezocht naar een representatieve steekproef van de *target population*, met name ‘de Vlaamse studenten hoger onderwijs’. De steekproef is pas representatief zijn wanneer de dimensies ervan overeenkomen met die van het doelpubliek (Podesva en Sharma 2013: 74). In de uiteindelijke respons is er echter een onevenwichtige verdeling van o.a. de instellingen: er is een groot overgewicht van de KU Leuven (en zeker Letteren). Er is hier dus misschien eerder sprake van *convenience sampling*, waar de steekproef gebaseerd is op wat er toegankelijk is voor de onderzoeker (Podesva en Sharma 2013: 75). Dit is geen probleem wanneer ervan wordt uitgegaan dat er weinig verschil is tussen de verschillende subpopulaties.

In de analyse zal bekeken worden of er significante verschillen zijn tussen variabelen en wanneer dit het geval is, zullen er nauwkeurig gebalanceerde subsets worden gemaakt om de representativiteit waarheidsgetrouw te maken. Wanneer die subsets worden gecreëerd, zal er dus een gestratificeerde willekeurige steekproef genomen worden gebaseerd op bepaalde quota (Podesva en Sharma 2013: 78).

Uiteindelijk is het doel om een zo groot mogelijke steekproef te verkrijgen – want “[b]ig numbers are beautiful” (Podesva en Sharma 2013: 81) –, zodat die achteraf, waar nodig, gebalanceerd kan worden.

2.3.3. De Likertschaal

Een attitude valt het beste te meten met een schaal, aangezien bijvoorbeeld met vragenlijsten slechts de mening van de respondenten te weten komt, maar niet de nuances en intensiviteit ván die mening (Allport 1967: 9). Wanneer statements beoordeeld moeten worden met een schaal, zijn er een aantal alternatieven, zoals (i) de *a priori*-schaal; (ii) de psychofysische (ratio) schaal; (iii) de Thurstoneschaal; en (iv) de Likertschaal (Allport 1967: 10; Likert 1967 & Thurstone 1967a). Vanuit die lijst zijn de relevantste en belangrijkste voor attitudemeting de Likert- en Thurstoneschaal.

Chronologisch is de schaal van Thurstone de voorloper van die van Likert. Bij die schaal wordt er aan een groep van jury's gevraagd om een groot aantal statements onder te verdelen in een kleiner aantal groepen door er een score van toepasbaarheid aan te wijzen. Op basis van de hoogst frequente onderverdeling van statements, worden ze op die manier gepresenteerd aan respondenten die akkoord of niet akkoord kunnen gaan (Thurstone 1967a & 1967b: 14-25). Er wordt eigenlijk dus eerst gewerkt met een proefsample dat (hopelijk) representatief is voor de respondenten die de enquête gaan invullen. De mate van de instemming van de respondenten met de statements zou dus de mate van instemming met de items waartoe de statements behoren moeten weerspiegelen. Hoewel dit goed en representatief klinkt, is er echter ook kritiek op de Thurstoneschaal met als voornaamste reden dat de schaal te veel werk is voor wat hij waard is en dat de betrouwbaarheidscoëfficiënt van de Likertschaal hoger is met minder statements dan de Thurstoneschaal (Edwards & Kenney 1967: 249-256 & Hovland & Sherif 1967: 236-248). Dit is dan ook de reden waarom dat de Likertschaal in dit onderzoek gehanteerd wordt.

Bij de Likertschaal wordt er aan de respondent gevraagd in hoeverre hij of zij akkoord gaat met een gradatie ten opzichte van een statement. Een voorbeeld is “Ik zou Taalkunde interessant kunnen vinden: Helemaal akkoord – akkoord – geen mening – niet akkoord – helemaal niet akkoord”. Door deze bipolaire constructie te gebruiken, is intensiviteit in de mening wél te meten (Osgood et al. 1971: 192). In het gebruik van

de Likertschaal zijn er twee onderdelen: (i) het selecteren van statements; en (ii) het opstellen van de schaal. De volgende beknopte samenvatting is een parafrase van Likert (1967: 90-91) en bij het opstellen van de enquête is gepoogd zo veel mogelijk de regels te volgen.

De statements worden op een weloverwogen manier zelf door de onderzoeker opgesteld. Er zijn hiervoor enkele criteria:

- (1) Er wordt gepeild naar huidig (niet verleden) **gewenst gedrag**, niet naar feiten. Om dit te stimuleren, kan het modale werkwoord ‘zouden’ gebruikt worden als potentialis;
Bv: “Taalkunde *is* interessant” vs. “Ik *zou* Taalkunde interessant kunnen vinden”
- (2) De statements moeten **duidelijk**, eenvoudig verwoord en gewoon *straight-forward* zijn. Hierom kan men best geen dubbele ontkenningen of vragen die een mening vragen over twee zaken gebruiken – anders creëert men ambiguïteit (ook: Litosseliti 2010: 62 & Rasinger 2010: 63-67);
Bv: “Taalkunde is *niet oninteressant* en het is *erg wetenschappelijk*”
- (3) De **richting** van de reactie op de statements moet verdeeld worden over de twee uiteindes van het attitudecontinuüm (ook: Osgood et al. 1971: 191). Guilford (1967: 277-281) voegt hier toe dat er anders een “yes man”-error kan ontstaan waarbij iemand gewoon altijd met alles akkoord gaat;
- (4) Bij de statements die naar **dezelfde variabelen** peilen, moet er ook een verdeling over de twee uiteindes van het continuüm zijn van de (verwachte) **richting** van de reactie;
- (5) Er wordt maar gepeild naar **één** enkele attitude per statement.

Op die manier zouden twee respondenten in een verschillende richting van het continuüm (niet-akkoord – akkoord) moeten reageren op een statement waar hun mening verschilt met betrekking tot de gepeilde attitudevariabele. Belangrijk is ook dat er meer statements worden gemaakt dan nodig, aangezien sommige onbevredigend kunnen zijn voor het onderzoek (Likert 1967: 90-91).

De Likertschaal moet een bipolair continuüm met een neutraal of nulreferentiepunt kunnen meten. Vanuit die nulreferentie bestaan er twee richtingen waarbinnen ook nog gevarieerd kan worden qua intensiviteit (Osgood et al. 1971: 189-

190). Hoewel een neutrale optie veelvoorkomend is en volgens sommigen ook verplicht (Guilford 1967: 277-281 & Guttman en Suchman 1947: 267-276), is er voor dit onderzoek gekozen voor een zesdelige Likertschaal zonder neutrale optie. Uiteindelijk bestaat er namelijk toch nog een relatief nulreferentiepunt wanneer de reacties geschaald worden op basis van de respons en zorgt het behoud van een neutrale optie ervoor dat meer mensen hun mening minder uitgesproken verkondigen.

Het bipolaire continuüm moet bestaan uit twee uiteinden of semantische differentiaten die ook effectief duidelijk semantisch tegenovergesteld zijn (Guilford 1967: 277-281 & Osgood et al. 1971: 191, 195). In het geval van dit onderzoek waren dit: “helemaal niet akkoord – niet akkoord – eerder niet akkoord – eerder akkoord – akkoord – helemaal akkoord”; “zeer negatief – negatief – eerder negatief – eerder positief – positief – zeer positief”; en “zeer weinig – weinig – eerder weinig – eerder veel – veel – zeer veel”.

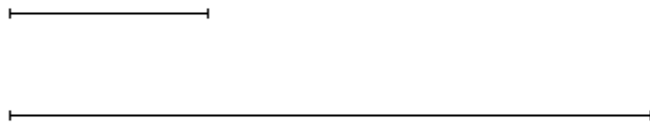
Om na te gaan of de schaal juist weerspiegelt wat de respondenten hebben ingevuld, bestaat er ook een objectiviteitscontrole (Likert 1967: 90-91): (i) Voor de analyse moeten de juiste **numerieke waarden** worden toegewezen aan de verschillende meetpunten in het continuüm (bv.: Helemaal niet akkoord – neutraal – helemaal akkoord = 1 – 2 – 3); en (ii) er moet nagekeken worden of de statements een **differentiërende werking** hebben bij de respondenten, bv. met itemanalyse. Als dit niet het geval is, is er waarschijnlijk iets misgelopen met het volgen van de criteria voor het opstellen van de statements. Itemanalyse en interne consistentiecontrole zijn volgens Likert de beste technieken van objectiviteitscontrole. In dit onderzoek bestaat de objectiviteitscontrole echter uit een pilotstudie met factoranalyse (cf. infra).

2.3.4. Magnitude estimation

Magnitude estimation stamt vooral respectievelijk uit psychofysisch onderzoek en uit taalkundig onderzoek naar grammaticaliteitsoordelen. De techniek bestaat eruit om fysieke stimuli, in het geval van de enquête de lengte van een lijn, relatief te beoordelen ten opzichte van een referentiestimulus. Eerst moet een numerieke waarde (modulus) toegewezen worden aan de referentiestimulus (lijn 1) en vervolgens moet de numerieke

waarde van de tweede stimulus (lijn 2)⁵ de gepercipieerde ratio tussen referentie en nieuwe stimulus uitdrukken (Bader en Häussler 2010: 274-275; Bard et al. 1996: 40; Sprouse 2011: 274 & Wescott en Fanselow 2011: 249-250). Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de testsubjecten goed in staat zijn om die stimuli te beoordelen, hoe vreemd het ook ervaren wordt (Bard et al. 1996: 32, 41). Het bleek effectief dat veel respondenten zich vragen stelden bij de fysieke stimulitaak omdat ze niet wisten waarnaar dit peilde.

De techniek wordt in dit onderzoek niet gebruikt als basis voor de beoordeling, aangezien uit onderzoek blijkt dat er de methode niet superieur is ten opzichte van bijvoorbeeld Likertschalen (Sprouse 2011: 285-286 & Wescott en Fanselow 2011: 271), maar hij wordt echter wel betrokken in een experimentele herschaling van de responsvariabelen. De correcte verhouding tussen beide lijnen is 100 op 320 pixels (0.3125) wat ongeveer overeenkomt met een schaal van een derde (zie Figuur 5).

Figuur 5: Magnitude estimation

De (experimentele) claim is dat respondenten die een te kleine (bv. 1/2) of een te grote (bv. 1/17) inschatting maken in het algemeen de Likertschalen respectievelijk ‘bescheiden’ of ‘overdreven’ zullen beoordelen. Op die manier zal er gepoogd worden een al dan niet realistischer beeld te vormen over de respons (naast ook een analyse zónder de *magnituded* respons).

Andere aan te raden methodes die ook interessant zijn om de respons van de subjecten te verfijnen, maar die niet gebruikt zijn in dit onderzoek omwille van praktische redenen, zijn de intensiteitsanalyse (Guttman en Suchman 1947), nl. om een beter zicht te krijgen op de intensiteit van de mening, en de cognitieve consistentietheorie (McGuire 1967: 402) waar interne logische consistentie van de respondenten wordt nagegaan.

⁵ De tweede lijn was pas zichtbaar van zodra de respondent een numerieke waarde had toegekend aan de eerste lijn.

2.3.5. Operationalisering

A. Inleiding

Beste respondent!

Ik ben Michael Bauwens, student Master Taalkunde (KU Leuven) en in het kader van mijn masterproef heb ik een enquête opgesteld in verband met het taalgebruik en de spreekcapaciteiten van mannelijke, Vlaamse (lokale) aspirant-politici. Mijn onderzoek is provinciebreed maar dit onderdeel gaat specifiek over West-Vlaamse politici. Sommige politici worden verweten graag rond de pot te draaien, sommigen slagen erin met hun taal dicht bij hun achterban te staan en anderen zijn dan weer gewoonweg redenaars. Maar bestaat er een gulden middenweg? Een ideale combinatie? Met deze enquête wil ik graag ontdekken wat de gemiddelde Vlaamse student(e) vindt van de Taal van Politici.

De respondenten werden voorgeschreven elk fragment maximaal driemaal te beluisteren om zo spontaan mogelijk te reageren op de vragen van de enquête, die werd voorgesteld als geschat op 15 à 20 minuten. Er werd hen verteld dat ze de enquête wel tijdelijk konden opslaan om er later verder aan te werken. Ook werden ze voor het begin van de enquête geïnformeerd over het feit dat ze een dubbelticket van Kinopolis of een bon van de Fnac konden winnen door de enquête in te vullen.

B. Willekeurige toewijzing enquête

Wanneer een respondent aan de enquête begint, wordt aan hem of haar een willekeurig getal toegewezen tussen één en acht om op die manier te beslissen welke enquête hij of zij voorgeschoteld krijgt. In eerste instantie is er een grote verdeling tussen twee enquêtes: in enquête #1 wordt de eerste groep steden gebruikt (willekeurig nr. 1-4); en in enquête #2 de tweede (willekeurig nr. 5-8). In tweede instantie zijn er twee vooraf berekende randomisering van de volgorde van de fragmenten, waar twee fragmenten van eenzelfde spreker nooit op elkaar volgen: fragmentvolgorde #1 is voor willekeurige nummers 1,2, 5 & 6; fragmentvolgorde #2 is voor willekeurige nummers 3, 4, 7 & 8. In derde instantie zijn er dan ook twee vooraf berekende randomisering van de volgorde van de statements. Ook hier is ervoor gezorgd dat er een goede spreiding is van de

beoogde factoren: statementvolgorde #1 is voor willekeurige nummers 1, 3, 5 & 7; statementvolgorde #2 is voor willekeurige nummers 2, 4, 6 & 8. De randomisaties zijn er enerzijds om te voorkomen dat er een bepaalde *priming* bestaat indien er maar één volgorde is en anderzijds omdat zo de kans niet bestaat dat er een fragment is dat altijd als laatste komt en bijgevolg dus meer lijdt onder de ‘moeheid’ van de respondent tegen het einde van de enquête.

C. Magnitude estimation

In deze visuele testvraag wordt bekeken hoe goed de inschatting is van de respondent en of hij/zij overdrijft of onderschat. Die schaal wordt vervolgens toegepast op de resultaten (zie D. Magnitude in 3.1.2. Controle).

D. Gegevens

Er worden een aantal gegevens gevraagd aan de respondenten, om later als onafhankelijke variabelen te dienen: hun leeftijd, geslacht, provincie van geboorte, provincie van (huidige) residentie en moedertaal. Voor de residentie wordt er ook gevraagd hoe lang ze hier al wonen. Wanneer dit langer dan zeven jaar (incl.) is, wordt dit achteraf beschouwd als de ‘bepalende’ provincie.

E. Opleiding

Om een beeld te krijgen welke opleiding de respondent volgt, worden er enkele studiegerelateerde vragen gesteld. Zo wordt er gevraagd in welke faculteit (universiteit) of in welk studiegebied (hogeschool) de student zich bevindt. Dit is een open vraag en de resultaten die hieruit volgen zullen achteraf dus moeten aangepast en gegroepeerd worden. Hiernaast wordt er ook gevraagd of de respondent een hogeschool- of universiteitsstudent is, met een onderverdeling tussen een bachelor enerzijds en ‘na-bachelor’ anderzijds (postgraduaat, Banaba, Master, Manama, Doctoraat, SLO).

Ten slotte wordt er gevraagd naar de instelling waar hij of zij die opleiding volgt (AP Hogeschool, Arteveldehogeschool, Erasmushogeschool Brussel, HoGent, Hogere Zeevaartschool, Howest, Karel de Grote-Hogeschool, KU Leuven, LUCA School of Arts,

Odisee, PXL Hogeschool, Thomas More, UAntwerpen, UC Leuven-Limburg, UGent, UHasselt, Vives & VUB) en op welke locatie dit is (Antwerpen: Sint-Katelijne-Waver, Geel, Lier, Turnhout, Vorselaar; Brussel; Limburg: Hasselt, Diepenbeek, Genk; Oost-Vlaanderen: Gent, Aalst, Melle, Sint-Niklaas; Vlaams-Brabant: Leuven, Diest, Dilbeek; en West-Vlaanderen: Kortrijk, Tielt, Torhout, Oostende, Brugge, Roeselare). Om een volledig en accuraat overzicht te krijgen op alle hogeronderwijsinstellingen en opleidingen binnen Vlaanderen is het overzicht van de Vlaamse Overheid voor Hoger Onderwijs (Hoger Onderwijs 2015) en het Hogeronderwijsregister van de NVAO gebruikt (Hogeronderwijsregister 2015). Deze lijsten zijn ook geraadpleegd bij het groeperen van de door de respondenten ingevulde faculteiten en domeinen in overkoepelende categorieën.

F. Statements

Het grootste en belangrijkste onderdeel van de enquête bestaat uit de beoordeling van de respondent op 16 indirecte en 2 directe statements (III.a. & VI.b.). Die laatste worden in de gerandomiseerde volgorde steeds alternerend op de voorlaatste en laatste plaats gezet. De statements moeten beoordeeld worden op een zesdelige schaal (“helemaal niet akkoord – niet akkoord – eerder niet akkoord – eerder akkoord – akkoord – helemaal akkoord”) en de richting van de statements is gelijk verdeeld (binnen de beoogde factoren): bij een eerste groep is “helemaal niet akkoord” gelijk aan een ‘negatieve attitude’ (I.b. – I.c. – II.a. – II.c. – III.a. – III.b. – IV.a. – V.a. – VI.a.); en bij een tweede groep is “helemaal niet akkoord” dan weer gelijk aan een ‘positieve attitude’ (I.a. – I.d. – II.b. – II.d. – III.c. – III.d. – IV.b. – V.b. – VI.b.). Er zijn zes *a priori* beoogde factoren, die hieronder toegelicht worden: I. Intelligentie; II. Sociaal; III. Typiciteit; IV. Aantrekkelijkheid; V. Norm; en VI. Verstaanbaarheid.

I. Intelligentie

Deze beoogde factor peilt naar hoe intelligent de spreker wordt beoordeeld.

- I.a. opleiding: “Deze persoon klinkt eerder laag opgeleid.”
- I.b. campagne: “Deze persoon zou een goed doordachte campagne kunnen uitwerken.”
- I.c. debat: “In een debat zou deze persoon met de beste argumenten komen.”
- I.d. inhoud: “De spreker klinkt inhoudelijk zwak.”

II. Sociaal

Deze beoogde factor peilt naar hoe sympathiek, sociaal en toegankelijk de spreker wordt beoordeeld.

- II.a. aanspreken: “Deze persoon zou een goed aanspreekpunt zijn voor de kiezers.”
- II.b. informeel: “Het zou moeilijk zijn om met deze persoon informeel te spreken.”
- II.c. sociaal: “Met deze spreker zou ik aangenaam kunnen ‘socializen.’”
- II.d. onvriendelijk: “De spreker komt wat onvriendelijk over.”

III. Typiciteit

Deze beoogde factor peilt naar hoe authentiek de taal van de spreker wordt beoordeeld.

- III.a. typisch: “De spreker klinkt typisch West-Vlaams.”
- III.b. regio: “Het valt op dat deze spreker uit een specifieke regio komt.”
- III.c. lokaal: “Deze persoon zou ik los van lokale politiek zien.”
- III.d. nationaal: “Zijn taal is regionaal ongebonden en past hierdoor goed in nationale context.”

IV. Aantrekkelijkheid

Deze beoogde factor peilt naar hoe aantrekkelijk of aangenaam de taal van de spreker wordt beoordeeld.

- IV.a. speech: “Ik zou graag luisteren naar speeches van deze persoon.”
- IV.b. monotoon: “Zijn taalgebruik klinkt eerder monotoon.”

V. *Norm*

Deze beoogde factor peilt naar hoe normatief de taal van de spreker wordt beoordeeld.

V.a. interview: “Zo zouden politici moeten spreken in een radio- of televisie-interview.”

V.b. lezing: “De spreker zou eerder zwak zijn in het geven van lezingen.”

VI. *Verstaanbaarheid*

Deze beoogde factor peilt naar hoe verstaanbaar de taal van de spreker wordt beoordeeld.

VI.a. onderhandelen: “De spreker zou goed kunnen onderhandelen met politici uit andere regio’s.”

VI.b. verstaan: “Deze persoon is ietwat onverstaanbaar.”

J. Metavragen

Ten slotte worden nog vragen gesteld om te peilen (op directe wijze) naar de attitude van de respondent ten opzichte van politici en het West-Vlaamse dialect en accent. Ook wordt er gevraagd hoe vaak de respondent in contact komt met West-Vlaams en hoe vaak hij of zij zélf dialect gebruikt. Vooraleer de vragen over (West-Vlaams) dialect gesteld worden, wordt ook gevraagd waarover het onderzoek gaat om te zien in hoeverre de respondent het onderzoek doorheeft.

K. Einde

Nadat de respondent zijn of haar e-mailadres kan invullen om een prijs te winnen of om op de hoogte gehouden te blijven, wordt er nog reclame gemaakt voor de Facebookpagina van het onderzoek (zie 2.6. Campagne) en wordt de respondent aangemoedigd om de enquête te verspreiden onder vrienden om een extra kans te maken op een prijs.

2.4. Pilootstudie

2.4.1. Sample en opdracht

Om te controleren of de enquête voldeed aan alle eisen en of hij duidelijk genoeg was, werd een pilootstudie afgenomen bij twaalf respondenten. Vooraleer een enquête wordt geoperationaliseerd, moet hij geoptimaliseerd zijn. Van zodra er iets moet worden aangepast aan de enquête terwijl hij in omloop is, kan dit namelijk consequenties hebben voor de validiteit (Rasinger 2010: 57, 67-68). Hierbij werd een link doorgestuurd van de online enquête en werd er een document doorgestuurd waarop opmerkingen terecht konden. Er werd tevens gevraagd aan enkele respondenten om alternatieve browsers te gebruiken (Mozilla Firefox, Safari, Internet Explorer, Google Chrome en Opera werden getest) om te verzekeren dat het in elke browser zou gaan.

Enkele vragen werden verduidelijkt, vooral de *magnitude* vraag waar lijntjes getekend moesten worden, aangezien niet alles inhoudelijk even duidelijk was. Het statement waar de meeste respondenten problemen mee hadden, was die waar gepeild werd naar de ‘lokale’ variabele (4.3.c). Uit de factoranalyse bleek die variabele inderdaad niet helemaal tot één factor te clusteren met de verwachte variabelen.

2.4.2. Evaluatie

Op het eerste zicht moest geen enkele waarde worden omgekeerd en was elke variabele differentiërend. Er waren echter wel wat variabelen die misschien niet duidelijk genoeg peilden naar de beoogde factor en zijn dus enkele veranderingen voltrokken op basis van de factoranalyse (hieronder een voorbeeld van de factoranalyse, met varimaxrotatie van drie factoren):

Call:
factanal(x = FactorAnalyse, factors = 3, rotation = "varimax")

Uniquenesses:

sp.opl.pn	sp.campagne.np	sp.debat.np	sp.inhoud.pn
0.27	0.41	0.43	0.32
sp.aanspreken.np	sp.inform.pn	sp.social.np	
0.47	0.68	0.47	
sp.onvriend.pn	sp.typisch.np	sp.regio.np	sp.lokaal.pn
0.69	0.22	0.23	0.79
sp.nation.pn	sp.speech.np	sp.mono.pn	
0.22	0.38	0.69	
sp.interview.np	sp.lezing.pn	sp.onderh.np	sp.verstaan.pn
0.29	0.35	0.41	0.47

Loadings:

	Factor1	Factor2	Factor3
sp.opl.pn	0.69	0.47	
sp.campagne.np	0.61	0.46	
sp.debat.np	0.55	0.49	
sp.inhoud.pn	0.79		
sp.aanspreken.np	0.53	0.50	
sp.inform.pn	0.54		
sp.social.np	0.69		
sp.onvriend.pn	0.53		
sp.mono.pn	0.56		
sp.lezing.pn	0.66	0.34	0.30
sp.nation.pn		-0.78	-0.41
sp.speech.np	0.43	0.53	0.40
sp.interview.np		0.72	0.43
sp.onderh.np	0.49	0.57	
sp.verstaan.pn		0.51	0.47
sp.typisch.np			-0.86
sp.regio.np		-0.30	-0.82
sp.lokaal.pn		-0.31	-0.33

	Factor1	Factor2	Factor3
SS loadings	4.39	3.35	2.49
Proportion Var	0.24	0.19	0.14
Cumulative Var	0.24	0.43	0.57

Test of the hypothesis that 3 factors are sufficient.
The chi square statistic is 187.03 on 102 degrees of freedom.
The p-value is 5.88e-07

(i) voor de beoogde Intelligentiefactor (I.):

‘Opleiding’ (I.a.), ‘campagne’ (I.b.) en ‘inhoud’ (I.d.) clusteren op een correcte manier; ‘Debat’ (I.c.) neigt bij een kleiner aantal factoren eerder naar andere clusters. De assumptie is dat deze factor in principe wel in orde is wanneer de andere variabelen van andere beoogde factoren meer worden toegespitst op hun beoogde domein.

(ii) voor de beoogde Sympathiefactor (II.):

Bij een factoranalyse van vier factoren sluit ‘sociaal’ (II.c.) zich wel aan bij ‘onvriendelijk’ (II.d.) en ‘informeel’ (II.b.) maar daar gaat ‘aanspreekpunt’ (II.a.) zich eerder bij de intelligentiefactor (I.) aansluiten. Bij deze factor is het duidelijk dat

‘onvriendelijk’ (II.d.) en ‘informeel’ (II.b) de kern vormen. ‘sociaal’ (II.c.) kan problematisch zijn, maar bij 4 à 5 factoren leunt het nog aan bij hetzelfde domein. Voor ‘aanspreekpunt’ (II.a.) wordt de bewoording ietwat veranderd om de focus toch meer op sympathie dan intelligentie te leggen:

“Deze persoon zou een goed aanspreekpunt zijn voor de kiezers.” wordt

“Deze persoon zou een toegankelijk aanspreekpunt zijn voor zijn kiezers.”

(iii) voor de beoogde Typiciteitsfactor (III.):

‘Typisch’ (III.a.) en ‘regio’ (III.b.) clusteren altijd goed samen; ‘lokaal’ (III.c.) wordt bijna altijd apart geplaatst; ‘nationaal’ (III.d.) wordt vaak bij ‘interview’ (VI.a.) gezet. De kern van de factor is goed, maar ‘lokaal’ (III.c.) werd ook door de respondenten vaak als vaag beschreven. De variabele wordt dus opnieuw omschreven. Bij ‘nationaal’ (III.d.) was de vraag misschien te *double-barrelled* en wordt het ‘nationale’ dus verplaatst naar ‘lokaal’ (III.c.). Op die manier legt de vraag weer meer nadruk op het regionale en wordt de lokale vraag duidelijker.

“Deze persoon zou ik los van lokale politiek zien.” wordt

“Deze persoon is meer geschikt voor nationale dan voor lokale politiek.”

“Zijn taal is regionaal ongebonden en past hierdoor goed in nationale context.” wordt

“Zijn taal vertoont weinig regionale kenmerken.”

(iv) voor de beoogde Aantrekkelijkheidsfactor (IV.):

‘Speech’ (IV.a.) sluit zich veel vaker aan bij ‘interview’ (VI.a.) en ‘verstaanbaarheid’ (VI.b.); ‘monotoon’ (IV.b.) sluit zich eerder aan bij ‘inhoud’ (I.d.) en ‘lezing’ (VI.b.). Hier wordt bij ‘speech’ (IV.a.) in de bewoording meer de nadruk gelegd op het ‘graag luisteren’:

“Ik zou graag luisteren naar speeches van deze persoon.” wordt

“Ik zou graag luisteren naar deze persoon wanneer hij een speech geeft.”

(v) voor de beoogde Normfactor (VI.):

‘Lezing’ (VI.b.) ligt vaak dicht bij intelligentievariabelen (I.):

“De spreker zou eerder zwak zijn in het geven van lezingen.” wordt

“De spreker zou eerder zwak zijn in het geven van officiële toespraken.”

Op die manier wordt de aandacht hopelijk gevestigd op de normatieve aard ervan. De variabele wordt dus ook nu ‘toespraak’ in plaats van ‘lezing’.

(vi) voor de beoogde Verstaanbaarheidsfactor (VL):

‘Onderhandelen’ (VI.a.) peilt te veel naar het onderhandelaspect en te weinig naar de verstaanbaarheid.

“De spreker zou goed kunnen onderhandelen met politici uit andere regio’s.” wordt

“De spreker zou op een duidelijke manier kunnen communiceren met andere politici.”

Zo is er meer focus op het duidelijke en op het communicatieve in plaats van het politieke onderhandelen en het authentieke regionale.

In totaal worden dus na de pilotstudie zes statements aangepast in hun bewoording in de hoop een aangepaste clustervorming te hebben in de uiteindelijke analyse van de definitieve resultaten. Voor de rest waren er volgens de pilotrespondenten geen technische, esthetische of andere problemen.

2.5. Statistisch model en technieken

2.5.1. Repeated measures design

Er wordt gewerkt met een *repeated measures of within-subject* design, wat een design is waarbij er niet alleen *between-subject* variatie bestaat, maar ook variatie binnen de subjecten zelf aangezien zij worden blootgesteld aan verschillende stimuli – in dit geval de verschillende fragmenten (Rietveld en Van Hout 2005: 151).

2.5.2. Factoranalyse

In het design van de enquête waren er al reeds een aantal beoogde, voorgestelde factoren die het grote aantal responsvariabelen moesten vereenvoudigen. Door een gerooteerde factoranalyse uit te voeren op de resultaten, kan nu gecontroleerd worden in hoeverre de variabelen gestructureerd worden door een beperkter aantal factoren (Cantos Gómez 2013: 113; Hatch en Farhady 1982: 255-258 & Rietveld en Van Hout 1993: 251-293). Het type van rotatie dat gebruikt wordt is ‘varimax’, wat als efficiëntste orthogonale factorasrotatie beschouwd wordt (Kline 1994: 67, 73, 180). De correlatie tussen de variabelen wordt bekeken en op die manier geeft de factoranalyse de numerieke graad van overeenkomst weer tussen de variabelen (Kline 1994: 3-4). Wanneer de correlatiegraad een te groot verschil vertoont, ontstaat er een nieuwe factor – maar er kunnen nog variabelen retrospectief bij factoren worden gerangschikt (Harman 1970: 119).

De factoren die hieruit komen als resultaat zijn “constructen die operationeel gedefinieerd worden door hun *factor loadings*” (Kline 1994: 5; eigen vertaling). Een *factor loading* groter of gelijk aan 0.30 heeft een gematigd hoge invloed, terwijl een van 0.60 erg hoog is en een factor moet minstens over drie variabelen beschikken om als factor beschouwd te kunnen worden (Kline 1994: 6, 72). Op basis van die criteria kan de ‘betekenis’ van een overkoepelende factor geconstrueerd worden. Dit is niet altijd even eenvoudig aangezien de factoren soms moeilijk te interpreteren zijn en er geen perfecte oplossing of interpretatie bestaat van een factoranalyse (Cantos Gómez 2013: 121 & Kline 1994: 56). Het aantal factoren dat men moet selecteren, kan ten slotte bepaald worden op basis van de eigenwaarden van de correlatiematrix. Het aantal

eigenwaarden boven één duidt op het aantal aangeraden factoren (Harman 1970: 198 & Rietveld en Van Hout 2005: 107).

2.5.3. Variantieanalyse

Om statistisch na te gaan of er een significant verband is tussen onafhankelijke variabelen en afhankelijke variabelen wordt de variantieanalyse of ANOVA (*analysis of variance*) met Fisher-distributie gebruikt (Rietveld en Van Hout 2005: 49). De analyse vergelijkt de mediaan van de verschillende onafhankelijke variabelen ten opzichte van de responsvariabele. Wanneer er één onafhankelijke variabele wordt betrokken, is dit een *one-way* ANOVA en wanneer er n -aantal onafhankelijke variabelen worden betrokken, is het een *n-way* ANOVA (Hatch en Farhady 1982: 128 & Rietveld en Van Hout 2005: 52-58). Worden er meerdere responsvariabelen betrokken, dan is de vereiste techniek die van de multivariate ANOVA of MANOVA (Hatch en Farhady 1982: 129, 151-164 & Rietveld en Van Hout 2005: 75-107, 171-183).

De basisassumpties waaraan voldaan moet worden om een ANOVA uit te voeren, zijn (i) de normaliteitsassumptie: de analyse wordt uitgevoerd op een normaal verdeelde populatie; (ii) de assumptie van homogeniteit van variantie: de variantie is even groot in de (sub)populaties; en (iii) de onafhankelijkheidsassumptie: de observaties zijn onafhankelijk (Rietveld en Van Hout 2005: 125-126). Om die redenen is het belangrijk om bij elke ANOVA een gebalanceerde subset te gebruiken van de respons, aangezien de volledige populatie niet gebalanceerd genoeg is. De verhoudingen van de significante verbanden worden uiteindelijk blootgelegd door middel van een t-test.

2.6. Campagne

Als laatste onderdeel van de methodologie wordt de campagne kort belicht. De campagne bestond uit zes delen: (i) Facebook & Twitter; (ii) hogeronderwijsinstellingen; (iii); politici en politieke partijen; (iv) relevante studies; (v) studentenverenigingen en –clubs; en (vi) persoonlijke contacten. Iets wat heel belangrijk was in de verspreiding van de enquête, was dat men een extra kans maakte wanneer men de enquête – na invullen – deelde op Facebook of stuurde naar (minstens) vijf vrienden. Op die manier zijn er veel respondenten aangesproken die zich niet in eerste instantie in mijn eigen netwerk bevonden.

De basisplatformen voor de verspreiding van de campagne waren (i) ‘Facebook & Twitter’: zelf beheerde ik een Facebookpagina genaamd ‘Enquête: de Taal van Politici’ en hier was een korte introductie van de enquête te vinden en een link naar de survey zelf. Het thema van de pagina is te zien in Figuur 6:

Figuur 6: De Taal van Politici

In de campagne werd steevast naar die pagina (en de link naar de survey) verwezen en om de zoveel tijd werden er statussen geplaatst met de pagina om nieuwe respondenten te lokken. Van één van die berichten is ook een betaalde *advertisement* gemaakt (om het bereik te vergroten). Het bericht werd zo door een groter publiek gezien dan de andere berichten – en hiervoor vraagt Facebook (helaas) geld. Op Facebook zijn er ook een aantal populaire jongerenpagina’s (waaronder “*Spotted: ...*”) gevraagd om het bericht te delen en heeft Nick Vanden Bussche (de populaire ‘Nick de Flik’) uit eigen initiatief – waarvoor dank – ook een oproep gedaan. Om op een publieke manier verder reclame te voeren werd er ook een persoonlijk Twitteraccount aangemaakt als vehikel.

Om een zo representatief mogelijke steekproef van ‘de Vlaamse student’ te verkrijgen, is er heel veel promo gebeurd ten aanzien van (ii) ‘hogeronderwijsinstellingen’. Zo is iedere instelling apart aangesproken geweest via Facebook en Twitter en heb ikzelf studenten van diverse richtingen aangesproken en gemotiveerd om de enquête in te vullen. Dit laatste gebeurde door Facebookgroepen van alle instellingen op te zoeken zoals (fictief) “Sociaal Werk Odisee” of “Rechten UGent”, toegang hiertoe aan te vragen en mijn oproep te plaatsen. Dit is in een vijftigtal groepen gebeurd met telkens een studentenaantal van minstens rond de 150. Voor de KU Leuven zijn de verschillende faculteiten apart ook nog gecontacteerd en een aantal hebben de oproep ook gedeeld.

Om de *guise* overtuigend genoeg te maken heb ik ook (iii) ‘politici en politieke partijen’ gecontacteerd. Zo zijn alle jongerenpartijen (bv. jong socialisten of jong NV-A) in een e-mail aangeschreven met de vraag of het onder hun ledenbestand gedeeld kon worden en werd hen ook een *tweet* gestuurd. Ook zijn er 29 West-Vlaamse politici gecontacteerd via mail – op basis van ‘Lijst van Vlaamse politici’ (Wikipedia 2015) – met een vraag om samenwerking, en tien daarvan (waaronder Yves Leterme – CD&V, Wilfried Vandaele – N-VA, Wouter Devriendt – Groen & Renaat Landuyt – sp.a) hebben effectief via Twitter en/of Facebook de enquête gedeeld.

Om nogmaals genoeg focus te leggen op studenten als publiek, zijn professoren en verantwoordelijken van verscheidene (iv) ‘relevante studies’ gecontacteerd via mail. Uiteraard zijn alle Letterenfaculteiten en Taalkundige richtingen in eerste plaats aangesproken aangezien de participatiegraad daar erg hoog ligt. Daarnaast zijn volgens de *guise* richtingen/faculteiten zoals journalistiek, politieke wetenschappen, communicatiewetenschappen en rechten (‘minor politiek’) bereikt en hiervan zijn er ook een aantal die de enquête met hun studenten hebben gedeeld – al was dit niet altijd vanzelfsprekend aangezien de enquête tijdens de vakantie liep.

Als voorlaatste bron van makkelijk te bereiken publiek heb ik rond de 250 (v) studentenverenigingen en –clubs gecontacteerd om de enquête in te vullen, aan de hand van een alfabetische lijst (op <http://www.studentenclub.be/clubs.aspx>). De responsgraad lag hier helaas niet zo erg hoog, maar het heeft toch voor een kleine *boost* in de respons gezorgd.

Ten slotte is ook een van mijn bronnen van respons – en misschien zelfs de grootste – het contacteren van (vi) persoonlijke contacten. Te pas en te onpas heb ik

vrienden en kennissen aangesproken om mijn enquête in te vullen en te delen. De grootste (en meest plotse) verhoging van respons was effectief wanneer ik rond de 400 Facebookconnecties een semi-gepersonaliseerde uitnodiging stuurde voor het invullen van de survey. Op die manier verspreidde de enquête zich via *social network* of *snowball* sampling, waar de “friend-of-a-friend approach” wordt toegepast (Lesley en James Milroy 1992 in Podesva en Sharma 2013: 80). Uiteraard werd dit ook geholpen door het feit dat men een extra kans maakte op een prijs wanneer men de enquête deelde.

De campagne en verspreiding van de enquête was een essentieel en zwaar deel van het onderzoek, maar heeft duidelijk zijn vruchten afgeworpen. Hoewel er in Podesva en Sharma (2013: 99) geclaimd wordt dat het minder moeite kost om een enquête online te houden (ten opzichte van klassieke methodes), is het geen sinecure om het succes van een online survey te verzekeren. Achteraf gezien was ‘de Taal van Politici’ misschien niet het meest aantrekkelijke onderwerp en duurde het soms lang om de enquête te voltooien (zeker aangezien de respondent acht maal dezelfde taak moest uitvoeren), wat ervoor zorgde dat het niet altijd eenvoudig was om respons te verzamelen. Het valt namelijk duidelijk te merken aan de cijfers van voltooide respons dat er verbetering mogelijk is met betrekking tot het format (529 volledig ingevulde vs. 635 slechts gedeeltelijk – al zit hier veel ruis op van mensen die de enquête openen en bv. per ongeluk sluiten) en bijgevolg was er extra veel reclame nodig om een grote respons te hebben.

3. Statistische analyse

Dit onderdeel bevat het daadwerkelijke statistisch onderzoek dat gevoerd is, bestaand uit enerzijds een verkennende analyse – waar de data en factoren worden vastgelegd waarmee gewerkt zal worden – en anderzijds een analyse van alle factoren afzonderlijk.

3.1. Verkennende Analyse

3.1.1. Factoranalyse

Na een factoranalyse uit te voeren (varimax) is er beslist om te werken met vier factoren. Elke variabele had minstens een ‘matige’ invloed (*factor loading* van 0.30) en de meesten vaak hoger dus worden alle variabelen behouden. Er zijn daarnaast in de correlatiematrix drie eigenwaarden die boven de één liggen en eentje van 0.90 dus dit zou ook leiden tot een drie- à viertal factoren. Door dit aantal factoren wordt ongeveer 57% van de variantie verklaart, waardoor deze configuratie analoog is met die in Rietveld en Van Hout (2005: 107).

Call:

```
factanal(x = FactorAnalyse, factors = 4, rotation = "varimax")
```

Uniquenesses:

sp.opl.pn	sp.campagne.np	sp.debat.np	sp.inhoud.pn
0.38	0.42	0.37	0.34
sp.aanspreken.np	sp.inform.pn	sp.social.np	
0.53	0.70	0.29	
sp.onvriend.pn	sp.typisch.np	sp.regio.np	sp.lokaal.pn
0.66	0.37	0.27	0.41
sp.nation.pn	sp.speech.np	sp.mono.pn	
0.44	0.30	0.70	
sp.interview.np	sp.toespraak.np	sp.onderh.np	sp.verstaan.pn
0.31	0.44	0.32	0.47

Loadings:

	Factor1	Factor2	Factor3	Factor4
sp.campagne.np	0.54		0.47	
sp.debat.np	0.64		0.42	
sp.lokaal.pn	-0.63	-0.38		
sp.speech.np	0.67			0.34
sp.interview.np	0.64	0.49		
sp.onderh.np	0.61	0.38		
sp.typisch.np		-0.77		
sp.regio.np		-0.83		
sp.nation.pn	-0.32	-0.67		
sp.opl.pn			0.65	
sp.inhoud.pn	0.33		0.69	
sp.inform.pn				0.53
sp.social.np	0.45			0.69
sp.aanspreken.np	0.47			0.40
sp.onvriend.pn				0.50
sp.mono.pn			0.36	0.36
sp.toespraak.np	0.44	0.33	0.48	
sp.verstaan.pn		0.47		0.43

	Factor1	Factor2	Factor3	Factor4
SS loadings	3.40	2.81	2.12	1.94
Proportion Var	0.19	0.16	0.12	0.11
Cumulative Var	0.19	0.34	0.46	0.57

Test of the hypothesis that 4 factors are sufficient.
The chi square statistic is 967.68 on 87 degrees of freedom.
The p-value is 1.12e-148

Het gaat hier om de factoren (i) Publiek; (ii) Typiciteit; (iii) Intelligentie; en (iv) Sociaal. Ten eerste gaat de Publieksfactor na in hoeverre dat de spreker uit het fragment geschikt is om voor een groot publiek te spreken, of hij ook ietwat retorisch sterk klinkt, of hij charismatisch is en of hij redelijk normatief/standaard spreekt. Ten tweede peilt de Typiciteitsfactor naar hoe authentiek, regionaal, typisch West-Vlaams en ook hoe verstaanbaar een spreker is. Ten derde geeft de Intelligentiefactor een waarde aan hoe intelligent, hoogopgeleid en inhoudelijk sterk de spreker gepercipieerd wordt. Ten slotte wordt de Sociaalfactor gebruikt om te bekijken hoe toegankelijk, vriendelijk en informeel de spreker beschouwd wordt.

3.1.2. Controle

A. Een overkoepelende analyse

Ten eerste moet er bekeken worden of de beide enquêtes samen in één analyse gestoken kunnen worden. Er zijn geen (significante) verschillen tussen de enquêtes en de gerandomiseerde vragen- en fragmentvolgordes leveren geen verschillende resultaten op. Er kan dus geconcludeerd worden dat een grote overkoepelende analyse van beide enquêtes toegelaten is.

B. Oncontroleerbare variabelen

Zoals al eerder gezegd in ‘2.3.1. Online’ kon er bijvoorbeeld niet gecontroleerd worden hoe lang een respondent deed over het invullen van een enquête. In dit onderdeel zal er dus ten eerste gekeken worden of er een verschil is tussen de snelheden waarin de survey ingevuld werd. Ten tweede zal ook bekeken worden of de respondent heel erg beïnvloed was wanneer hij of zij dácht te weten waar het onderzoek over ging. Ten slotte zal er geëvalueerd worden of de respondenten gemiddeld een negatievere indruk

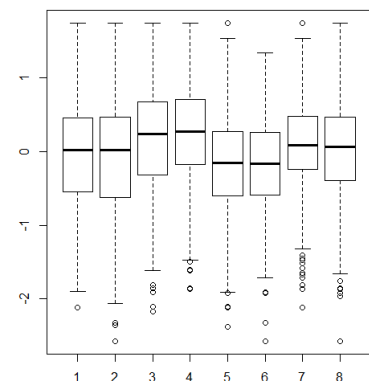
hebben van politici, zoals geponeerd in ‘2.2. Het *mixed guise* onderzoek’, en of dit de resultaten sterk beïnvloedt of niet.

Wanneer er gekeken wordt naar de snelheid van de respondent om de enquête in te vullen, is er geen significant verschil tussen de verschillende snelheden. Dit zal dus niet zorgen voor een probleem in de analyse – hoewel dit oorspronkelijk als nadeel van een webenquête werd beschouwd. Wanneer er een poging werd gedaan om na te kijken of de respondent een idee had waar de studie over ging, werden er enkele significante verschillen in beoordeling gevonden. De significantie was echter verwaarloosbaar en daarnaast blijft ook het feit dat de vraag ‘Waarover gaat dit onderzoek?’ pas *a posteriori* gesteld is en dat dit dus niet noodzakelijk weergeeft welke ingesteldheid de respondent had gedurende het hele onderzoek. De respondent kan namelijk ook gewoon achteraf reflecteren over het effectieve onderwerp. Alsook is de jurering of ze het juist of fout hadden redelijk subjectief en op die manier wordt er dus geconcludeerd dat de graad van ‘naïviteit’ niet veel uitmaakte bij de respondenten. De *guise* waarin het onderzoek uitgevoerd was, was echter succesvol en leverde geen vooroordelen op: de graad waarin een respondent positief of negatief ten opzichte van de politiek staat, levert geen significante verschillen op in de scores.

C. Spreker en regio

Er is wel variatie, spreker 1 en 6 worden altijd redelijk neutraal beoordeeld, maar meestal is er een gelijkaardige tendens bij de sprekers van dezelfde variëteit over de twee enquêtes (zie Boxplot 1). Er blijft uiteraard wel interpersoonlijke variatie.

Boxplot 1:
Sociaal ~ Spreker

D. Magnitude

De magnitude levert geen significant verschillende resultaten op ten opzichte van de niet-magnitude resultaten dus worden die eerste resultaten niet gebruikt.

E. Ongebalanceerde variabelen

Niet alle variabelen hebben een even gebalanceerde verdeling. In dit onderdeel worden de meest ongebalanceerde variabelen bekeken om eventueel achteraf de grote dataset aan te passen. Leeftijd en Gender waren niet helemaal gelijk verdeeld, maar hier bleken geen grote significante verschillen te zijn. Daarnaast waren er veel respondenten die een Letterenopleiding deden (en dus tot de ‘faculteitsgroep’ Humane Wetenschappen behoorden) en aangezien die opleiding dicht bij het onderwerp van het onderzoek ligt, dient hij onder de loep genomen te worden. Eerst is vastgesteld dat de Humane Wetenschappen groep homogeen was – Rechten-, Psychologie- en Economiestudenten vertoonden bijvoorbeeld hetzelfde gedrag als Letterenstudenten – dus kon ze daarna vergeleken worden met de andere faculteitsgroepen. Het enige wat hieruit kon afgeleid worden, was dat studenten uit de groep Wetenschap & Technologie (Burgerlijk Ingenieurs, Toegepaste Informatica, Geologie,) consistent een lagere score gaven aan de fragmenten (tenzij op de Typiciteitsfactor). Aangezien dit gedrag systematisch is en het uiteindelijk maar over een kleine groep gaat, moet hier niet op gebalanceerd worden.

Daarnaast was er een héél groot overgewicht van KU Leuvenstudenten. Het gedrag van die instelling bleef echter redelijk neutraal en er was voor de andere instellingen niet meteen een logische tendens te achterhalen. Daarnaast is er veel kans op *confounding variables* aangezien bepaalde instellingen slechts bepaalde opleidingen aanbieden, slechts op bepaalde locaties zijn en dus studenten uit bepaalde streken aantrekken en altijd direct behoren tot ofwel hogeschool, ofwel universiteit. Er kan geconcludeerd worden dat de grote groep van KU Leuven geen overdreven grote invloed zal uitoefenen, maar dat het moeilijk is om te achterhalen of er invloeden zijn van instellingen aangezien de steekproef hiervoor bijvoorbeeld al te klein is. Dit geldt ook voor de locatievariabele aangezien hier vooral de correlatie Vlaams-Brabant – KU Leuven zorgde voor ongebalanceerde verdeling binnen de variabele. Die variabele had overigens ook te kampen met laagbevolkte cellen, wat voor moeilijkere analyses zorgde.

De meest problematische ongelijke verdeling was die van hogeschool tegenover universiteit. Hier gaven universiteitsstudenten een algemeen hogere score op de Typiciteitsfactor en een algemeen lagere score op de Intelligentiefactor. De grote analysetests zijn uitgevoerd mét en zónder het balanceren van de variabele en er was weinig verschil, tenzij dan dat er veel sneller dataschaarste optrad door de lagere hoeveelheid hogeschoolstudenten.

3.1.3. Verkenning

A. Aparte fragmenten

De accent- en dialectfragmenten van spreker 6 vertonen niet zo veel verschil en die van spreker 7 zijn nooit significant verschillend. Spreker 6 scoorde ook minder hoog op de Typiciteitsfactor bij de analyse van de Sprekervariabele. Ook bij de transcriptie en analyse van de pilootstudie viel het reeds op dat de fragmenten niet zo dialectaal zijn (zie B. Transcriptie in 2.1.2. De fragmenten & zie B. Resultaten jury in 2.1.3. De jury). Bij Regio en Variëteiten moet er dus rekening mee gehouden worden dat er ook minder sterk dialectale fragmenten tussen zitten.

B. Regio

A wordt redelijk neutraal ervaren. B ook, maar iets typischer. Accent en dialect liggen niet zo ver uit elkaar. C scoort hoog op Typiciteit en Sociaal. Accent en dialect liggen niet zo ver uit elkaar. D scoort heel vaak het beste op de factoren. Het accent krijgt altijd een heel hoge score ten opzichte van de rest.

C. Variëteiten

Accent scoort altijd heel significant beter op de Publieksfactor en de Intelligentiefactor. Op de Sociaalfactor scoort die variëteit beter, maar is het verschil met dialect vele kleiner. Op de Typiciteitsfactor scoort dialect heel significant beter.

3.2. Analyse van Factoren

In dit hoofdstuk zullen de interessante variabelen geanalyseerd worden per factor. Wanneer er gesproken wordt over ‘p1’ is dit de p-waarde van de ANOVA-test, wanneer dit ‘p2’ is, gaat dit over de p-waarde van de t-tests. In Tabel 1 zijn de significantiewaardes van alle variabelen die betrokken worden in de analyse te zien ten opzichte van de vier factoren.

Tabel 1: Invloed variabelen op factoren

	F1.publiek	F2.typisch	F3.intelligentie	F4.sociaal
<i>Leeftijd</i>	0.0149 *	7.01e-15 ***	0.345	0.418
<i>Gender</i>	0.725	0.848	0.00846 **	0.0249 *
<i>Woonplaats</i>	0.00296 **	6.38e-10 ***	0.00565 **	1.29e-15 ***
<i>Opleiding</i>	3.83e-07 ***	0.0261 *	0.0017 **	2.25e-05 ***
<i>Opleidingsfase</i>	0.0406 *	1.91e-07 ***	0.573	0.855
<i>Type Opleiding</i>	0.311	4.75e-09 ***	4.92e-08 ***	0.492

Er wordt besproken: (i) Leeftijd (17-21 / 22-26); (ii) Gender (vrouw / man); (iii) Woonplaats (Antwerpen / Limburg / Oost-Vlaanderen / Vlaams-Brabant / West-Vlaanderen); (iv) Opleiding (Humane Wetenschappen / Biomedische Wetenschappen & Gezondheidszorg / Wetenschap & Technologie); (v) Opleidingsfase (bachelor / master); en (vi) Type Opleiding (Hogeschool / Universiteit). Voor de Opleidingsvariabele is er dus een selectie en veralgemening gemaakt van de opgegeven opleidingen, zoals vermeld in ‘E. Opleiding’ (zie 2.3.5. Operationalisering). In Tabel 2 is een overzicht te zien van een benadering van de inhoud van de ‘faculteitsgroepen’. Belangrijk is dat de faculteitsgroepen dus een combinatie zijn van hogeschool en universiteit, waardoor ze telkens slaan op het domein van de opleidingen en niet noodzakelijk op een echte bestaande universitaire faculteit.

Tabel 2: De faculteitsgroepen

Faculteitsgroep	Opleidingen (o.a.)
Humane Wetenschappen (uv)	Economie en Bedrijfswetenschappen, Letteren en Wijsbegeerte, Politieke en Sociale Wetenschappen, Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, Rechtsgeleerdheid
Humane Wetenschappen (ho)	Journalistiek, Lerarenopleiding Lager Onderwijs, Sociaal Agogisch Werk, Toegepaste Taalkunde, Toerisme en Recreatiemanagement
Biomedische Wetenschappen & Gezondheidszorg (uv)	Bewegings- en Revalidatiewetenschappen, Farmaceutische Wetenschappen, Geneeskunde
Biomedische Wetenschappen & Gezondheidszorg (ho)	Dierengeneeskunde, Mens en Welzijn, Voeding en Dieetkunde
Wetenschap & Technologie (uv)	Architectuur, Ingenieurswetenschappen, Wetenschappen (Biologie, Fysica, Geologie, ...)
Wetenschap & Technologie (ho)	Agro- en Biotechnologie, Interieur, Natuur en Techniek

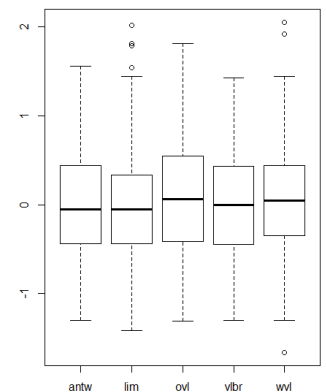
3.2.1. Publiek

De analyses voor Leeftijd, Gender, Opleidingsfase en Type Opleiding leveren voor deze factor geen significante of geen interessante resultaten op. Die variabelen dragen dus niet veel bij tot de vorming van de factor. De variabelen die hier de interessantste invloed uitoefenen zijn die van de woonplaats en van de opleiding.

A. Woonplaats

Met een significantie van 0.00296 ($p1^{**}$) geven vooral Oost- en West-Vlaanderen hogere oordelen aan de West-Vlaamse fragmenten voor de Publieksfactor (zie Boxplot 2). Voor de West-Vlaamse respondenten is er een veel kleiner verschil in medianen tussen dialect en accent en worden de twee variëteiten dus veel meer als hetzelfde beoordeeld, terwijl er bij Limburg en Oost-Vlaanderen een veel groter verschil bestaat (zie Tabel 3).

Boxplot 2:
 $Publiek \sim Woonplaats$

Tabel 3: Verschil provincies Publiek

Provincie	Verschil in mediaan
West-Vlaanderen	0.359
Vlaams-Brabant	0.473
Antwerpen	0.495
Limburg	0.529
Oost-Vlaanderen	0.580

Dit verschil is in het geval van Oost-Vlaanderen te verklaren doordat Oost-Vlaamse respondenten accent significant hoger beoordelen ($p1: 0.0033^{**}$). Voor het dialect is er ook een significant verschil en hier beoordelen West-Vlaamse respondenten die fragmenten dus hoger, wat meteen het kleinere verschil tussen de twee variëteiten verklaart.

Er kan gesteld worden dat in de variabele van Woonplaats niet zo heel erg veel verschil is tussen de verschillende provincies, maar dat men vooral in West-Vlaanderen veel minder een onderscheid zal maken tussen accent en dialect. Oost-Vlaamse respondenten staan redelijk positief ten opzichte van het West-Vlaams en dit dan vooral door hun positievere houding ten opzichte van het accent.

B. Opleiding

Voor deze variabele is er een eenvoudige tendens te herkennen:

studenten uit de faculteitsgroep van Wetenschap & Technologie beoordelen West-Vlaamse fragmenten steevast lager dan die van Biomedische Wetenschappen & Gezondheidszorg en Humane Wetenschappen (p1: 3.83e-07 ***, p2: 6.6e-05 ***) voor beiden, zie Boxplot 3). Dit gedrag van Wetenschap & Technologie is dan vooral te verklaren vanuit hun significant lagere oordeel van dialect (p1: 4.44e-05 ***, Humane Wetenschappen p2: 0.00024 ***) en Biomedische

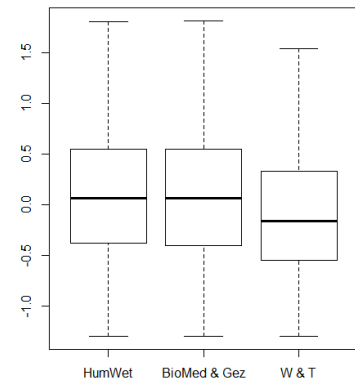
Wetenschappen & Gezondheidszorg p2: 0.00049 ***)). Humane Wetenschappen zijn veel neutraler in hun oordeel en bijgevolg liggen accent en dialect ook dicht bij elkaar (op basis van medianen van boxplots). Daarnaast geeft die faculteitsgroep ook het hoogste oordeel aan dialect (niet significant). Biomedische Wetenschappen & Gezondheidszorg geeft daarentegen een hoger oordeel aan accent wat significant is ten opzichte van Wetenschap & Technologie (p1: 0.000859 ***, p2: 0.00057 ***)).

Over het algemeen staan studenten Wetenschap & Technologie dus minder positief tegenover het West-Vlaams en dan vooral tegenover de dialectale variëteit. Biomedische Wetenschappen & Gezondheidszorg staan dan weer het meest positief ten opzichte van de accentvariëteit. Studenten Humane Wetenschappen hebben een minder sterk beeld over de variëteiten en zijn dus het minst streng ten opzichte van dialect. Hiermee wordt de nulhypothese (xii) “Relevante, taalgerichte studies zijn niet normatiever ten aanzien van dialect” bijgestaan, in tegenstelling tot de literatuur: studenten Humane Wetenschappen oordelen namelijk niét normatiever over dialect. Integendeel, ze staan er zelfs het meest positief tegenover.

C. Conclusie

De Publieksfactor wordt vooral bepaald door de woonplaats en opleiding van de respondent. Zoals verwacht geven studenten uit de provincie West-Vlaanderen het hoogste oordeel over dialect ten opzichte van de andere provincies. Samen met Oost-Vlamingen geven ze de hoogste waarde aan de West-Vlaamse sprekers als ‘Publiekssprekers’, waarbij het in het geval van Oost-Vlaanderen vooral te verklaren is

Boxplot 3:
Publiek ~ Opleiding

door de positievere houding ten opzichte van accentfragmenten. Als men naar de opleiding kijkt, staan Wetenschap & Technologiestudenten het meest negatief tegenover het West-Vlaamse dialect en Humane Wetenschappen het meest positief.

Voor de Publieksfactor kunnen dus twee nulhypotheses geëvalueerd worden, met name (xii) “Relevante, taalgerichte studies zijn niet normatiever ten aanzien van dialect” en (xiv) “Niet-dialectale fragmenten zullen niet beter op normativiteit scoren”. Voor (xii) kan er gezegd worden dat de faculteitsgroep Humane Wetenschappen dialect juist het hoogste oordeel geeft op de Publieksfactor en dat ze dus niet het normatiefst zijn ten opzichte van dialect. Nulhypothese (xiv) kan, gelijklopend met de literatuur, ontkracht worden en er kan vastgesteld worden dat de accentfragmenten beter scoren op de Publieksfactor in tegenstelling tot de dialectale. Een belangrijke opmerking hier is echter dat de Publieksfactor niet een ‘pure’ normativiteitsmeter is. De factor bevat namelijk ook variabelen die zouden moeten wijzen op ‘retoriek’ of ‘charisma’.

3.2.2. Typiciteit

De enige variabele die op deze factor geen erg grote invloed heeft, is die van Gender.

A. Leeftijd en Opleidingsfase

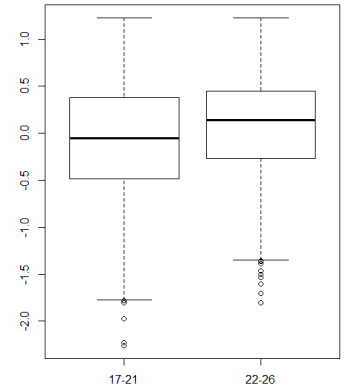
Ten eerste dient er opgemerkt te worden dat hier Leeftijd en Opleidingsfase samengenomen worden aangezien het twee erg gecorreleerde variabelen zijn (p-waarde van Chi-kwadraattest $< 2.2e-16$ en Cramér's V-waarde van 0.547) en ze ook een identiek gedrag vertonen. Het is namelijk een logische relatie dat wanneer iemand ouder is, de kans groter is dat hij of zij al in een latere fase van zijn of haar studietraject zit.

Zowel Leeftijd als Opleidingsfase vertonen een erg groot significant verschil voor de Typiciteitsfactor waarbij de oudere studenten (of masterstudenten in het geval van universiteitsstudenten) het West-Vlaams typischer beoordelen (resp. p1: $7.01e-15$ ***, p2: $3.5e-13$ *** en p1: $1.91e-07$ ***, p2: $3e-07$ ***, zie Boxplot 4 & Boxplot 5). Wanneer er gedifferentieerd wordt tussen accent en dialect, wordt dezelfde tendens getoond: ook voor accent en dialect apart komen de hogere scores van de oudere respondenten.

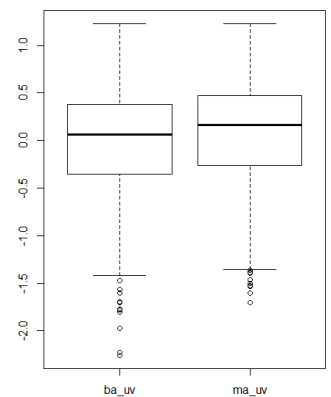
B. Woonplaats

Bij deze variabele scoort West-Vlaanderen heel significant hoger dan de andere provincies (p1: $1.42e-10$ ***, p2: $<7.7e-05$ ***, zie Boxplot 6). Bij alle provincies ligt accent en dialect ongeveer evenwaardig uit elkaar, tenzij bij Oost-Vlaanderen, waar het erg ver uit elkaar ligt (zie Tabel 4).

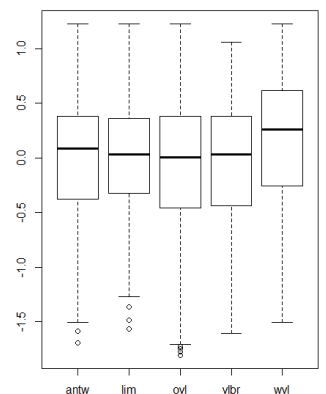
Boxplot 4:
Typiciteit ~ Leeftijd

Boxplot 5:
Typiciteit ~ Opleidingsfase

Boxplot 6:
Typiciteit ~ Woonplaats

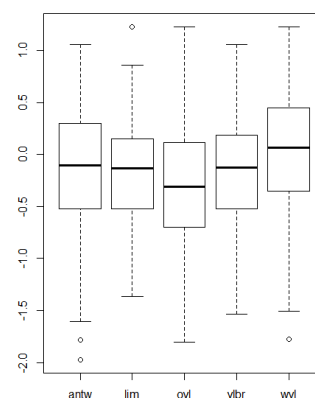
Tabel 4: Verschil provincies Typiciteit

Provincie	Verschil in mediaan
Limburg	0.300
Antwerpen	0.351
Vlaams-Brabant	0.357
West-Vlaanderen	0.387
Oost-Vlaanderen	0.508

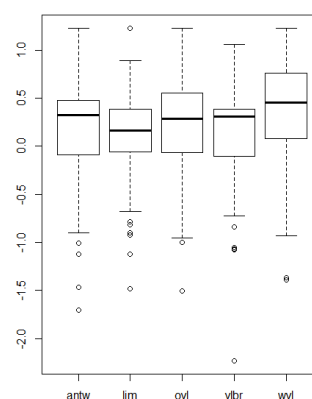
Wanneer accent en dialect apart bekeken worden, valt het op dat Oost-Vlamingen de accentfragmenten significant minder typisch vinden ($p_1: 6.72e-05$ ***), vooral dan ten opzichte van Antwerpen ($p_2: 0.0404$ *) en West-Vlaanderen ($p_2: 4.6e-07$ ***) (zie Boxplot 7). Voor dialect geven West-Vlamingen dan weer een significant hoger oordeel ($p_1: 1.44e-08$ ***) dan Antwerpen ($4.3e-06$ ***), Limburg ($1.1e-06$ ***), Oost-Vlaanderen (minder significant; 0.0018 **) en Vlaams-Brabant ($2.1e-06$ ***) (zie Boxplot 8).

West-Vlaanderen schrijft de grootste typiciteit toe aan de fragmenten, zowel voor accent als dialect. Bij Oost-Vlaanderen is de afstand tussen de variëteiten het grootste, dit vooral doordat ze het accent significant niet-typisch aanduiden ten opzichte van de andere provincies en, na West-Vlaanderen, de tweede hoogste beoordelaars zijn voor dialect. West-Vlaanderen gaat dus hun dialect extra typisch vinden, maar dit niet ten koste van de accentfragmenten – ze zijn positief over beide variëteiten. Bij Oost-Vlamingen is dit verschil dus meer aanwezig. De andere provincies zijn hierin neutraler en volgen meer de gewone tendens.

Boxplot 7:
Typiciteit ~ Woonplaats
(accent)

Boxplot 8:
Typiciteit ~ Woonplaats
(dialect)

C. Opleiding en Type Opleiding

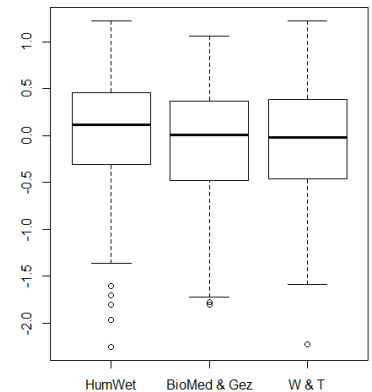
Voor de opleiding wijzen studenten Humane Wetenschappen een ietwat significant hogere typiciteit toe aan de fragmenten, vooral dan voor accent (p1: 0.0261 * en voor accent p1: 0.0226 *, zie Boxplot 9). Dit is op zich niet zo erg significant en ook niet interessant, maar dit kan wel in verband gelegd worden met de Type Opleiding. Universiteitsstudenten schatten de fragmenten namelijk ook hoger in op vlak van typiciteit dan die van de Hogeschool (p1: 4.75e-08 ***, p2: 8.9e-12 ***). Dit is iets significanter in het geval van accent (p1: 1.49e-05 ***, p2: 1.3e-07 ***) dan in dat van dialect (p1: 0.000907 ***, p2: 3.9e-05 ***, zie Boxplot 10).

Het is niet duidelijk wat hier de oorzaak zou zijn, buiten dan misschien een grotere aanwezigheid van opleidingen binnen Humane Wetenschappen ($\pm 60\%$ binnen Hogeschool, $\pm 80\%$ binnen Universiteit), wat op die manier als *confounding variable* fungeert. Om die reden worden deze variabelen samen geplaatst bij de analyse. Er kan ook gesteld worden dat studietrajecten aan de Universiteit gemiddeld langer duren dan die aan de Hogeschool (academische master van vijf jaar tegenover professionele bachelor van twee jaar), maar procentueel is de hoeveelheid oudere studenten niet zo verschillend: $\pm 30\%$ bij Universiteit en $\pm 20\%$ bij Hogeschool.

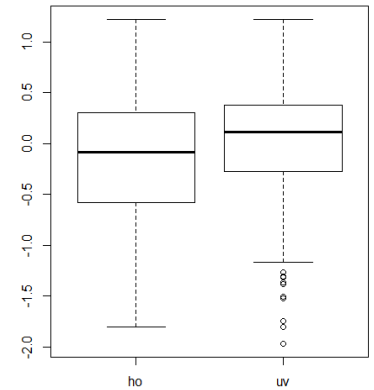
D. Conclusie

De Typiciteitsfactor wordt vooral bepaald door hoeveel ‘ervaring’ een respondent heeft met het West-Vlaams. Hoewel de Leeftijdsvariabele niet erg veel correleert met de (directe) variabele die meet hoeveel de respondent in contact staat met het West-Vlaams (p-waarde van Chi-kwadraat 0.0001238 *** maar slechts Cramér’s V-waarde van 0.052), lijkt het toch zo te zijn dat oudere studenten het West-Vlaams typischer beoordelen zowel voor accent als dialect. West-Vlamingen hebben veruit het meeste contact met West-Vlaams dus ook zij geven de hoogste scores voor typiciteit –

Boxplot 9:
 $Typiciteit \sim Opleiding$

Boxplot 10:
 $Typiciteit \sim Type Opleiding$

niet alleen voor hun dialect, maar óók voor het accent. Oost-Vlamingen vinden vooral het dialect typisch en het accent significant minder typisch dan de andere provincies.

Hiermee kan nulhypothese (ix) “Dialect wordt niet als typischer ervaren voor de regio in vergelijking met accent”, in analogie met de literatuur, ontkracht worden: dialect wordt altijd als typischer ervaren dan accent – alhoewel de West-Vlamingen zelf hun accent ook significant hoger beoordelen dan de andere provincies. Hiernaast was er ook nog nulhypothese (xvii) “Dialectaal taalgebruik wordt niet als minder verzorgd beschouwd”, die normaal gezien in zekere mate gepeild had kunnen worden aan de variabele die wees op de verstaanbaarheid van het fragment. Die variabele had echter een zeer lage *factor loading* dus over die hypothese kan geen uitspraak gedaan worden aan de hand van dit onderzoek. De nulhypothese kan dan eventueel aansluiting vinden bij de normativiteitskant van de Publieksfactor – waar dialect dan inderdaad minder goed scoort – maar aangezien de focus in die factor ook vooral ergens anders ligt, zal hier niet verder op ingegaan worden.

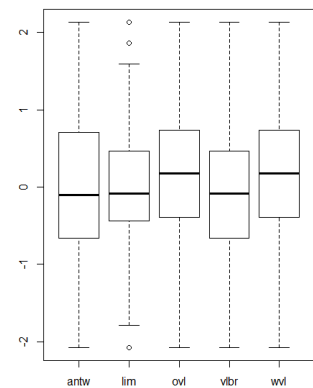
3.2.3. Intelligentie

Leeftijd en Opleidingsfase zijn hier geen belangrijke variabelen. Voor Gender geven vrouwen gewoon een iets hoger oordeel dan mannen (p1: 0.00846 **, p2: 0.016 *) en dan *borderline* significant voor accent (p1: 0.0574 ., p2: 0.055 .).

A. Woonplaats

Oost- en West-Vlaamse respondenten vinden het West-Vlaams significant intelligenter dan de andere provincies (p1: 0.00565 **, zie Boxplot 11). Hiermee kan nulhypothese (xvi) “Oost-Vlamingen beoordelen de variëteiten niet minder intelligent noch beoordelen West-Vlamingen ze hoger” zowel bevestigd als ontkracht worden. Waar er eerst werd gesteld in de literatuur dat voor Oost-Vlamingen intelligentie er minder aan zou toevoegen, is hier duidelijk zichtbaar dat Oost-Vlamingen zich hier niet neutraal gedragen maar dat ze juist een hoger oordeel geven. Er wordt echter ook bevestigd dat West-Vlamingen intelligentie meer linken aan de variëteiten. Voor alle provincies liggen accent en dialect even ver uit elkaar, waarbij accent dus als het intelligentste wordt gepercipieerd (zie Tabel 5).

Boxplot 11:
Intelligentie ~ Woonplaats

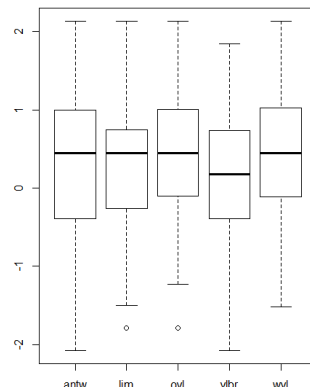

Tabel 5: *Vershil provincies Intelligentie*

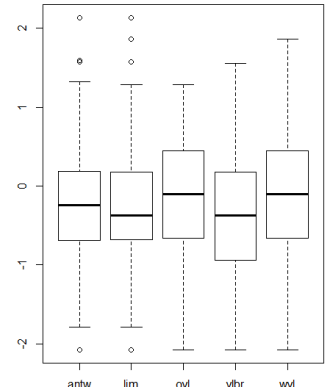
Provincie	Vershil in mediaan
West-Vlaanderen	0.506
Vlaams-Brabant	0.511
Antwerpen	0.557
Oost-Vlaanderen	0.578
Limburg	0.592

Respondenten uit Vlaams-Brabant vinden het accent significant minder intelligent dan de andere provincies (p1: 0.0148 *, zie Boxplot 12). Ook voor het dialect geven de Vlaams-Brabanders lagere oordelen (p1: 0.00834 **) en dan vooral ten opzichte van West-Vlamingen (p2: 0.021 *, zie Boxplot 13).

Boxplot 12:
Intelligentie ~ Woonplaats
(accent)

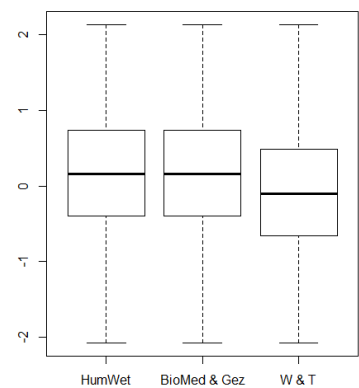
Boxplot 13:
Intelligentie ~ Woonplaats
(dialect)

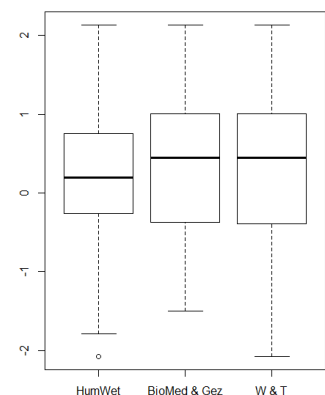
B. Opleiding

Dezelfde tendens als bij de Publieksfactor is hier zichtbaar: Wetenschap & Technologiestudenten zijn significant negatiever over het West-Vlaams op vlak van Intelligentie (p1; 0.0017 **, p2: 0.0081 **, zie Boxplot 14). Dit komt alweer door de negatievere houding ten opzichte van het dialect (p1: 0.00214, p2: 0.01 *). Voor de accentvariëteit is er namelijk geen significantie en ligt de mediaan van de scores van studenten Humane Wetenschappen enkel iets lager dan de andere opleidingen (zie Boxplot 15).

Boxplot 14:
Intelligentie ~ Opleiding

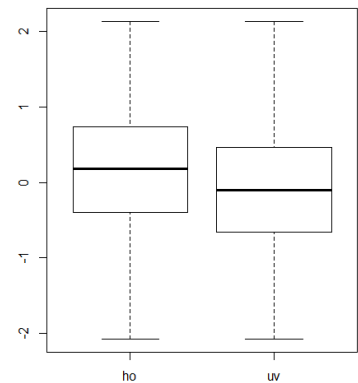
Boxplot 15:
Intelligentie ~ Opleiding
(accent)

C. Type Opleiding

Voor het type van opleiding geven hogeschoolstudenten een hoger oordeel dan die van de universiteit (p1: 4.92e-08 ***, p2: 1.3e-06 ***, zie Boxplot 16). Dit geldt voor zowel accent als dialect, waar de tendens in dezelfde richting gaat, maar misschien iets sterker bij het accent (accent – p1: 6.8e-06 ***, p2: 0.00016 *** & dialect – p1: 0.00157 **, p2: 0.0097 **).

Boxplot 16:
Intelligentie ~ Type Opleiding

D. Conclusie

Er kan al zeker gezegd worden dat nulhypothese (xv) “Er is geen significant verband tussen intelligentie en de variëteiten” ontkracht is, in tegenstelling tot in de literatuur. Intelligentie is namelijk een factor die veel significante variatie kent die logisch te verklaren is. Dit is bovendien de eerste factor waarbij accent en dialect bij elke provincie even ver uit elkaar ligt. Het is duidelijk dat Oost- en West-Vlamingen het West-Vlaams positiever beoordelen op vlak van intelligentie, zowel voor accent als dialect.

De provincie die het meest negatief staat ten opzichte van het West-Vlaamse accent en dialect op vlak van intelligentie is Vlaams-Brabant. Dit komt vooral naar boven bij de aparte analyse van accent en dialect, waarbij het vooral in groot contrast staat met de hogere beoordeling van West-Vlamingen. Voor het aspect opleiding staan Wetenschap & Technologiestudenten alweer negatiever ten opzichte van het West-Vlaamse dialect, ook voor deze factor. Humane Wetenschappen zijn dan weer iets kritischer ten opzichte van accent (niet significant). Op vlak van type opleiding zijn universiteitsstudenten heel significant negatiever dan hogeschoolstudenten ten opzichte van West-Vlaams.

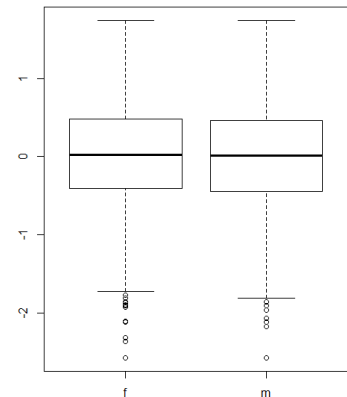
3.2.4. Sociaal

De variabelen die er hier minder toe doen zijn die van Leeftijd, Opleidingsfase & Type Opleiding. Gender, Woonplaats & Opleiding zijn hier echter wel interessant.

A. Gender

Voor Gender is er een klein, maar significant verschil tussen de beoordelingen van mannen en vrouwen; vrouwen oordelen namelijk ietsje hoger over de Sociaalfactor (p1: 0.0249 *, p2: 0.051). Dit is vooral te wijten aan de hogere score van accent bij vrouwen ten opzichte van mannen (p1: 0.000126 ***, p2: 0.00032 ***, zie Boxplot 17). Het dialect wordt niet hoger of lager beoordeeld door de vrouwen. Hiermee kan nulhypothese (iii) “Vrouwen koppelen sociaal prestige niet meer dan mannen aan niet-dialectale fragmenten” eventueel ontkracht worden naar analogie met de literatuur. Sociaal prestige is namelijk niet hetzelfde als de Sociaalfactor die hier gebruikt wordt. Die slaat namelijk meer op hoe informeel, vriendelijk of toegankelijk de variëteit overkomt en niet zozeer op het prestige ervan. Wat dus wel gezegd kan worden is dat vrouwen de accentvariëteit meer rekenen tot het register voor aangenaam of *close* taalgebruik – wat zou kunnen correleren met een verhoogd sociaal prestige, maar dit wordt in het midden gelaten.

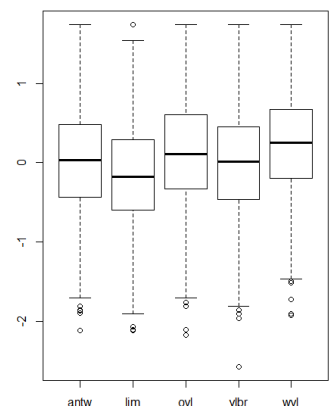
Boxplot 17:
Sociaal ~ Gender

B. Woonplaats

De provincies die het positiefste staan ten opzichte van het West-Vlaams op vlak van de Sociaalfactor zijn Oost- en (vooral) West-Vlaanderen, met een erg grote significantie (p1: 1.29e-15 ** *). Antwerpen en Vlaams-Brabant scoren significant lager, maar zijn redelijk neutraal. Limburg daarentegen scoort erg significant lager (voor Oost-Vlaanderen, p2: 1.1e-05 *** en voor West-Vlaanderen, p2: 5.4e-12 ***, zie Boxplot 18).

Boxplot 18:
Sociaal ~ Woonplaats

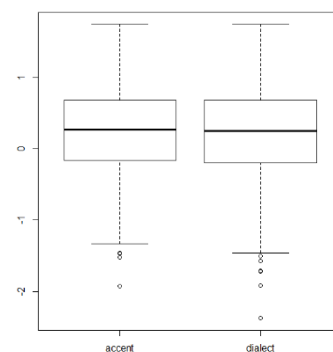
Wat opvalt is dat de afstand tussen de medianen van accent en dialect in de meeste gevallen redelijk klein is ten opzichte van de andere factoren (zie Tabel 6).

Tabel 6: Verschil provincies Sociaal

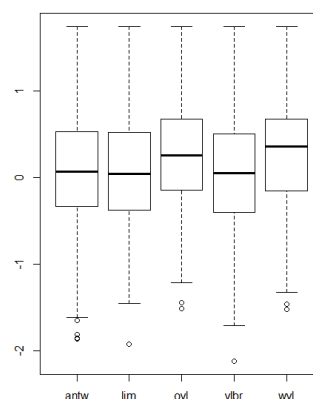
Provincie	Vershil in mediaan
West-Vlaanderen	0.029
Vlaams-Brabant	0.276
Oost-Vlaanderen	0.307
Antwerpen	0.330
Limburg	0.428

Dialect benadert accent dus het meeste op vlak van de Sociaalfactor. Het verschil is het grootste bij Limburg maar bij West-Vlaanderen is dit verschil zelfs niet significant. Voor die provincie wordt accent en dialect even sympathiek gevonden (zie Boxplot 19). Wanneer accent en dialect apart bekeken worden valt op dat Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant redelijk neutraal zijn over het accent, maar Vlaams-Brabant en (vooral) Limburg heel wat lagere scores geven aan het dialect (p1: $<2e-16$ ***). Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen geven consistent hoge waarden aan accent (p1: $2.8e-05$ ***) en dialect (p1: $<2e-16$ ***, zie Boxplot 20 & Boxplot 21). West-Vlaanderen geeft een heel significant hoge score aan dialect, wat de gelijkheid voor de variëteiten op dat vlak verklaart voor de provincie. Hoewel in de literatuur werd beschreven dat Limburgse respondenten dialectale fragmenten sympathieker zouden moeten vinden, wordt hier de nulhypothese (iv) “Limburgse respondenten beschouwen dialect niet als sympathieker dan de accentfragmenten” bevestigd. Integendeel, de Limburgers zijn juist heel kritisch ten opzichte van dialect op vlak van de Sociaalfactor.

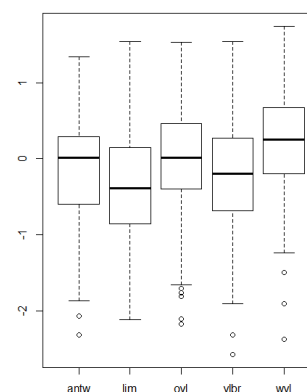
Boxplot 19:
Sociaal ~ Woonplaats(West-Vlaanderen)

Boxplot 21:
Sociaal ~ Woonplaats (accent)

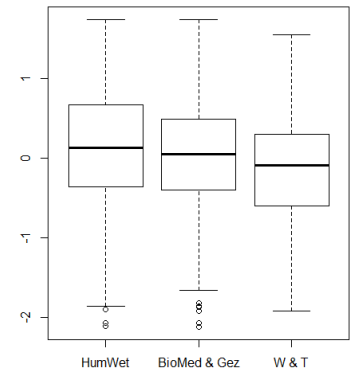
Boxplot 20:
Sociaal ~ Woonplaats (dialect)

C. Opleiding

Hier is nogmaals dezelfde tendens te zien, namelijk dat Wetenschap & Technologiestudenten een lager oordeel toekennen aan het West-Vlaams. Ditmaal is dit niet vooral door dialect, maar vertoont de analyse van accent en dialect hetzelfde gedrag als de algemene analyse.

Boxplot 22:
Sociaal ~ Opleiding

D. Conclusie

Vrouwen zijn iets positiever ten opzichte van het West-Vlaams, vooral omwille van de accentvariëteit. Oost- en West-Vlaanderen zijn het meest positief over het West-Vlaams. Voor de West-Vlamingen komt dit dan vooral doordat dialect zo hoog geplaatst wordt dat het op evenwaardige hoogte komt als het accent. Vlaams-Brabanders en vooral Limburgers staan het meest negatief ten opzichte het dialect. Ten slotte oordeelt Wetenschap & Technologie het meest negatief over West-Vlaams, zowel voor accent als dialect.

Nulhypothese (xviii) “Dialect scoort niet beter, noch niet-dialect slechter, op sympathie en gezelligheid” kan hier geëvalueerd worden, op een interessante manier. In de literatuur werden meer regionale variëteiten sympathieker onthaald ten opzichte van het ‘stijvere’ Standaardnederlands, maar werd er geen onderscheid gemaakt tussen accent enerzijds en dialect anderzijds. Het is duidelijk dat dialect hier meer het accent benadert op vlak van score voor de Sociaalfactor, met als culminatie een gelijkwaardigheid voor de provincie West-Vlaanderen. Uit de analyse is echter duidelijk af te leiden dat taal niet puur dialectaal moet zijn om als sympathieker te worden ontvangen maar dat de regionale elementen (van het accent) ook reeds als erg vriendelijk en toegankelijk worden ontvangen, zelfs meer als dialect. Vermoedelijk primeert hier dat de accentfragmenten voor de meeste (niet-West-Vlaamse) respondenten verstaanbaarder zijn dan de dialectfragmenten, maar toch genoeg regionaal gekleurd zijn om als sympathiek en niet-stijf over te komen. Nulhypothese (xix) “Accent en dialect worden niet even sympathiek beoordeeld” wordt dus enkel ontkracht voor de West-Vlaamse respondenten.

3.2.5. Algemeen

A. Overzicht

In het algemeen lijken de variabelen Leeftijd, Opleidingsfase en Gender het minste verschil te maken in de samenstelling van de Factoren. Leeftijd en Opleidingsfase lijken erg van belang bij de Typiciteitsfactor aangezien men kan poneren dat hoe ouder de respondent is, hoe beter men Typiciteit herkent in het West-Vlaams. Gender lijkt een klein beetje invloed te hebben op de Sociaalfactor in de zin dat vrouwen positiever staan ten opzichte van het West-Vlaamse accent dan mannen. Het Type Opleiding draagt ook niet erg veel bij tenzij dan een algemeen hoger oordeel over Typiciteit en een algemeen kritischer, lager oordeel over West-Vlaams met betrekking tot de Intelligentiefactor.

De variabelen die stevast bij elke factor een grote invloed hebben, zijn Woonplaats en Opleiding. Voor Opleiding kan over de hele lijn de conclusie getrokken worden dat de faculteitsgroep Wetenschap & Technologie stevast een lager oordeel geeft aan het West-Vlaams en dan vooral aan het dialect (Publieksfactor, Intelligentiefactor & Sociaalfactor – voor die laatste voor beide variëteiten even sterk) en dat Humane Wetenschappen zich meestal sympathieker opstelt ten opzichte van de variëteiten (Publieksfactor, Typiciteitsfactor & Sociaalfactor). Het is echter merkwaardig dat Humane Wetenschappen zich iets (niet-significant) negatiever opstelt ten opzichte van het West-Vlaamse accent op vlak van Intelligentie.

De variabele die het meeste invloed uitoefent is de woonplaats van de respondent. Een verwachte tendens is dat zij die in West-Vlaanderen wonen stevast het hoogste oordeel geven aan het West-Vlaams. Hun scores liggen altijd in dezelfde lijn als de algemene vaststellingen, tenzij bij de Sociaalfactor waar het dialect een veel hogere score krijgt en zo op gelijke hoogte komt te staan met het accent. Waar er ergens verwacht werd dat dialect hoger zou scoren op de Sociaalfactor (door nulhypoteses als (xviii) “Dialect scoort niet beter, noch niet-dialect slechter, op sympathie en gezelligheid” en (xix) “Accent en dialect worden niet even sympathiek beoordeeld”), is het interessant dat enkel bij de West-Vlamingen dialect slechts een gelijkwaardige positie als accent haalt. Naast de West-Vlaamse respondenten, staan de Oost-Vlamingen het meest positief ten opzichte van het West-Vlaams. Bij de Publieksfactor is dit vooral door het accent. Aan de andere kant van het spectrum

bevinden zich Vlaams-Brabant en Limburg. Vlaams-Brabant is het meest negatief over de Intelligentiefactor en is ook negatief over het West-Vlaamse dialect op vlak van de Sociaalfactor. Respondenten uit Limburg geven echter een nog wat lager oordeel op vlak van die laatste factor. Wanneer die oordelen vergeleken worden met de directe vraag hoe men tegenover West-Vlaams stond, lijken die af en toe te correleren (zie Tabel 7). De overgrote meerderheid geeft aan – vermoedelijk uit een soort van beleefdheid? – dat ze er neutraal tegenover staan, zelfs 30% van de West-Vlamingen zelf. Slechts 21% van Oost-Vlaanderen geeft aan positief te staan ten opzichte van het regiolect en hoewel dit slechts enkele procenten verschilt van de andere provincies, staat de provincie zo toch op de tweede plaats. Vlaams-Brabant en Limburg geven ook effectief de laagste cijfers, hoewel die niet erg veel verschillen van die van Antwerpen en Oost-Vlaanderen.

Tabel 7: Attitude ten opzichte van West-Vlaams

	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen
<i>negatief</i>	20%	21%	15%	24%	6%
<i>neutraal</i>	63%	60%	64%	61%	30%
<i>positief</i>	18%	19%	21%	15%	64%

B. Evaluatie overige nulhypoteses

Nulhypothese (i) “Er is geen genderverschil in de appreciatie van de variëteiten” wordt grotendeels bevestigd, in tegenstelling tot in de literatuur. Enkel voor de Sociaalfactor heeft Gender een (lichte) invloed voor de beoordeling van het accent. De variabele had uiteindelijk een weinig interessante invloed op de analyses. Ook voor de extra analyse die uitgevoerd is voor nulhypothese (ii) “Vrouwelijke, West-Vlaamse respondenten beoordelen dialectfragmenten niet op een strengere manier ten opzichte van de rest” waren er geen interessante conclusies. Die analyse is niet inbegrepen in het vorige hoofdstuk aangezien de resultaten nagenoeg identiek waren aan die van West-Vlamingen, de mannen inbegrepen. De dialectfragmenten werden, in tegenstelling tot de literatuur, dus niet strenger beoordeeld door de West-Vlaamse vrouwen. Ze werden echter juist ietwat positiever beoordeeld, vooral dan op vlak van de Sociaalfactor.

Nulhypothese (v) “Respondenten uit Limburg en Vlaams-Brabant zijn niet toleranter tegenover dialect ten opzichte van de rest van de respondenten” wordt bevestigd, in tegenstelling tot in de literatuur. Beide provincies zijn redelijk neutraal wat betreft de Publieks- en Typiciteitsfactor maar ten eerste staat Vlaams-Brabant redelijk negatief zowel ten opzichte van accent als dialect voor de Intelligentiefactor en ten tweede staan Vlaams-Brabant en vooral Limburg ook redelijk negatief ten opzichte van dialect op vlak van de Sociaalfactor. Hierbij kan ook de volgende nulhypothese betrokken worden: (vi) “Een positieve houding ten opzichte van dialect is niet noodzakelijk gekoppeld aan een lange dialecttraditie. Noch is die gekoppeld aan een lagere, informele normativiteitsbeleving van die variëteit”. Limburg is namelijk op West-Vlaanderen na in Vlaanderen de provincie met de langste dialecttraditie en die hangt in dit onderzoek duidelijk niet samen met een positievere houding ten opzichte van dialect. Ook hangt die niet specifiek samen met een informelere normativiteitsbeleving – op vlak van de Publieksfactor – aangezien Limburgers daar redelijk neutraal oordelen. Dit is enigszins onverwacht aangezien respondenten die aangeven vaak dialect te gebruiken (gevraagd op directe wijze) ook in het algemeen positiever staan ten opzichte van de regionale getinte fragmenten – zonder onderscheid tussen accent- en dialectfragmenten. Vlaams-Brabant zou echter een voorbeeld kunnen zijn van een provincie zonder lange dialecttraditie waar er dus een minder positieve beleving is van dialect. Oost-Vlaanderen is dan weer de provincie die naast West-Vlaanderen de meest positieve houding heeft ten opzichte van het West-Vlaamse dialect, hoewel dat die provincie net als Vlaams-Brabant ook geen lange dialecttraditie heeft (Vandenhende 2001: 64).

Nulhypothese (vii) “West-Vlamingen beoordelen hun dialect niet positiever ten opzichte van de andere respondenten” kan in analogie met de literatuur ontkracht worden: voor elke factor zijn West-Vlamingen over hun eigen dialect positiever dan de rest en meestal zelfs op een significante wijze. Aansluitend dient er voor nulhypothese (viii) “West-Vlaamse respondenten staan niet positiever ten opzichte van standaardtaal in vergelijking met dialect” een nuance gemaakt te worden. In dit onderzoek kwam er geen standaardtaal voor maar wanneer de dichotomie standaardtaal – dialect wordt vergeleken met accent – dialect, zijn er interessante zaken op te merken. Zo gedragen West-Vlamingen zich positiever ten opzichte van accentfragmenten dan tegen

dialectfragmenten, met uitzondering van de Sociaalfactor. Bij die factor worden accent en dialect gelijkwaardig behandeld door de West-Vlaamse respondent.

Voor nulhypothese (x) “Er is op vlak van taalattitude geen gelijkens tussen de opleidingsniveaus hoger opgeleid – lager opgeleid en universiteit – hogeschool” zou er gezocht moeten worden naar een gelijkens tussen het gedrag van hoger en lager opgeleiden enerzijds en universiteitsstudenten en hogeschoolstudenten anderzijds. Hoger opgeleiden zouden niet-dialectaal taalgebruik hoger schatten op de Sociaalfactor terwijl dit bij lager opgeleiden eerder opgaat voor dialectaal taalgebruik (Degrendele 2000: 53-54). In dit onderzoek is er echter geen significant verschil gevonden in het gedrag van universiteitsstudenten enerzijds en hogeschoolstudenten anderzijds voor die factor, dus wordt de nulhypothese niet verder behandeld. Nulhypothese (xi) “Er is geen verband tussen de scores van hogeschool- en universiteitsstudenten” kan echter wel ontkracht worden, in tegenstelling tot in de literatuur, aangezien er voor de Typiciteits- en Intelligentiefactor wel significante verschillen bestaan.

Voor nulhypothese (xiii) “Relevante, taalgerichte studies stellen zich niet sympathieker op ten aanzien van dialect” kan er geen uitsluitel gegeven worden aangezien er teveel dataschaarste zou ontstaan wanneer bijvoorbeeld opleidingen binnen de Letteren tegen andere opleidingen zouden gezet worden. Er kan echter wel gezegd worden dat dit deels ontkracht kan worden aangezien de overkoepelende faculteitsgroep Humane Wetenschappen steeds dialect een ietwat hogere score geeft in vergelijking met Biomedische Wetenschappen & Gezondheidszorg en zeker met Wetenschap & Technologie (slechts alleen significant bij de Typiciteitsfactor). Bij de Intelligentiefactor geven studenten Biomedische Wetenschappen & Gezondheidszorg enerzijds en Humane Wetenschappen anderzijds een score die ongeveer even hoog is voor dialect. Er is dus een kleine tendens zichtbaar, maar hij is niet erg krachtig noch significant.

Interessant is wel dat Humane Wetenschappen meestal het positiefst staat ten opzichte van het West-Vlaams (zie A. Overzicht in 3.2.5. Algemeen), tenzij dan bij de accentfragmenten op vlak van Intelligentie. Hier is mogelijk een link te leggen naar nulhypothese (xii) “Relevante, taalgerichte studies zijn niet normatiever ten aanzien van dialect” die eerder werd bevestigd op basis van de Publieksfactor. De normativiteit waarnaar verwezen wordt kan zich dan eventueel (causaal) vertalen in de intelligentie van een spreker. Op die manier zou het lagere oordeel van studenten Humane

Wetenschappen voor die factor verklaard worden. Het is echter slechts een assumptie aangezien er geen factor in dit onderzoek is die op directe wijze verbonden is met normativiteit.

Ten slotte kan met betrekking tot nulhypothese (xx) “Verstaanbaarheid en verzorgdheid hangen niet samen met sympathie en gezelligheid” gezegd worden dat de statement die direct peilde naar verstaanbaarheid (“Deze persoon is ietwat onverstaanbaar”) door de Factoranalyse werd ingedeeld bij de Typiciteitsfactor (*loading* van 0.47). De variabele had echter ook bijna een even sterk invloed op de Sociaalfactor (*loading* van 0.43). Er kan dus eventueel gesuggereerd worden, in analogie met de literatuur, dat verstaanbaarheid ook invloed kan hebben op de perceptie van sympathie. Verder lopen de resultaten van beide factoren echter niet gelijk, dus kan er niets geconcludeerd worden op dat vlak.

4. Discussie

4.1. Methodologische criteria

Allereerst dient er een opmerking gemaakt te worden over de wetenschappelijkheid van het onderzoek. Er is namelijk erg veel aandacht besteed bepaalde methodologische criteria, namelijk die van betrouwbaarheid en validiteit (Speelman 2015). Op vlak van dit laatste enerzijds werd er getracht interne en externe betrouwbaarheid te garanderen zodat het onderzoek geschikt is voor de empirische cyclus, met name die van replicatie. Intern gezien is er nauwkeurig omgegaan met de data om een zo consistent mogelijke dataset op te bouwen. Extern gezien is dit proces gedetailleerd beschreven om zo veel mogelijk objectief inzicht te bieden in de constructie van de te analyseren data. Voor validiteit anderzijds is zo veel mogelijk verzekerd dat hetgeen wat bedoeld was te meten ook effectief gemeten is. Die kant van het onderzoek is uiteraard geen sinecure. Intern gezien is het de bedoeling dat er geen enkele latente factor aanwezig is en extern gezien moet de steekproef zo representatief mogelijk zijn en zo weinig fouten met zich meebrengen.

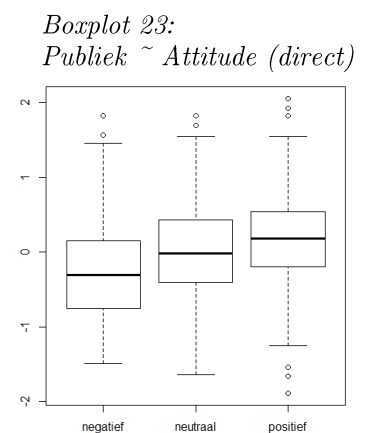
Volgens Hatch en Farhady (1982: 7-9) bestaan er op vlak van interne validiteit een aantal invloeden die resultaten van tests zouden kunnen aantasten zodat ze niet het gevolg zijn van de geselecteerde factoren maar van andere, latente factoren. Ten eerste kan het onderzoek beïnvloed worden door een *history factor* wanneer het op verschillende momenten in de tijd wordt uitgevoerd. Voor dit onderzoek was dit echter maar gedurende een beperkte tijd, dus kan die factor van de baan geschoven worden. Ten tweede zouden respondenten door *maturation* kunnen wennen aan de uitgevoerde tests. Hiervoor was de gerandomiseerde volgorde een oplossing en was het dus niet zo dat er altijd één fragment was dat blootgesteld werd aan een respondent, wat alsook de *maturation* teniet doet. Ten derde bestaat er het *test effect* dat inhoudt dat respondenten een a priori invloed hebben gewoon al door het feit dat ze een test ondergaan. Hopelijk is de aandacht van de daadwerkelijke test bij dit onderzoek voldoende afgeleid door de *guise* en is de respons bijgevolg zo natuurlijk en spontaan mogelijk. Ten vierde en ten laatste is er het probleem van de *subject selection* waarbij erop gelet moet worden dat specifieke groepen mensen (mannen – vrouwen, Antwerpenaren – Oost-Vlamingen) zich mogelijk anders zullen gedragen. Hier is echter voldoende gebalanceerd en gecontroleerd om op die manier ook te voldoen aan een

goede validiteit (Särndal en Lundström 2006: 5). Er kan geconcludeerd worden dat er zo veel mogelijk aan gedaan is om een goede interne validiteit te verzekeren voor het onderzoek.

Extern gezien is er getracht om een zo representatief mogelijke – en dus zo groot mogelijke – steekproef te nemen uit de *target population*. Het is een moeilijke zaak om te voorkomen dat er *coverage errors* zijn – zo was er bijvoorbeeld een grote prominentie van KU Leuvenstudenten en Letterenstudenten. Elke steekproef die genomen wordt zal uiteindelijk ook *sampling errors* vertonen tegenover de hele populatie, tenzij de steekproef de volledige populatie beslaat (ibid.: 5-6). Belangrijk is ook dat binnen elke subpopulatie ook individuele verschillen zullen zitten van de respondenten (Hatch en Farhady 1982: 129). Er is echter zo correct mogelijk omgegaan met de data en bijgevolg is er telkens gebalanceerd op de subpopulatie die onderzocht werd, om zo representatief mogelijk te zijn ten opzichte van het echte doelpubliek.

4.2. Directe vragen

Een interessante bevinding is dat de directe vragen op het einde van de enquête resultaten opleveren die gelijklopen met de indirect gepeilde factoren. Zo gaan respondenten die bijvoorbeeld een negatieve attitude zeggen te hebben ook effectief lager scoren (zie Boxplot 23). Een uitzondering hiervoor is de Typiciteitsfactor, aangezien die minder te maken heeft met positieve of negatieve attitude maar eerder met ervaring. De directe vraag omtrent het contact van de respondent met het West-Vlaams correleert met de directe attitudevraag (p-waarde van Chi-kwadraattest $< 2.2e-16$ *** en Cramér's V-waarde van 0.292) dus er kan gesteld worden dat hoe meer mensen met West-Vlaams te maken hebben, hoe positiever ze ertegenover staan. Natuurlijk moet er hier rekening mee gehouden worden dat een groot deel van de mensen die veel in contact komt met West-Vlaams zélf ook West-Vlaming is, dat die over het algemeen positief staat ten opzichte van het West-Vlaams en dat dit de correlatie dus ook beïnvloedt.

Hieruit kan ook afgeleid worden dat het contact met het West-Vlaams een grote factor kan zijn in de beoordelingen van de respondenten. Zo worden de resultaten van Oost-Vlaamse respondenten duidelijker als er gekeken wordt hoeveel contact zij menen te hebben met het West-Vlaams (zie Tabel 8).

Tabel 8: Contact met West-Vlaams

	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen
<i>weinig</i>	23%	31%	11%	26%	0%
<i>neutraal</i>	50%	53%	53%	61%	7%
<i>veel</i>	27%	16%	36%	13%	93%

Oost-Vlamingen hebben naast Antwerpenaren (en West-Vlamingen uiteraard) het meeste te maken met het regiolect. Waarom Antwerpenaren er dan niet positiever tegenover staan is echter niet duidelijk. Het lijkt dus een belangrijke factor te zijn dat er bijvoorbeeld in Gent – een grote bron van de Oost-Vlaamse studenten van het onderzoek – precies erg veel West-Vlamingen aanwezig zijn (De Pourcq 2015). Zo bestaan er zelfs uitspraken als “Gent Is Vijfde Grootste West-Vlaamse Stad” (Gentblogt.be 2009) die erop wijzen dat die claim waarheidsgetrouw is. Dit is niet heel onwaarschijnlijk wanneer men kijkt naar de geografische ligging van Oost-Vlaanderen ten opzichte van West-Vlaanderen. Wanneer men over taal denkt als een geografisch regiolectcontinuüm en men weet dat er dan overgangsdialecten bestaan in Oost-Vlaanderen die niet zo ver staan van het West-Vlaams (zie 1.2.1. De afbakening) is het juist logisch dat Oost-Vlamingen dichter zouden ‘moeten’ staan ten opzichte van het West-Vlaams.

4.3. Conclusie

In dit onderzoek is er een poging gedaan om te begrijpen wát een attitude juist is en hoe die gemeten kan worden, in het geval van deze studie tegenover ‘het West-Vlaamse regiolect’. Dit regiolect, dat eigenlijk bestaat uit verschillende regionale en dialectale variëteiten, heeft een tamelijk unieke status binnen Vlaanderen, zijnde het regiolect dat tot op de dag van vandaag het sterkste in zijn schoenen staat ten aanzien van het grote proces van dialectverlies binnen het Nederlandse taalgebied. Binnen dit regiolect is er een onderscheid gemaakt tussen de twee grote overkoepelende types variëteiten die verschillen op vlak van gradatie van regionaal gehalte, met name het West-Vlaamse accent en het West-Vlaamse dialect. Enerzijds was dit om een goede steekproef te nemen van ‘het West-Vlaams’ – niet iedereen spreekt in dezelfde mate dialect – maar anderzijds was dit ook een interessante focus aangezien er in de literatuur niet veel onderzoek bestond over het onderscheid tussen die twee variëteiten. Waar het altijd in de literatuur ging over ‘standaardtaal versus dialect’, werd er vaak geen rekening gehouden met de West-Vlaamse regionale ‘tussentaal’ (accent) die momenteel door een groot deel van de sprekers in West-Vlaanderen wordt gebruikt als spreektaal en dus ook bijgevolg kenmerkend is voor de gemiddelde West-Vlaming.

Uit het onderzoek bleek dat het verschil in perceptie tussen de twee variëteiten erg groot is. Voor de Publiekfactor en vooral de Intelligentiefactor lagen accent en dialect het meest uit elkaar en werd accent het positiefst beoordeeld. Bij de Typiciteitsfactor was dialect het meest kenmerkend voor het West-Vlaams en bij de Sociaalfactor kwam dialect iets meer in de nabijheid van accent op vlak van beoordeling. Het is erg interessant dat er zo’n groot verschil tussen de variëteiten bestaat aangezien ze allebei vallen onder ‘West-Vlaams’ als overkoepelend regiolect. Vooral voor de Sociaalfactor was er verwacht vanuit de literatuur ‘hoe meer regionaal, hoe sappiger en hoe sympathieker in de omgang’, terwijl accent sympathieker werd ervaren. Slechts de West-Vlaamse respondenten beschouwden beide variëteiten gelijkwaardig, maar waren ook niet positiever over dialect dan over accent. De gradatie van het regionale gehalte is dus duidelijk van belang bij de perceptie van de West-Vlaamse variëteit op verschillende vlakken.

Hoewel de vier factoren apart werden besproken, bestaat de taalattitude uit een samenlopen van al die factoren en zijn er ook waarschijnlijk nog factoren die we in dit

onderzoek niet hebben kunnen meten (Peeters 2001: 73). Er kan echter wel met zekerheid gezegd worden dat de vier factoren – Publiek, Typiciteit, Intelligentie & Sociaal – in het attitudecontinuüm ten opzichte van het West-Vlaams een belangrijke plaats innemen. De meest interessante spelers die interageren met die kenmerken van de attitude zijn de variabelen Woonplaats en Opleiding. Er kan geconcludeerd worden dat inwoners van Oost-Vlaanderen veruit de meest positieve attitude vertonen ten opzichte van het West-Vlaams, na de West-Vlaming zelf. Vlaams-Brabanders en Limburgers daarentegen vertoonden op enkele punten een eerder negatieve houding, en dan vaak vooral tegenover het dialect. Qua Opleiding hebben studenten die zich in het domein van de Wetenschap & Technologie bevinden een negatievere houding ten opzichte van het West-Vlaams – ook voor hen vaak vooral door het dialect. Studenten Humane Wetenschappen houden er soms een iets positievere attitude op na. Uiteraard is dit alles enkel getest op studenten en dus zeker niet vanzelfsprekend toepasbaar op andere categorieën van sociologische bevolkingsgroepen.

Ten opzichte van de literatuur zijn er een aantal nulhypotheses ontkracht en anderen zijn dan weer bevestigd. Een aantal van de grote tendensen uit dit onderzoek stemmen overeen met wat er in de literatuur reeds geschreven is, namelijk dat (i) de accentvariëteit beter wordt beoordeeld voor de Publieksfactor (nulhypothese (xiv)); (ii) dat dialect het meest als typisch wordt beschouwd (nulhypothese (ix)); (iii) dat West-Vlamingen zelf positiever zijn over hun eigen variëteit (nulhypothese (vii)); of (iv) dat taalgerichte studies – in dit geval Humane Wetenschappen – wat positiever staan ten opzichte van regiolect. Er zijn echter ook interessante bevindingen gedaan over die verschillen van de literatuur. Zo waren de interessantste dat (i) er wel degelijk een verband bestaat tussen intelligentieoordeel en verschillende variëteiten (nulhypothese (xv)); (ii) dat Limburgse respondenten dialect niet sympathieker vinden omdat ze zelf een sterk dialect hebben (nulhypotheses (iv) & (v)); (iii) dat dialecttraditie niet noodzakelijk een rol speelt in het beoordelen van regionale variëteiten (nulhypothese (vi)); (iv) dat er geen echt groot verschil is voor de beoordelingen op vlak van gender (nulhypothese (i)); en ten slotte vooral (v) dat het dialect niet als sympathieker werd beoordeeld dan accent – tenzij op gelijke hoogte bij de West-Vlaamse respondenten (nulhypotheses (xviii) & (xix)).

Zoals eerder gezegd, zijn attitudes niét onveranderlijk en kunnen ze veranderen wanneer een persoon meer kennis heeft over het concept in kwestie – en dus eventuele

vooroordelen kan laten vallen of gewoon een meer positieve houding kan ontwikkelen (zie 1.3.1. Wat is een attitude?). Hier werd gesteld dat dit kan veranderen door (i) persuasieve communicatie; en (ii) actieve participatie. Provincie West-Vlaanderen laat door middel van wijdverspreide (persuasieve) communicatie onder andere al menig Vlaming kennis maken met het West-Vlaams als regiolect door eerder genoemde acties zoals ‘Iedereen West-Vlaams’ en de specifieke actie ‘Iedereen West-Vlaams op reis’. Ook series zoals ‘Eigen Kweek’ en ‘Bevergem’ of kledijlabel ‘West-Flemish for beginners’ kunnen ervoor zorgen dat het West-Vlaams meer populariteit geniet en zich ietwat loswrikt uit het imago van ‘onverstaanbaar, boertig taaltje dat ondertiteld moet worden’ zoals humoristisch bekritiseerd en aangekaart wordt door Gerrit Callewaert uit Bavikhove (uit tv-reeks In de Gloria).

Een invloedrijke factor die echter misschien nog belangrijker zou kunnen zijn, zoals blijkt uit dit onderzoek, is die van actieve participatie. Er werd eerder al gesteld dat ‘hoe meer contact met het West-Vlaams, hoe positiever de attitude’ en dit blijkt vooral te kloppen voor Oost-Vlaanderen, waar het contact met West-Vlamingen erg groot is. Een belangrijke noot die hierbij dient gemaakt te worden is dat dit (vermoedelijk) ook positieve contactervaringen moeten zijn met het West-Vlaams. Wanneer men vaak slecht contact heeft met West-Vlamingen om welke reden dan ook, zal dit mogelijks eerder in een negatieve attitude resulteren – al is dit meer een onderwerp voor het vakgebied van de (cognitieve) gedragspsychologie. Het lijkt echter niet onwaarschijnlijk dat een negatievere attitude dus ook kan liggen aan een lagere graad van contact met West-Vlaamse sprekers – al is dit uiteraard zeker niet de enige reden.

Dit onderzoek ging enkel over het West-Vlaams, maar er zijn in Vlaanderen uiteraard nog andere typische regiolecten zoals onder andere het Limburgs, het Antwerps of het Oost-Vlaams, waarvan op dit moment nog niet is onderzocht hoe Vlamingen hiertegenover staan. Een andere vraag kan gesteld worden naar de relatie tussen standaardtaal en het regionale accent. Is die dezelfde als tussen standaardtaal en tussentaal – waar wel al veel studies over bestaan? Zijn er betere methodes om attitude te meten dan een enquête? Er bestaan nog steeds diverse, interessante *case studies* binnen het onderzoek van taalattitude en zeker ook binnen het gevarieerde Nederlandse taalcontinuüm. Wie weet verandert het hele attitudespectrum van de Vlaming wel

enigszins na de verscheidene populariteit-*boosts* van het West-Vlaams in de media en moet dit opnieuw onderzocht worden. De vergaring van de data vond namelijk plaats vóór de komst van bijvoorbeeld ‘Bevergem’ en ‘Iedereen West-Vlaams op reis’.

De studie kan bijdragen aan het besef dat er schoonheid zit in elke taalvariëteit, en dat taalvariatie in meerdere opzichten een grotere appreciatie zou mogen krijgen. Een variëteit zoals het West-Vlaams is op die manier niet een ‘dialect met slechte connotatie’, maar juist een van de vele mooie voorbeelden van de capaciteit van taal om zich te verspreiden in oneindig veel gevarieerde vormen die altijd wel ergens hun nut kunnen bewijzen. Maar ja,

tis ol gin oar snien en tis nu tid dat ut is!

‘t is niet altijd gemakkelijk en ‘t is nu tijd dat het gedaan is!

5. Bibliografie

- Agheyisi, Rebecca, en Joshua A. Fishman. "Language Attitude Studies: A Brief Survey of Methodological Approaches." *Anthropological Linguistics* 12.5 (1970): 137–157. Print.
- Allport, Gordon W. "Attitudes." *Readings in Attitude Theory and Measurement*. Ed. Martin Fishbein. New York: NY Wiley, 1967. 3–14. Print.
- Bader, Markus, en Jana Häussler. "Toward a model of grammaticality judgments." *Journal of Linguistics* 46.2 (2010): 273–330. Web. 20 dec 2014.
- Barbiers, Sjef e.a. *Syntactische atlas van de Nederlandse dialecten*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2005. Print.
- Bard, Ellen Gurman, Dan Robertson, en Antonella Sorace. "Magnitude Estimation of Linguistic Acceptability." *Language* 72.1 (1996): 32–68. Web. 20 dec 2014.
- Berger, Claudia Bucheli, Elvira Glaser, en Guido Seiler. "Is a Syntactic Dialectology Possible? Contributions from Swiss German." *Methods in Contemporary Linguistics*. Ed. Andrea Ender, Adrian Leemann, en Bernhard Wälchli. Berlijn: de Gruyter Mouton, 2012. 93–119. Print.
- Brouwer, Dédé, en Rosalien Schenk-van Witsen. *Sekseverschillen in taalgebruik en taalattitude*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam - Instituut voor Algemene Taalwetenschap, 1983. Print.
- Brouwer, Dédé, en Annette Van der Post. *Taal en sexe: verschillen in taalgebruik en taalattitude tussen vrouwen en mannen*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam - Instituut voor Algemene Taalwetenschap, 1976. Print.
- Campbell, Donald T. "The Indirect Assessment of Social Attitudes." *Readings in Attitude Theory and Measurement*. Ed. Martin Fishbein. New York: NY Wiley, 1967. 163–179. Print.

- Cantos Gómez, Pascual. *Statistical Methods in Language and Linguistic Research*. Sheffield: Equinox, 2013. Print.
- Chambers, Jack K., en Peter Trudgill. *Dialectology*. Cambridge: Cambridge University Press, 1984. Print.
- Cotton, John W. *Analyzing within-Subjects Experiments*. Mahwah: Erlbaum, 1998. Print.
- De Bo, Leenaart Lodewijk. *Westvlaamsch idioticon*. Torhout: Flandria Nostra, 1984. Print.
- Debrabandere, Frans. *Het Kortrijkse dialect: een verzameling radiolezingen van wijlen Dr. Jan Soete*. Kortrijk De Leiegouw, 1986. Print.
- . *West-Vlaams etymologisch woordenboek: de herkomst van de West-Vlaamse woorden*. 2de dr. Amsterdam: Veen, 2002. Print.
- Degrendele, Griet. “Standaard of dialect? Een sociolinguïstisch onderzoek in West-Vlaanderen naar taalgebruik, taalattitudes en opvoedingstaal.” 2000. Print.
- De Pourcq, Elke. “13 signalen dat West-Vlamingen de wereld aan het overnemen zijn.” *newsmonkey.be*. 12 dec. 2015. Web. 13 dec. 2015.
- De Schutter, Georges e.a. *Morfologische atlas van de Nederlandse dialecten*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2005. Print.
- Devos, Magda. “Genese en structuur van het Vlaamse dialectlandschap.” *Structuren in talige variatie in Vlaanderen*. Ed. Johan De Caluwe en Magda Devos. Gent: Academia Press, 2006. 35–58. Print.
- Devos, Magda, en Reinhild Vandekerckhove. *West-Vlaams*. Tielt: Lannoo, 2005. Print.
- Edwards, Allen L., en Kathryn Claire Kenney. “A Comparison of the Thurstone and Likert Techniques of Attitude Scale Construction.” *Readings in Attitude Theory and Measurement*. Ed. Martin Fishbein. New York: NY Wiley, 1967. 249–256. Print.
- Fishbein, Martin. *Readings in Attitude Theory and Measurement*. Ed. Martin Fishbein. New York: NY Wiley, 1967. Print.

- Geerts, Guido, S. Hellemans, en Koen Jaspaert. *Standaardnederlands en dialect: Een sociolinguïstisch onderzoek in Leuven*. Leuven: KU Leuven Departement Linguïstiek, 1983. Print.
- “Gent is vijfde grootste West-Vlaamse stad.” *Gentblogt.be*. 22 jan. 2009. Web. 5 nov. 2015.
- Goossens, Jan, Johan Taeldeman, en G. Verleyen. *Fonologische atlas van de Nederlandse dialecten*. Gent: Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, 1998. Print.
- Grondelaers, Stefan, en Roeland Van Hout. “Is Standard Dutch with a regional accent standard or not? Evidence from native speakers’ attitudes.” *Language Variation and Change* 22.2 (2010): 221–239. Web. 15 apr. 2015.
- Grondelaers, Stefan, Roeland Van Hout, en Mieke Steegs. “Evaluating Regional Accent Variation in Standard Dutch.” *Journal of Language and Social Psychology* 29.1 (2010): 101–116. Web. 26 apr. 2015.
- Guilford, J. P. “Response Biases and Response Sets.” *Readings in Attitude Theory and Measurement*. Ed. Martin Fishbein. New York: NY Wiley, 1967. 277–281. Print.
- Guttman, Louis, en Edward A. Suchman. “Intensity and a Zero Point for Attitude Analysis.” *Readings in Attitude Theory and Measurement*. Ed. Martin Fishbein. New York: NY Wiley, 1967. 267–276. Print.
- Harman, Harry H. *Modern Factor Analysis*. 2nd ed., Chicago: University of Chicago Press, 1970. Print.
- Hatch, Evelyn Marcussen, en Hossein Farhady. *Research Design and Statistics for Applied Linguistics*. Rowley: Newbury House, 1982. Print.
- Have, Paul Ten. *Sociologisch veldonderzoek*. Meppel: Boom, 1977. Print.

- Heijmer, Tessa, en Roos Vonk. “Effecten van een regionaal accent op de beoordeling van de spreker.” *Nederlands tijdschrift voor de psychologie en haar grensgebieden* 57 (2002): 108–113. Print.
- Hoger Onderwijs*. Vlaamse Overheid, 2015. Web. 10 jun. 2015.
- Hogeronderwijsregister*. Nederlands-Vlaamse AccreditatieOrganisatie, 2015. Web. 10 jun. 2015.
- Hoppenbrouwers, Cor, en Geer Hoppenbrouwers. *De indeling van de Nederlandse streektaalen: dialecten van 156 steden en dorpen geklasseerd volgens de FFM*. Assen: Van Gorcum, 2001. Print.
- Hovland, Carl I., en Muzafer Sherif. “Judgemental Phenomena and Scales of Attitude Measurement.” *Readings in Attitude Theory and Measurement*. Ed. Martin Fishbein. New York: NY Wiley, 1967. 236–248. Print.
- Impe, Leen, en Dirk Speelman. “Vlamingen en hun (tussen)taal: een attitudeel mixed guise-onderzoek.” *Handelingen van de Koninklijke Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis* Vol. LXI (2007): 109–128. Print.
- Jacobs, Jozef. *Het Westvlaamsch van de oudste tijden tot heden*. Groningen: Wolters, 1927. Print.
- kidr. “App ‘Iedereen West-Vlaams’ al 40.000 keer gedownload”. *De Standaard* 8 jun. 2012. Web. 5 nov. 2015.
- Kline, Paul. *An Easy Guide to Factor Analysis*. London: Routledge, 1994. Print.
- km. “Kijkcijfers Bevergem in de lift.” *De Standaard* 8 okt. 2015. Web. 5 nov. 2015.
- Kuijper, Henk, en Henk Münstermann. “Verandering van taalattitudes in het onderwijs: enkele bevindingen in onderzoek en praktijk.” *Toegepaste taalwetenschap in artikelen: Taalnorm en taalattitude* Vol. 16A (1983): 126–147. Print.
- “Lijst van Vlaamse politici.” *Wikipedia* 28 mei 2014. Web. 21 aug. 2015.

- Likert, Rensis. "The Method of Constructing an Attitude Scale." *Readings in Attitude Theory and Measurement*. Ed. Martin Fishbein. New York: NY Wiley, 1967. 90–95. Print.
- Litosseliti, Lia. *Research Methods in Linguistics*. London: Continuum, 2010. Print.
- McGuire, William J. "The Current Status of Cognitive Consistency Theories." *Readings in Attitude Theory and Measurement*. Ed. Martin Fishbein. New York: NY Wiley, 1967. 401–421. Print.
- Osgood, Charles E., George J. Suci, en Percy H. Tannenbaum. *The Measurement of Meaning*. 8th print. Urbana: University of Illinois Press, 1971. Print.
- Peeters, Raf. "Taalgebruik en taalattitudes ten opzichte van dialect en standaardtaal bij leerlingen van het ASO en het TSO in een Herentalse school." N.p., 2001. Print.
- Pée, Willem. *Dialect-atlas van West-Vlaanderen en Fransch-Vlaanderen*. Antwerpen: De Sikkel, 1946. Print.
- Podesva, Robert J., en Devyani Sharma. *Research Methods in Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. Print.
- "Provincie West-Vlaanderen wint gouden DMA-award voor 'Iedereen West-Vlaams op reis'." *west-vlaanderen.be*. 26 nov. 2015. Web. 11 mei 2015.
- Rasinger, Sebastian M. *Quantitative Research in Linguistics: An Introduction*. Reprint. London: Continuum, 2010. Print.
- Rietveld, Toni, en Roeland van Hout. *Statistical Techniques for the Study of Language and Language Behaviour*. Berlin: de Gruyter Mouton, 1993. Print.
- . *Statistics in Language Research: Analysis of Variance*. Berlin: de Gruyter Mouton, 2005. Print.
- Ryckeboer, Hugo. *Frans-Vlaams*. Tielt: Lannoo, 2004. Print.

- . "Het Nederlands van de Franse westhoek: situatie en situering." *Taal en Tongval* 29 (1977): 50–66. Print.
- Särndal, Carl-Erik, en Sixten Lundström. *Estimation in Surveys with Nonresponse*. Reprint. Chichester: Wiley, 2006. Print.
- Soete, Nel. "Dialect als tweede taal bij Ieperse jongeren. Een studie naar de dialectkennis van twee generaties Ieperlingen." Universiteit Gent, 2013. Print.
- Speelman, Dirk e.a. "Language Attitudes Revisited: Auditory Affective Priming." *Journal of Pragmatics* 52 (2013): 83–92. Print.
- . *Taalkundige Enquêtering en Experiment*. KU Leuven, 2015. Print.
- Sprouse, Jon. "A Test of the Cognitive Assumptions of Magnitude Estimation: Commutativity does not Hold for Acceptability Judgments." *Language* 87.2 (2011): 274–288. Print.
- Taeldeman, Johan. "Taalattitudes, taalgebruik en sekse in Vlaanderen." Ed. Inge Ardeel en Nathalie De Bleekere. *Verslagen van het RUG-centrum voor genderstudies* Vol. 5 (1996): 7–32. Print.
- Theuns, Koen. "Grappige T-shirts in West-Vlaams veroveren de wereld." *De Standaard* 23 dec. 2014. Web. 20 jan. 2015.
- Thurstone, L. L. "Attitudes Can Be Measured." *Readings in Attitude Theory and Measurement*. Ed. Martin Fishbein. New York: NY Wiley, 1967. 77–89. Print.
- . "The Measurement of Social Attitudes." *Readings in Attitude Theory and Measurement*. Ed. Martin Fishbein. New York: NY Wiley, 1967. 14–25. Print.
- Toye, Jolien. "Sociolinguïstische Monitoring bij Vlaamse Kinderen en Adolescenten: Een Attitudineel Mixed Guise Onderzoek." Universiteit Gent, 2010. Print.
- Vallaeyts, André. *Spraakkunst van het Poperings*. Poperinge: Stadsbestuur, 1997. Print.

- Vandenhende, Annemie. “Taalattitude bij studenten: een onderzoek naar de houding van Vlaamse studenten tegenover het Standaardnederlands en haar dialecten.” 2001. Print.
- Van de Velde, Lieve. “Hoe TV-makers omgaan met de Vlaamse dialecten. ‘Hoe meer tongvallen, hoe rijker een reeks’.” *De Standaard* 11 mei 2015: D5. Print.
- Vankersschaever, Sarah. “Es ’t bie gieder wok ol ruze?” *De Standaard* 5 nov. 2015. Web. 5 nov. 2015.
- Verstraete, Alexander. “Provincie West-Vlaanderen jaagt op West-Vlaamse ‘moedertaal’ in het buitenland”. *dereactie.be* 10 aug. 2015. Web. 5 nov. 2015.
- Vandenweghe, Hanne. “Daarom is het West-Vlaams een wereldtaal.” *Het Nieuwsblad* 10 aug. 2015. Web. 5 nov. 2015.
- Wescott, Thomas, en Gisbert Fanselow. “On the Informativity of Different Measures of Linguistic Acceptability.” *Language* 87.2 (2011): 249–273. Print.
- Willemys, Roland. “Dialectverlies in West-Vlaanderen.” *Met taal om de tuin geleid. Een bundel opstellen voor Georges De Schutter*. Ed. Steven Gillis, Jan Nuyts, en Johan Taeldeman. Antwerpen: Universitaire Instelling Antwerpen, 2000. 483–491. Print.
- . “Diglossie en taalcontinuüm: twee omstreden begrippen.” *Brussels Boeket. Liber Discipulorum A. van Loey*. Ed. Roland Willemys. Brussel: VUB-Press, 1985. 187–229. Print.
- . “Variëteitenkeuze in de Westhoek.” *Taal en Tongval* 60 (2008): 51–71. Print.
- Wilson, J., en D. Bayard. “Accent, gender, and the elderly listener: evaluation of NZE and other English accents by rest home residents.” *Te Reo* 35 (1992): 19–56. Print.

6. Appendices

APPENDIX A – Richtlijnen Jury

Beste jury,

Allereerst al bedankt voor de deelname aan een beoordeling van de audiofragmenten voor mijn thesis!

Jullie kunnen in de map die jullie ontvangen hebben de volgende documenten vinden:

Audiofragmenten	de genummerde fragmenten die je zal moeten beoordelen;
Beoordeling_naam	het excel-bestand waarin je de fragmenten kan beoordelen;
Richtlijnen	twee pagina's uitleg voor het jureren;
Opmerkingen	een bestand waarin jullie opmerkingen kwijt kunnen over de fragmenten.

De stappen zijn erg simpel:

- 1) Je leest de **richtlijnen** (vooral fonetisch deel onderaan!);
- 2) Je opent het **beoordelingsheet**;
- 3) Je beluistert telkens **één fragment** (liefst met koptelefoon of oortjes) en **beoordeelt** het dan in het sheet door een **x** te plaatsen in de categorie die volgens jou het beste past. Let op: het gaat hier **niét** om *juist* of *fout*; het gaat om wat **jij** ervan vindt. De keuzes bestaan uit *geen accent*, *accent*, *licht dialect* & *sterk dialect* Je mag een fragment **maximaal driemaal beluisteren** als je nog niet zeker genoeg bent over je beoordeling. Probeer echter zo **spontaan** mogelijk te oordelen;
- 4) Achteraf kan je het **opmerkingenblad** bekijken en daar eventueel *feedback* of extra duiding geven.

BELANGRIJK: Wat is accent en wat is dialect?

In mijn onderzoek worden de concepten als volgt behandeld:

(i) Een spreker die met een West-Vlaams accent spreekt, zal o.a. qua **lexicon** en **grammatica** eerder neigen naar de norm van standaardtaal maar zal (al dan niet rijkelijk) eigen **morf fonologische** karakteristieken toepassen:

“Je mag ook gewoon praten hè” (*je mag ook gewoon praat'n e*)
/jə mah o:k hə'wo:n 'praʔn ε/

(ii) Een spreker die daarentegen in het West-Vlaamse dialect spreekt, zal (al dan niet rijkelijk) **eigen lexicon** en **eigen morf syntactische** kenmerken in zijn taal hebben naast ook een sterkere aanwezigheid van de **morf fonologische**:

“Je mag ook gewoon praten hè” (*je meugt je gie wok geweune klapp'n wi*)
/jə mø:ht jə hi: vok hə'wø:nə 'klaʔn wε/

Opmerking: **licht dialect** is ook inbegrepen aangezien dialect niet altijd even rijkelijk gevuld is met de kenmerken. In een ietwat 'bevooroordeelde' en normatieve visie zou dus gesteld kunnen worden dat *het fragment niet 'vollédig onverstaanbaar' moet zijn om dialect te zijn* maar het mag tegelijk ook niet té veel naar een gewoon accent neigen.

Indien er nog vragen zijn, mag je die uiteraard nog altijd stellen aan mijn adres. Alvast bedankt voor de medewerking!

Michael

michael.bauwens1@gmail.com

APPENDIX B – Transcriptions

I. Spreker 1

Accent

en da was euhm ik moest toen aan euhm zo de check-in werken, dus das zo, ik moest zo de **valiezn** checken enneuhm **eihnlèk kij?n** of er niks van euh vloeistoffen in **hunne tas** zat... en dan ook... deels ook nog opkuisen want das ni altijd dat da zo t.. er kome maar drie vluchten dus tusse die tijd moest ik gewoon deels nog wa schoonmaak...taken doen.

En dat was... Ik moest toen zo aan de check-in werken, dus dat is zo... Ik moest zo de valiezen checken en eigenlijk kijken of er niets van vloeistoffen in hun tas zat. En dan ook deels ook nog opkuisen want dat is niet altijd dat dat zo... Er komen maar drie vluchten, dus tussen die tijd moest ik gewoon deels nog wat schoonmaaktaken doen.

Dialect

wa hebben we daar zitten aan doen euhm **wèn zi?n vèrvn** en... heel veel materiaal **verplaatsn** dus **taloores**, euh **fourchè?n**, **mèssen** jaa **tzukke dingn** zo, jaa alles van onze keuken. **wèn nox** heel wa **achterxelaa?n** zo **odde** prullaria ebbe we zo **wêxesmee?n**.

Wat hebben we daar zitten aan doen...? We hebben zitten verven en heel veel materiaal verplaatsen, dus borden, vorken en messen... Ja zulke dingen zo, ja alles van onze keuken. We hebben nog heel wat achtergelaten, zo oude prullaria hebben we zo weggesmeten.

II. Spreker 2

Accent

de eerste dag mocht ik al aan de kassa **zittn** en k denk da k euh iets wa... ietske te stel, te veel gedaan e-, te snel gedaan heb, want euh **kê** zo de rest van de vakantiejob nog altij aan de kassa **moe?n zi?n** 't was zo altijd **ma** mijn kassa die **oo?m** was ma **alster** zo andere mensen die daar al langer **werk?n** aan de kassa **zaa?n**, was 't meestal euh één à twee kassa's **oo?m** en als ik der alleen zat, kon ik da meestal alleen.

De eerste dag mocht ik al aan de kassa zitten en ik denk dat ik ietsje te snel, te veel gedaan, te snel gedaan heb, want ik heb zo de rest van de vakantiejob nog altijd aan de kassa moeten zitten. Het was zo altijd maar mijn kassa die open was. Maar als er zo andere mensen, die daar al langer werkten, aan de kassa zaten, was het meestal één à twee kassa's open en als ik er alleen zat, kon ik da meestal alleen.

Dialect

we **hòn ossa na** de **bèrhñ**, m'n **odders wandln stif hèrn** in de **bèrhe**, **t ossa e** week of **twieë** en we **stòn ton stif vroeh up snuh?nds**, vroeg **ontbit** euh in **t otel** en **ton** euh, ja zo vroeg **meu(h)lèk vertrèkkng** om **ton** e lange wandling **kunn maakng to zi** we **mieëstal mò tee~hn** alleja **omme lik nachten aaze?n snuch?nds zi** we **mieëstal mò** om n **twieë(n) drieë(n) were up t otel** en **ton zin** we ja **heeël kapot** van weja te **èn zittn tsjooln**.

We gaan altijd naar de bergen; mijn ouders wandelen erg graag in de bergen. Het is altijd een week of twee en we staan dan erg vroeg op 's ochtends, vroeg ontbijt in het hotel en dan, ja zo vroeg mogelijk vertrekken om dan een lange wandeling te kunnen maken. Dan zijn we meestal maar tegen, allee ja, als we dus om acht vertrekken 's ochtends, dan zijn we meestal maar om twee of drie weer op het hotel en dan zijn we helemaal vermoeid van het rondslenteren.

III. Spreker 3

Accent

wadn hèn- dit jaar **hezehd** me... als we ni **meki** met een man of drie nen auto **zoudn uurn** en zo de de van aan de oostkust naar de westkust gaan met **den otto** ma et probleem is da in in amerika **kujje** als je onder **eenentwintih** bent **mah** je daar **hin** auto **urn** dus... das wel ambetant, dus we **haan** da nog n beetje **moe?n uitstêlln.**

We hadden dit jaar gezegd met... of we niet een keer met een man of drie een auto zouden huren en zo de... van aan de Oostkust naar de Westkust gaan met de auto. Maar het probleem is dat... In Amerika kan je, als je onder eenentwintig bent, mag je daar geen auto huren dus dat is wel ambetant. Dus we gaan dat nog een beetje moeten uitstellen.

Dialect

me **voader** moest **astem joenk** was **moestem** zo ja **han mêtsn** en **haan moja ij ij** moest da dan ook oftewel **asem tuus** was was t **vo** te **wêrkng tuus** dan was t voor ja... k wee ni wat da zij **eihnlèk almaal deedn**, me **hrootvòder ed** een **boerdrieë hekox** en dat dan **uphedòn** zodanig dat da en da- **zên** da **(d)al zelve hedaan** omda mij(n) **hrootvòder zêlf** een de **zeune** was van euh iemand me nen aannemersbedrijf dus ja.

Mijn vader moest als hij jong was, dan moest hij zo, ja, gaan metsen en gaan... Maar ja hij moest dan ook, ofwel als hij thuis was, was het om te werken thuis, dan was het voor... Ja ik weet niet wat dat zij eigenlijk allemaal deden. Mijn grootvader heeft een boerderij gekocht en die dan gerenoveerd zodanig dat dat... En ze hebben dat allemaal zelf gedaan, omdat mijn grootvader zelf de zoon was van iemand met een aannemersbedrijf, dus ja.

IV. Spreker 4

Accent

de oudste allee vanaf twaalf jaar **haan** ze ook euh met euh met de fiets op kamp, lik **waarsxinlèk** zelfs ni eens me een **deftix** st- plan van waar da we naartoe **haan rèdn** we **rèdn** zo van stad tot stad en we volgen zo de bordjes en das wel cool, en dan zo en dan kom je savonds toe in een stad en dan zoek je daar een slaapplaats bij één of andere **(x)iro** ofzo.

De oudsten, allee vanaf twaalf jaar gaan ze ook met de fiets op kamp. Waarschijnlijk zelfs niet eens met een deftig plan van waar dat we naartoe gaan rijden. We rijden zo van stad tot stad en we volgen zo de bordjes en dat is wel cool. En dan zo, en dan kom je 's avonds toe in een stad en dan zoek je daar een slaapplaats bij één of andere Chiro of zo.

Dialect

tzit er wel vrij **skoon** uit **eihnlèk** nu ja **kmoe zêhn tzit** er euh **heslaahd ut** en **histern ê** we zo euh e **e kot hebouwd vo vo t òt** in te **lêhn vo** in de **stoove** en dan **êw** dus... **onderdeeëln eixnlèk** van een **vroehere poorte hebrukt**, daar een dak **up heleit**... heel **skoone** in beton **inhehoo?n**. **twa nox** wel euh **uitdaahnd vo** te **maa?n**.

Het ziet er wel redelijk mooi uit eigenlijk nu ja, ik moet zeggen... Het ziet er geslaagd uit. En gisteren hebben we zo een kot gebouwd om het hout in te leggen, voor in het haardvuur. En dan hebben we dus onderdelen eigenlijk van een vroegere poort gebruikt, daar een dak op gelegd, heel mooi in beton ingegoten... Het was nog wel uitdagend om te maken.

V. Spreker 5

Accent

reptities van d orkesten bij mij thuis **valln** allemaal in t weekend euhm der is één op **vrijdahavond** dus als ik les eb tot zes uur dan **heraak** ik er **hewoon** niet euh of ni op tijd euhm... maar **vo** de rest heb k **eihnlèk** ni veel **moe?n** **missn** daarvoor. t moment da k in leuven toekwam was t toch wel van ja k **xa** direct **axter** euh n orkest **zoe?n** om **tox** hier ook wat muziek te **kunn speeln**.

Repetities van de orkesten bij mij thuis vallen allemaal in het weekend. Er is één op vrijdagavond, dus als ik les heb tot zes uur dan geraak ik er gewoon niet, of niet op tijd. Maar voor de rest heb ik eigenlijk niet veel moeten missen daarvoor. Het moment dat ik in Leuven toekwam, was het toch wel van ja, ik ga direct naar een orkest zoeken om toch hier ook wat muziek te kunnen spelen.

Dialect

ook vooral mama **eihnlik noh ossan** euh wan ja de **vridahavond komkik** ma **lat tus** dus is meestal al t **ee?n** al euh is t **ee?n** al **hemakt** en de **zòterdahe** euh ja **overdax** wil k **tox** een **bétje kunn kunn wer?n** ofzo **ntwa** dus euh als t **smiddahs** warm **ee?n** is ton maakt **zezie** t en savonds **bekikt zezie tox** dat er oftewel **ee?n klòrstaat** voor **twa** simpels **voor** op te warmn ofzo **ntwuk**.

Ook vooral mama eigenlijk nog altijd. Want ja, de vrijdagavond kom ik maar laat thuis, dus is meestal al het eten al... is het eten al gemaakt. En de zaterdag, ja overdag wil ik toch een beetje kunnen werken ofzo. Dus als het 's middags warm eten is dan maakt zij het en 's avonds kijkt zij toch dat er ofwel eten klaarstaat voor iets simpels, om op te warmen ofzo.

VI. Spreker 6

Accent

zo iemand die verantwoordelijk is **vo** één bepaalde hal waar der zo vijf euh lijnen staan en twas zo altijd chocoladeverpakking dus chocolade komt zo in **axthonderd** kilogram **binn** en dan moet da verpakt **wordn** per tien kilogram of per twintig kilogram, afhankelijk en t kmoest dus **maakn** dat die lijnen blijven draaien, dat de rollen **aanhevuld wordn** de nieuwe **papiern haald wordn**.

Zo iemand die verantwoordelijk is voor één bepaalde hal waar er zo vijf lijnen staan. En het was zo altijd chocoladeverpakking dus, chocolade komt zo in achthonderd kilogram binnen en dan moet dat verpakt worden per tien kilogram of per twintig kilogram, afhankelijk. En ik moest dus maken dat die lijnen blijven draaien, dat de rollen aangevuld worden, de nieuwe papieren gehaald worden.

Dialect

de wedstrijd **zin** ma **kxa** meestal ewel zo den **volhende dax heweune** op euh de site dan **kij?n na** zo reportage derover, samenvatting. savonds savonds **missxien** ook wel **nox vluh eki** of zo **zappn** van hoe doen ze t hoe doen en als t heel spannend is dan wel **nox blivn kij?n** ma... voetbal vooral wel meer als t WK is.

De wedstrijd zien, maar ik ga meestal wel zo de volgende dag gewoon op de site dan kijken naar zo een reportage erover, samenvatting. 's Avonds misschien ook wel nog vlug eens, of zo zappen van "hoe doen ze het?" en als het heel spannend is dan wel nog blijven kijken maar... Voetbal vooral wel meer als het WK is.

VII. Spreker 7

Accent

we **wen vorihe** week papier **afhetro?n** om dan... **zen ton** zo al die raam- raam-, hoe **zeh** je t, **-kozijnn hesxuurd** en en ja... **studeern** als ze de **raamn** enzo **zi?n** te **sxuurn** da **ha eht** ni da maakt **ext** lawaai **vo** heel je huis en ase dan nu papier **heplakt en**, veronderstel ik, ma k ben ni naar huis **heweest** nu int weekend.

We hebben vorige week papier afgetrokken om dan... Ze hebben dan zo al die raam- – hoe zeg je het...? – -kozijnen geschuurd en ja... Studeren als ze de ramen en zo zitten te schuren, dat gaat echt niet. Dat maakt echt lawaai voor heel je huis. En als ze dan nu papier geplakt hebben, veronderstel ik... Maar ik ben niet naar huis geweest nu in het weekend.

Dialect

kweet al ni mee juist ma als er dan zo de jonge **hasten under** kostuums **koomn koo?n**... das **tan** t tofste zo om die om die die klanten en **ton** vooral die jonge hasten die **under** mama meebrengen en en en die **tan** zo kostuums moeten passen vo **uniformsxool** of weet ik veel wat... euhm en zo de vaste klanten **da** je **tan** ziet **teruxkoomn** zeker jaar na jaar zo die je ook al een beetje **behinnen** te **kënn** en die **tan** een babbeltje doen en.

Ik weet het al niet meer juist, maar als er dan zo de jonge gasten hun kostuums komen kopen... Dat is dan het tofste zo om die klanten en dan vooral die jonge gasten die hun moeder meenemen en die dan zo kostuums moeten passen voor uniformschool of weet ik veel wat... En zo de vaste klanten die je dan ziet terugkomen zeker jaar na jaar zo, die je ook al een beetje beginnen te kennen en die dan een babbeltje doen.

VIII. Spreker 8

Accent

vroeher veel **hebadmintond** dan euh eb ik ook **nox** ja **kha** veel **haan loo?m** euh da doek nog **altid...** **tox** minstens ene keer in de week probeer k da wel **nox** euh en **vo** de rest piano speel ik ook **nox** af en toe dan ja **zouk** graag **missxien** nog gitaar **willn** wel **leern** dak zo een beetje vanalles kan dan.

Vroeger veel gebadmintond. Dan heb ik ook nog ja, ik ga veel lopen, dat doe ik nog altijd... Toch minstens één keer in de week probeer ik dat wel nog. En voor de rest... piano speel ik ook nog af en toe, dan ja, zou ik graag misschien nog gitaar willen wel leren dat ik zo een beetje vanalles kan dan.

Dialect

wel **heweun** omdat de **staasj** aan de **staasje** was dat **up** euh **hroot skerm** was da euh **hetoofd** ma anders **volh** k da **eihnlèk** ni echt **wê** k kijk **eihnlèk** ni **hèrn na** sport **zowa** kvind da veel **hjestiher** **vo** da **zelve** te doen **wê lik ak na** zo **na** frankrijk **ha** ofzo dan **rieë** ik **ossan me** de **velo** ook en **wê lik** in de **bèrhn** is da veel **hjestiher** om te doen want **ier** is da **ol** zo plat en ja... dadis sowieso **sòì**.

Wel gewoon omdat het station... aan het station was dat op groot scherm, was dat getoond. Maar anders volg ik dat eigenlijk niet echt. Ik kijk eigenlijk niet graag naar sport, ik vind dat veel leuker om dat zelf te doen. Als ik bijvoorbeeld naar Frankrijk ga ofzo, dan rij ik altijd met de fiets ook. Want in de bergen is dat veel leuker om te doen want hier is dat allemaal zo plat en ja, dat is sowieso saai.

APPENDIX C – R-code

(Digitaal in bijlage)

APPENDIX D – Enquête

Hieronder volgt een weergave van de enquête zoals de respondenten hem **ongeveer** zagen. Er is echter slechts één fragment met een reeks statements afgebeeld – in plaats van alle acht fragmenten, inclusief randomisatie – aangezien hier amper verschil tussen bestaat en het dus niet noodzakelijk is om ze allemaal bij te voegen.

0% 100%

Beste respondent!

Ik ben Michael Bauwens, student Master Taalkunde en in het kader van mijn masterproef heb ik een enquête opgesteld over het taalgebruik en de spreekcapaciteiten van mannelijke, Vlaamse (lokale) aspirant-politici. Mijn onderzoek is provinciebreed maar dit onderdeel gaat specifiek over West-Vlaamse politici. Sommige politici worden verweten graag rond de pot te draaien, sommigen slagen erin met hun taal dicht bij hun achterban te staan en anderen zijn dan weer gewoonweg redenaars. Maar bestaat er een gulden middenweg? Een ideale combinatie?

Met deze enquête wil ik graag ontdekken wat de gemiddelde Vlaamse student(e) vindt van de **Taal van Politici!** Naast wat toekomstige vragen zal je in het totaal acht korte audiofragmenten van ongeveer 20 seconden moeten beoordelen aan de hand van 18 uitspraken (oortjes of hoofdtelefoon zijn aangeraden). De audiofragmenten kunnen maximaal driemaal beluisterd worden: er wordt gevraagd zo spontaan mogelijk te reageren. Deze enquête zal je slechts 15 à 20 minuutjes van je tijd kosten. Eenmaal je een pagina hebt ingevuld en naar de volgende gaat, is het niet meer mogelijk om terug te gaan maar je kan wel je enquête opslaan om er later verder aan te werken. De enquête wordt tevens volledig anoniem verwerkt. Je e-mailadres moet je enkel ingeven om kans te maken op de prijzen (of om je enquête op te slaan). Je maakt namelijk kans op een dubbelticket van Kinopolis of een Fnac-bon! De winnaars worden in de loop van augustus gecontacteerd.
Alvast van harte bedankt voor de deelname aan het onderzoek!

Michael

Vragen? [Dan kan je mailen naar michael.bauwens1@student.kuleuven.be!](mailto:michael.bauwens1@student.kuleuven.be)

Niet zeker of de audiofragmenten zullen werken in jouw browser? [Hieronder kan je het testen!](#)

Normaal wordt het zeker ondersteund door de browsers Google Chrome, Mozilla Firefox, Internet Explorer, Safari en Opera.

0% 100%

*

Wijs een willekeurig getal tussen 1 en 10 toe aan de lengte van deze lijn.

Elk antwoord moet tussen 1 en 10 zijn

1

In dit veld mogen enkel getallen ingevoerd worden.

*

Welk getal wijs je dan aan deze lijn toe? Kies een getal, relatief ten opzichte van je vorige getal (dus niet "X keer groter" maar wel "lengte X ten opzichte van lengte Y").

Mijn vorige lijn heeft als lengte "1", dus dan krijgt de lengte van deze lijn de waarde

In dit veld mogen enkel getallen ingevoerd worden.

0% 100%

*** Wat is je leeftijd?**

Dit is een verplichte vraag.

jaar

In dit veld mogen enkel getallen ingevoerd worden.

*** Wat is je geslacht?**

Kies één van de volgende antwoorden

Dit is een verplichte vraag.

- man
- vrouw
- andere

*** In welke provincie ben je geboren?**

Kies één van de volgende antwoorden

Dit is een verplichte vraag.

Indien u 'Andere:' kiest, licht deze keuze dan toe in het bijbehorende tekstvak.

- Antwerpen
- Limburg
- Oost-Vlaanderen
- Vlaams-Brabant
- West-Vlaanderen
- Andere:

*** In welke provincie woon je momenteel? (niet waar je op kot zit)**

Kies één van de volgende antwoorden

Dit is een verplichte vraag.

Indien u 'Andere:' kiest, licht deze keuze dan toe in het bijbehorende tekstvak.

- Antwerpen
- Limburg
- Oost-Vlaanderen

- Vlaams-Brabant
- West-Vlaanderen
- Andere:

*** Hoeveel jaar woon je daar reeds?**

Dit is een verplichte vraag.

jaar

In dit veld mogen enkel getallen ingevoerd worden.

*** Wat is je moedertaal?**

Dit is een verplichte vraag. Kies minimaal een item.

Indien u 'Andere:' kiest, licht deze keuze dan toe in het bijbehorende tekstvak.

Kies tenminste één antwoord

- Nederlands
- Frans
- Andere:

0% 100%

*** Aan welke faculteit of in welk studiegebied volg jij je opleiding? (bv. Farmaceutische wetenschappen, Rechtsgeleerdheid, Gezondheidszorg)**

De faculteit van/het studiegebied van:

*** Welk type opleiding volg je?**

Kies tenminste één antwoord

- Professionele bachelor (hogeschool)
- Academische bachelor (universiteit)
- (professionele) Bachelor-na-bachelor (hogeschool)
- Academische master, master-na-master, doctoraat of SLO (universiteit)
- Andere:

*** Aan welke instelling volg je die opleiding?**

Kies één van de volgende antwoorden

Maak uw keuze... ▼

*** Op welke locatie (regionale campus) volg je die opleiding?**

Kies één van de volgende antwoorden

Maak uw keuze... ▼

0% 100%

- Fragment 1/8 -

*

Beoordeel dit fragment op een schaal die van helemaal niet akkoord tot helemaal wel akkoord gaat.

Je mag het fragment maximaal drie keer beluisteren. Probeer zo spontaan mogelijk te antwoorden.

	helemaal niet akkoord	niet akkoord	eerder niet akkoord	eerder akkoord	akkoord	helemaal akkoord
Zijn taal vertoont weinig regionale kenmerken.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Deze persoon zou een toegankelijk aanspreekpunt zijn voor zijn kiezers.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De spreker klinkt inhoudelijk zwak	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De spreker zou op een duidelijke manier kunnen communiceren met andere politici.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Met deze spreker zou ik aangenaam kunnen 'socializen'.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Deze persoon klinkt eerder laag opgeleid.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het valt op dat deze spreker uit een specifieke regio komt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou graag luisteren naar deze persoon wanneer hij een speech geeft.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Deze persoon zou een goed doordachte campagne kunnen uitwerken.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Deze persoon is meer geschikt voor nationale dan voor lokale politiek.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Het zou moeilijk zijn om met deze persoon informeel te spreken.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zijn taalgebruik klinkt eerder monotoon.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zo zouden politici moeten spreken in een radio- of televisie-interview.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
In een debat zou deze persoon met de beste argumenten komen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De spreker komt wat onvriendelijk over.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De spreker zou eerder zwak zijn in het geven van officiële toespraken.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De spreker klinkt typisch West-Vlaams.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Deze persoon is ietwat onverstaanbaar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

0% 100%

Zo! Dat was het dan! Nu nog enkele korte vraagjes ter nabespreking.

*

Hoe sta jij tegenover politici in het algemeen?

	zeer negatief	redelijk negatief	eerder negatief	eerder positief	redelijk positief	zeer positief
Ik sta hier ... tegenover.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

* **Waarover gaat dit onderzoek volgens jou?**

0% 100%

* Hoe sta je in het algemeen tegenover het gebruik van het West-Vlaamse dialect en accent?

	zeer negatief	redelijk negatief	eerder negatief	eerder positief	redelijk positief	zeer positief
Ik sta hier ... tegenover.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

* Hoe vaak kom jij zelf in contact met het West-Vlaams? (bv. door vrienden, media, medestudenten ...)

	zeer weinig	redelijk weinig	eerder weinig	eerder veel	redelijk veel	zeer veel
Ik kom hier ... in contact mee.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

* In hoeverre gebruik jij zelf (je eigen) dialect?

	zeer weinig	redelijk weinig	eerder weinig	eerder veel	redelijk veel	zeer veel
Ik gebruik dit ...	☐	☐	☐	☐	☐	☐

0% 100%

- Het einde! -

Indien je graag kans maakt op één van de prijzen, of als je op de hoogte wilt blijven van de resultaten van het onderzoek, vul dan hier je e-mailadres in.

Om prijzen te winnen:

Om op de hoogte te blijven:

0% 100%

Bedankt voor het invullen van de vragen! Het staat je vrij om de enquête (of bijhorende Facebookpagina) te delen met je vrienden, want iedere deelname telt voor mijn onderzoek.

Was er iets nog niet duidelijk of heb je nog vragen? Contacteer me dan op michael.bauwens1@student.kuleuven.be.

Wil je een extra kans maken op een prijs? Stuur dan naar bovenstaand e-mailadres het bewijs (bv. screenshot) dat je de pagina hebt gedeeld via Facebook, Twitter of andere social media óf dat je het naar minstens 5 vrienden hebt doorgestuurd - beide mag ook! ;)

Dankjewel!

Michael

The screenshot shows a Facebook post from the page 'Taal van Politici'. The post title is 'Enquête: de Taal van Politici' with 205 likes. The main text of the post asks 'familiair? retorisch talent?'. Below the post, there is a section 'Jij vindt dit leuk' with a row of profile pictures. A comment from the same page is visible, dated 4 augustus, with the text: 'Een eervolle vermelding voor het meest creatieve 'Waar denk jij dat deze studie over gaat?'-antwoord! "Waarschijnlijk zitten er Oost-Vlaamse stukskes tussen en bewijst deze studie dat de meerderheid van de mensen het verschil niet weet? xD"'. The post has 18 likes and 4 reactions. At the bottom, there are buttons for 'Vind ik leuk', 'Reageren', and 'Delen'.

Summary

This research delves into the attitudinal study of West-Flemish as perceived by Flemish university (college) students, measured through the means of an online mixed guise survey. This Flemish dialect is often considered as an incomprehensible variety of the Dutch standard language spoken in the Flemish part of Belgium and it is at times looked down upon. It has quite a unique status in the Flemish dialectal landscape since it has most withstood the process of dialect loss present in Flanders. Additionally, West-Flemish has gotten a fair amount of attention in the media lately, on the one hand due to a promotional campaign of the Province of West-Flanders and on the other hand because of its strong presence in a couple of popular Flemish TV series.

Firstly, the distinction between a regional accent and dialect is looked into since the main focus of this study is to discover whether there are significant differences between the two varieties in terms of attitude. Secondly, West-Flemish as a regiolect – the collection of all regionally coloured language varieties in West-Flanders – is defined, in order to arrive at a tentative subdivision of the different West-Flemish subdialects. The division being between (i) Coast-West-Flemish; (ii) Westhoek-West-Flemish; (iii) Northern Continental West-Flemish; and (iv) Southern Continental West-Flemish.

Secondly, the online mixed guise survey, that has been conducted on 529 respondents, is being explained with a great focus on methodology – for the purpose of validity and replicability. Concisely put, the mixed guise method involves presenting audio fragments to the respondent where he or she is not aware of the fact that one speaker actually is the source of several fragments instead of only one. In this case, a total of eight male speakers was responsible for sixteen fragments, divided over two different surveys. The survey was being presented as being about ‘The Language of Politicians’, in order to distract respondents from the actual attitude being measured.

Thirdly, the data is analysed in the statistical program R by means of variance analyses (One Way ANOVAs) and *post hoc* t-tests of four factors (Public value, Typicality, Intelligence and Social value) with focus on the difference between attitudes with respect to the accent and the dialect variety. Variable characteristics of the respondents that will be analysed are age, gender, province of residence, field of education, educational stage and type of education (university and university college).

Finally, the conclusion is reached that, overall, West-Flemish accent varieties score best on the Public value, Intelligence and Social value, whereas dialect scores best on Typicality. In terms of respondents, the most interesting results are that (i) inhabitants of East-Flanders are most positive about West-Flemish; (ii) West-Flemish inhabitants grade both accent and dialect equally well on the Social value scale; and (iii) students of the field of Sciences are the least positive about West-Flemish – especially when it comes to dialect. It has thus been proven in this methodology that there is a large difference between the West-Flemish accent and dialect and it is mostly caused by the two before mentioned variables.

